

Załącznik do Uchwały Nr XIII.129.2015
Rady Gminy Przystajń
z dnia 28 grudnia 2015 r.

ŚLĄSKIE CENTRUM ENERGETYKI

Śląskie Centrum Energetyki Sp. z o.o.
ul. Grunwaldzka 1A, 42-690 Tworóg
NIP 645-254-21-45 REGON 360847022
tel. 693 399 332

Gmina Przystajń

„Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przystajń”

Zespół wykonawczy:

Piotr Leksy

Elżbieta Maks

Dominika Ziaja

Dawid Zielonka

Październik 2015

Spis treści:

1 WSTĘP	4
1.1 Podstawa i cel opracowania programu	4
1.2 Polityka krajowa, regionalna i lokalna	6
2 CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY	17
2.1 Podział administracyjny, powierzchnia, położenie	17
2.2 Ludność	19
2.3 Zasoby mieszkaniowe	21
2.4 Stan gospodarki na terenie gminy	21
2.5 Gospodarka wodno-ściekowa	23
2.5.1 Zaopatrzenie w wodę	23
2.5.2 Odprowadzanie ścieków	24
2.6 Środowisko naturalne	25
3 CHARAKTERYSTYKA NOŚNIKÓW ENERGETYCZNYCH NA TERENIE GMINY	29
3.1 Gospodarka ciepła	29
3.2 System elektroenergetyczny	29
3.3 System gazowniczy	32
3.4 Transport	32
4 AKTUALNY STAN POWIETRZA NA TERENIE GMINY	32
5 MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	39
5.1 Energia słoneczna	41
5.2 Energia wiatru	46
5.3 Energia geotermalna	48
5.4 Energia wody	51
5.5 Biomasa	53
5.6 Energia biogazu	56
6 INWENTARYZACJA EMISJI DWUTLENKU WĘGLA	58
6.1 Metodologia	58
6.2 Wskaźniki emisji	60
6.3 Wyniki obliczeń emisji dwutlenku węgla dla Gminy Przystajń	61
6.3.1 Obiekty użyteczności publicznej.....	61
6.3.2 Obiekty mieszkalne	64

6.3.3	Oświetlenie uliczne	67
6.3.4	Transport	67
6.3.5	Handel, usługi, przemysł	72
6.3.6	Podsumowanie bazowej inwentaryzacji emisji CO ₂ dla obszaru Gminy Przystajń.....	75
7	ASPEKTY ORGANIZACYJNE.....	81
7.1	Struktura organizacyjna.....	81
7.1.1	Kadra realizująca plan	82
7.1.2	Budżet i źródła finansowania inwestycji.....	82
7.1.3	Monitoring i ocena planu	83
8	PROGNOZA NA 2020 ROK.....	83
9	ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU.....	90
10	IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH.....	92
11	STRATEGIA DO ROKU 2020	92
11.1	Strategia długoterminowa.....	92
11.2	Planowane działania długo i krótkoterminowe	93
11.2.1	Cel strategiczny	95
11.2.2	Cele szczegółowe	98
11.3	Zadania krótko i średnioterminowe planowane do realizacji do 2020 roku	99
11.4	Szczegółowy opis działań	103
11.4.1	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	103
11.4.2	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Przystajń	104
11.4.3	Wymiana oświetlenia ulicznego na LED	106
12	WDROŻENIE PLANU- ASPEKTY FINANSOWE, ORGANIZACYJNE, MONITORING	106
12.1	Struktura organizacyjna.....	106
12.1.1	Budżet i źródła finansowania inwestycji.....	109
12.1.2	Monitoring i ocena planu	110
13	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	113
13.1	Środki krajowe.....	114
13.2	Środki europejskie.....	133
14	Konsultacje społeczne, uzgodnienia.....	138
15	Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	138
	Spis Tabel.....	165

Spis Rysunków..... 168

1 WSTĘP

1.1 Podstawa i cel opracowania programu

Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN) to strategiczny dokument dla gminy, mający wpływ na lokalną gospodarkę ekologiczną i energetyczną. PGN zawiera informacje o ilości wprowadzanych do powietrza pyłów i gazów cieplarnianych na terenie gminy, podając jednocześnie propozycje konkretnych i efektywnych działań ograniczających te ilości.

Potrzeba sporządzenia i realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej wynika ze zobowiązań, określonych w ratyfikowanym przez Polskę Protokole z Kioto oraz w pakiecie klimatyczno-energetycznym, przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku.

Ponadto jest zgodna z polityką Polski i wynika z Założeń Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, przyjętych przez Radę Ministrów 16 sierpnia 2011 roku.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Przystajń pomoże w spełnieniu obowiązków nałożonych na jednostki sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej, określonych w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551 z późn. zm.). Posiadanie Planu będzie podstawą do uzyskania dotacji m.in. na cele termomodernizacyjne z budżetu Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014-2020.

Celem niniejszego opracowania jest analiza zakresu możliwych do realizacji przedsięwzięć, których wcielenie w życie skutkować będzie zmianą struktury używanych nośników energetycznych oraz zmniejszeniem zużycia energii, czego konsekwencją ma być stopniowe obniżanie emisji gazów cieplarnianych (CO₂) na terenie gminy Przystajń. Cel ten wpisuje się w bieżącą politykę energetyczną i ekologiczną gminy Przystajń i jest wynikiem dotychczasowych działań i zobowiązań władz samorządowych.

Opracowanie i realizacja zadań określonych w Planie gospodarki niskoemisyjnej pozwala na osiągnięcie celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

1. redukcję emisji gazów cieplarnianych o przynajmniej 20% w stosunku do poziomu z roku 1990 lub innego, możliwego do inwentaryzacji,
2. zwiększenie udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł do 20% w ogólnym zużyciu energii (w przypadku Polski 15%),
3. redukcję zużycia energii pierwotnej o 20% w stosunku do prognoz na 2020 rok czyli

podniesienie efektywności energetycznej.

Realizacja ww. celów wymagać będzie zatem podjęcia szeregu różnorodnych i szeroko zakrojonych działań, nie tylko bezpośrednio sprzyjających ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń, ale również tych które wpływają na redukcję w sposób pośredni sprzyjając zmniejszeniu zużyciu paliw i energii.

Jak wynika z opublikowanego 24 lutego 2011 r. raportu Banku Światowego „Transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w Polsce”, krajowy potencjał redukcji emisji gazów cieplarnianych wynosi około 30% do roku 2030 w porównaniu do roku 2005. Realizacja tego potencjału może jednak nastąpić tylko w sytuacji współdziałania w ramach kluczowych sektorów gospodarczych (energetyka, transport, przemysł) oraz na różnych szczeblach administracyjnych – nie tylko krajowym i europejskim, ale także w skali regionalnej i lokalnej (gminy oraz powiatu).

W perspektywie krajowej, odpowiedzią na wyzwania w dziedzinie ochrony klimatu, jest opracowanie *Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej*. Istotą programu jest podjęcie działań zmierzających do przestawienia gospodarki na gospodarkę niskoemisyjną.

Zmiana ta powinna skutkować nie tylko korzyściami środowiskowymi ale przynosić równocześnie korzyści ekonomiczne i społeczne. W przyjętym 16 sierpnia 2011 roku przez Radę Ministrów Założeniach Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, określono cele szczegółowe sprzyjające osiągnięciu wskazanego celu głównego, a są to:

- rozwój niskoemisyjnych źródeł energii,
- poprawa efektywności energetycznej,
- poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami,
- rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych,
- zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami,
- promocja nowych wzorców konsumpcji.

Na szczeblu lokalnym, zachętą do realizacji celów wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego, mają być działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, pełniącego rolę instytucji zarządzającej i wdrażającej Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POiŚ) na lata 2014-2020. Planuje się bowiem w sposób uprzywilejowany traktować gminy, aplikujące o środki z programu krajowego POiŚ

na lata 2014-2020 oraz z programów regionalnych na lata 2014-2020, które będą posiadać opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.

1.2 Polityka krajowa, regionalna i lokalna

KONTEKST MIĘDZYNARODOWY

Przekształcenie w kierunku gospodarki niskoemisyjnej stanowi jedno z najważniejszych wyzwań gospodarczych i środowiskowych stojących przed Unią Europejską i państwami członkowskimi.

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza zostały zawarte w Ramowej Konwencji Klimatycznej UNFCCC i są przedmiotem porozumień międzynarodowych zwłaszcza w kontekście emisji gazów cieplarnianych. Ramowa Konwencja Klimatyczna UNFCCC została podpisana na Międzynarodowej Konferencji ONZ Dotyczącej Środowiska i Rozwoju w Rio de Janeiro w 1992 roku.

Konwencja podkreśla, że globalne ocieplenie stanowi realne zagrożenie. Problemy związane z tym faktem nie były tak oczywiste w 1994 r. kiedy to brakowało naukowych dowodów. Nawet w dniu dzisiejszym, wiele osób wciąż nie jest przekonanych o istnieniu globalnego ocieplenia i jego poważnych konsekwencjach, które mogą mieć wpływ na środowisko w kolejnych dekadach a nawet wiekach. Konwencja dostrzega problem ocieplenia klimatu i stara się go rozwiązać.

Głównym założeniem Konwencji jest ustabilizowanie koncentracji gazów cieplarnianych na poziomie, który zapobiegnie niebezpiecznej, antropogenicznej (wywołanej przez człowieka) ingerencji w system klimatyczny. Taka ingerencja może spowodować poważne zakłócenia w funkcjonowaniu tego systemu. Poziom stabilizacji powinien być osiągnięty w określonym czasie, który umożliwi ekosystemom przystosowanie się do zmian klimatu w naturalny sposób.

Zapewni to bezpieczeństwo i stabilność produkcji żywności oraz umożliwi zrównoważony rozwój gospodarczy.

Do głównych zadań konwencji należy:

- wspieranie działań, na szczeblach globalnym, regionalnym i krajowym, prowadzonych w ramach zrównoważonego rozwoju i mających na celu ograniczanie skutków zmian klimatu oraz przystosowanie się do nich;
- wspieranie procesów międzynarodowych dotyczących skutecznej i efektywnej

implementacji Protokołu z Kioto;

- udostępnianie i rozpowszechnianie przystępnie przedstawianych oraz wiarygodnych informacji i danych dotyczących zmian klimatu;
- promowanie zaangażowania organizacji pozarządowych, sektorów biznesu i przemysłu oraz środowisk naukowych w kwestie związane z przeciwdziałaniem zmianom klimatu;
- promowanie skutecznego komunikowania się oraz wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi stronami.

Gmina Przystajń dostrzega korzyści jakie niesie ze sobą przestawianie gospodarki na tory niskoemisyjne. Rozwój gospodarczy odbywa się w głównej mierze na poziomie lokalnym, a więc chcąc transformować gospodarkę – właśnie tam powinno się planować określone działania.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Przystajń będzie spójny z celami pakietu klimatyczno-energetycznego, realizując ponadto wytyczne nowej strategii zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego Unii *Europa 2020*.

Dokument ten jest ważnym krokiem w kierunku wypełnienia zobowiązania Polski w zakresie udziału energii odnawialnej w końcowym zużyciu energii do 2020 r., w podziale na: elektroenergetykę, ciepło i chłód oraz transport. Wymagania te wynikają z dyrektywy 2009/28/WE z 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

Celem dla Polski, wynikającym z powyższej dyrektywy jest osiągnięcie w 2020 r. co najmniej 15% udziału energii z odnawialnych źródeł w zużyciu energii finalnej brutto, w tym co najmniej 10 % udziału energii odnawialnej zużywanej w transporcie.

PGN jest również zgodny z Dyrektywą 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej, w której Komisja Europejska nakłada obowiązek dotyczący oszczędnego gospodarowania energią, wobec jednostek sektora publicznego oraz z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, która zobowiązuje państwa członkowskie UE aby od końca 2018 r. wszystkie nowo powstające budynki użyteczności publicznej były budynkami „o niemal zerowym zużyciu energii”.

Źródła prawa europejskiego:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej (Dziennik Urzędowy UE L315/1 z 14 listopada 2012 r.)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz. U. UE L 09.140.16)

Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 2009/406/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie wysiłków podjętych przez państwa członkowskie, zmierzających do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w celu realizacji do roku 2020 zobowiązań Wspólnoty dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych.

KONTEKST KRAJOWY

Regulacje prawne mające wpływ na planowanie energetyczne w Polsce można znaleźć w kilkunastu aktach prawnych. Planowanie energetyczne, zgodne z aktualnie obowiązującymi regulacjami, realizowane jest głównie na szczeblu gminnym. W pewnym zakresie uczestniczy w nim także samorząd województwa. Biorą w nim także udział wojewodowie oraz Minister Gospodarki, jako przedstawiciele administracji rządowej. Na planowanie energetyczne ma również wpływ działalność przedsiębiorstw energetycznych.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2007-2015

„Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015” (SRK) jest podstawowym dokumentem strategicznym, określającym cele i priorytety polityki rozwoju w perspektywie najbliższych lat oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia Rozwoju Kraju jest nadrzędnym, wieloletnim dokumentem strategicznym rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, stanowiącym punkt odniesienia zarówno dla innych strategii i programów rządowych, jak i opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

W Strategii Rozwoju Kraju jest wyznaczony strategiczny Cel 6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.

W ramach tego celu wyznaczono m.in. działania:

- ✓ modernizacja regionalnej i lokalnej infrastruktury przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej (w tym umożliwiająca wykorzystanie energii z OZE) oraz rozwój

energetyki rozproszonej poza istniejącą siecią energetyczną z wykorzystaniem lokalnych odnawialnych źródeł,

- ✓ wsparcie termomodernizacji budynków i modernizacji istniejących systemów ciepłowniczych z zastosowaniem dostępnych i sprawdzonych technologii.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2030 ROKU

Dokument odnosi się do najistotniejszych zagadnień energetyki polskiej, a realizacja wskazanych w strategii działań umożliwi rozwiązanie takich kwestii jak rosnące zapotrzebowania na energię, problemy dotyczące infrastruktury wytwórczej i transportowej, ochrona środowiska i zobowiązania względem UE.

W Polityce energetycznej Polski wyznaczono m.in. następujące kierunki rozwoju:

- ✓ wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE), zgodnie z celami zawartymi w pakiecie klimatycznym. Do 2020 roku planuje się 15 proc. udział OZE w zużyciu energii finalnej oraz 10 proc. udział biopaliw, zwłaszcza II generacji, w rynku paliw transportowych.

Ministerstwo będzie wspierać rozwój biogazowni rolniczych oraz farm wiatrowych na lądzie i morzu, także poprzez system dofinansowania z funduszy europejskich i ochrony środowiska.

- ✓ ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko. Wskazano metody ograniczenia emisji CO₂, SO₂, NO_x, dzięki którym możliwe będzie wypełnienie międzynarodowych zobowiązań, ograniczając jednocześnie konieczność wprowadzania znaczących zmian w strukturze wytwarzania.

Planuje się stworzenie systemu zarządzania krajowymi pułapami emisji gazów cieplarnianych i innych substancji, wprowadzone zostaną dopuszczalne produktowe wskaźniki emisji.

USTAWA O EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Przystajń pomoże w spełnieniu obowiązków nałożonych na jednostki sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej, określonych w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551 z późn. zm.).

Powyższa ustawa, która reguluje obowiązki i działania wynikające z Dyrektywy 2006/32/WE, określa m.in.:

- zasady określenia końcowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią;
- zadania jednostek sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej;
- zasady uzyskania i umorzenia świadectwa efektywności energetycznej

Pełnienie modelowej roli przez administrację publiczną wykonywane jest na podstawie powyższej ustawy, określającej między innymi zadania jednostek sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej.

Na podstawie art. 10 ustawy, jednostka sektora publicznego realizując swoje zadania powinna stosować, co najmniej dwa z pięciu wyszczególnionych w ustawie środków poprawy efektywności energetycznej.

Wśród tych środków wskazano:

- ❖ umowę, której przedmiotem jest realizacja i finansowanie przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej;
- ❖ nabycie nowego urządzenia, instalacji lub pojazdu, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji;
- ❖ wymianę eksploatowanego urządzenia, instalacji lub pojazdu na urządzenie, instalację lub pojazd, o których mowa w pkt. 2, albo ich modernizacja;
- ❖ przedsięwzięcia, zgodne z przepisami ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (tekst jednolity: Dz. U. z 2014, poz. 712) sporządzenie audytu energetycznego.

W ramach realizacji celów postawionych przez Komisję Europejską, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, pełniący rolę Instytucji Zarządzającej i Wdrażającej Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, planuje w uprzywilejowany sposób traktować gminy, aplikujące o środki z programu krajowego POIŚ na lata 2014-2020 oraz z programów regionalnych na lata 2014-2020 na inwestycje realizujące politykę ochrony środowiska i efektywności energetycznej, które będą posiadać opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.

Wymogi w zakresie ostatecznego kształtu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej zawiera również Załącznik nr 9 do Regulaminu Konkursu nr 2/POIiŚ/ 9.3/2013, prowadzonego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska. Dokument ten, zatytułowany „Szczegółowe

zalecenia dotyczące struktury planu gospodarki niskoemisyjnej”, zawiera założenia i wymagania dotyczące treści Planu.

Założenia do przygotowania planu gospodarki niskoemisyjnej:

- objęcie całości obszaru geograficznego gminy,
- skoncentrowanie się na działaniach niskoemisyjnych i efektywnie wykorzystujących zasoby, w tym poprawie efektywności energetycznej, wykorzystaniu OZE, czyli wszystkich działań mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza w tym pyłów, dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz emisji dwutlenku węgla, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń w powietrzu,
- współuczestnictwo podmiotów będących producentami i/lub odbiorcami energii (z wyjątkiem instalacji objętych systemem EU ETS) ze szczególnym uwzględnieniem działań w sektorze publicznym,
- objęcie planem obszarów, w których władze lokalne mają wpływ na zużycie energii w perspektywie długoterminowej,
- podjęcie działań mających na celu wspieranie produktów i usług efektywnych energetycznie (np. zamówienia publiczne),
- podjęcie działań mających wpływ na zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii (współpraca z mieszkańcami i zainteresowanymi stronami, działania edukacyjne),
- spójność z nowotworzonymi bądź aktualizowanymi założeniami do planów zaopatrzenia w ciepło, chłód i energię elektryczną bądź paliwa gazowe (lub założeniami do tych planów) i programami ochrony powietrza.

Wymagania wobec planu:

- przyjęcie do realizacji planu poprzez uchwałę Rady Gminy,
- wskazanie mierników osiągnięcia celów,
- określenie źródeł finansowania,
- plan wdrażania, monitorowania i weryfikacji,
- spójność z innymi planami/programami (miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego, założenia/plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, program ochrony powietrza),

- zgodność z przepisami prawa w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
- kompleksowość planu, tj.: wskazanie zadań nieinwestycyjnych, takich jak planowanie gminne, zamówienia publiczne, strategia komunikacyjna, promowanie gospodarki niskoemisyjnej oraz inwestycyjnych, w następujących obszarach:
 - zużycie energii w budynkach/instalacjach (budynki i urządzenia komunalne, budynki i urządzenia usługowe niekomunalne, budynki mieszkalne, oświetlenie uliczne; zakłady przemysłowe poza EU ETS – fakultatywnie), dystrybucja ciepła,
 - zużycie energii w transporcie (transport publiczny, tabor gminny, transport prywatny i komercyjny, transport szynowy), w tym poprzez wdrażanie systemów organizacji ruchu,
 - gospodarka odpadami – w zakresie emisji nie związanej ze zużyciem energii (CH₄ ze składowisk) – fakultatywnie,
 - produkcja energii – zakłady/instalacje do produkcji energii elektrycznej, ciepła i chłodu, z wyłączeniem instalacji objętej EU ETS.

Należy również nadmienić, iż w stosunku do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Przystajń” nie jest dokumentem, dla którego, zgodnie z art. 46 i 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) wymagane jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko ponieważ:

- przedmiotowy dokument nie ustala ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- nie spowoduje znaczącego oddziaływania na obszar Natura 2000,
- realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Ponadto działania przedstawione w projekcie dokumentu mogą przyczynić się do zmniejszenia emisji CO₂, co przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Przystajń, a nie jego pogorszenia.

Źródła prawa:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2013, poz.1232 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tekst jednolity: Dz.U. z 2014, poz.942 z późn.zm.);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013, poz.594 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (tekst jednolity: Dz. U. z 2014, poz. 712);
- Konstytucja RP (Dz. U. z 1997 Nr 78 poz. 483);

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.).

KONTEKST REGIONALNY

Województwo śląskie posiada liczne instrumenty w kreowaniu regionalnej polityki energetycznej w postaci m.in. dokumentów strategicznych, z których najważniejszym jest „Strategia rozwoju województwa śląskiego na lata 2007 – 2020”.

„Strategia rozwoju województwa śląskiego na lata 2007 – 2020” została przyjęta przez Sejmik Województwa w dniu 12 grudnia 2005 r. uchwałą Nr XLI/586/05. W dniu 30 maja 2012 r. Zarząd Województwa Śląskiego przyjął założenia do aktualizacji Strategii rozwoju województwa śląskiego.

W Strategii wyznaczono następujące cele operacyjne:

- poprawa stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej oraz związana z tym budowa, rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci elektroenergetycznej, ciepłowniczej i gazowniczej,
- wspieranie niskoemisyjnej gospodarki i łączący się z tym:
 - rozwój niskoemisyjnych źródeł energii, w tym budowa, rozbudowa i modernizacja głównych źródeł wytwarzania energii,
 - wprowadzenie nowoczesnych, innowacyjnych technologii wytwarzania

energii, w tym propagowanie Kogeneracji wytwarzania ciepła i energii elektrycznej,

- rozwój energetyki opartej na OZE, w szczególności energii z biomasy, wiatru, wody, ciepła z ziemi, słońca,
- poprawa efektywności energetycznej obiektów mieszkalnych, użyteczności publicznej i zakładów przemysłowych,
- rozwój innowacyjnych technologii niskoemisyjnych (zgodnie z BAT87),
- poprawa jakości powietrza – wdrażanie programów ochrony powietrza.

KONTEKST LOKALNY

STRATEGIA ROZWOJU SUBREGIONU PÓŁNOCNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I REGIONALNYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przystajń jest spójny z Priorytetem C. Subregion Północny bogaty różnorodnością kulturową i przyrodniczą, chroniącym wysoką jakość środowiska naturalnego, Cel C.2 Wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez działania na rzecz efektywności energetycznej i wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.

Istotnym założeniem Planu Gospodarki jest bowiem wzrost udziału energii pochodzącej z OZE w ogólnym bilansie energetycznym Gminy jak także określenie działań jak wyżej.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU KŁOBUCKIEGO

Powyższy Program jest spójny z założeniami Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przystajń. Wyznacza bowiem podstawowe wytyczne dla gminnych programów ochrony środowiska, tj.

Zaplanowane cele, priorytety, działania (zadania) i środki muszą zostać zdefiniowane dla każdego z obszarów ochrony środowiska, którymi zajmuje się dana gmina:

- gospodarowania odpadami,
- stosunków wodnych i jako ci wód,
- jakości powietrza,
- ochrony gleb,
- ochrony przyrody, w tym różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Ponadto, dokumenty gminne, w tym także i Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przystajń, powinny być zgodne z niniejszymi celami:

- Utrzymanie dobrej jakości powietrza
- Zachowanie dobrego klimatu akustycznego i utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych
- Edukacja ekologiczna i promocja walorów przyrodniczych powiatu.

„Plan gospodarki odpadami dla gminy Przystajń na lata 2010-2018”

Podstawowym celem opracowania i wdrażania planu gospodarki odpadami jest realizacja Polityki Ekologicznej Państwa, a także potrzeba stworzenia w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów spełniających wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska.

„STRATEGIA ROZWOJU GMINY PRYZYSTAJŃ DO ROKU 2015”

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przystajń wpisuje się w realizację następującego celu strategicznego:

- Zadania dla realizacji programu 2.1.3. -Ochrona powietrza:

Zadanie 2.1.3.1. Opracowanie koncepcji zmiany systemu ogrzewania budynków.

Zadanie 2.1.3.2. Budowa przyjaznych środowisku kotłowni w obiektach komunalnych

Zadanie 2.1.3.3. Wdrażanie rozwiązań termoizolacyjnych w obiektach komunalnych

- Zadania dla realizacji programu 3.1.2.-Poprawa stanu technicznego dróg i bezpieczeństwa pieszych:

Zadanie 3.1.2.2. Poprawa stanu nawierzchni drogowej.

Zadanie 3.1.2.3. Budowa chodników i ścieżek rowerowych na terenach zabudowanych.

Zadanie 3.1.2.4. Budowa i modernizacja oświetlenia drogowego.

„Miejscowy Plan Zagospodarowania przestrzennego dla obszaru zwartego w granicach administracyjnych Gminy Przystajń”

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przystajń wpisuje się w założenia MPZP, gdzie obowiązuje zapis, iż „w granicach obszaru objętego planem ustala się:

- 1) Dla ochrony czystości powietrza przed zanieczyszczeniami gazowymi i pyłowymi, gleby, wód powierzchniowych, wód podziemnych ustala się:
 - a) zakaz realizacji obiektów o funkcji usługowej lub produkcyjnej przed wykonaniem podstawowej sieci infrastruktury technicznej (wodociąg, energia elektryczna, kanalizacja umożliwiająca odprowadzanie ścieków sanitarnych, deszczowych i technologicznych);
 - b) (...)
 - c) zakaz lokalizowania obiektów i urządzeń oraz prowadzenia działalności gospodarczo- usługowej mogącej powodować przekroczenia norm dopuszczalnych stężeń dla emitowanych zanieczyszczeń, poza granice działek w rozumieniu aktualnie obowiązujących przepisów,
 - d) w zakresie zaopatrzenia w ciepło ustala się zaopatrzenie w ciepło do celów grzewczych i ciepłej wody użytkowej z lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła, wbudowanych lub wolnostojących z zastosowaniem ekologicznych nośników energii, w tym: energii elektrycznej, oleju opałowego lub urządzeń do niskoemisyjnych technologii spalania.”

Powyższe, wspólnie z działaniami określonymi w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej są spójne w realizacji.

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PRYZSTAJŃ

Wedle powyższego dokumentu w zakresie ochrony atmosfery władze gminy mają różne zadania i możliwości.

Można je podzielić na:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń w instytucjach zarządzanych, nadzorowanych lub finansowanych przez Gminę, lub inną jednostkę samorządową np. Powiat,
- prowadzenie negocjacji i różnego rodzaju nacisków i zachęt (opłaty i kary za nadmierną emisję itp.) dla eliminacji emisji zanieczyszczeń w zakładach i przedsiębiorstwach prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy, oraz instytucji nie prowadzące wprawdzie działalności gospodarczej, ale mające istotny wpływ na emisję zanieczyszczeń.

- wreszcie rozwiązanie problemu niskiej emisji powstającej na terenie Gminy przede wszystkim w gospodarstwach domowych poprzez doprowadzenie paliwa gazowego do wszystkich miejscowości i posesji w gminie co najbardziej skutecznie eliminuje niską emisję, czyli emisję zanieczyszczeń pyłowo – gazowe do atmosfery.

Dokument powyższy wskazuje również na ważne aspekty inwestycyjne oraz nieinwestycyjne, jakie powinna odjąć Gmina celem poprawy jakości powietrza.

Cyt. :” Od władz Gminy Przystajń i zainteresowania jej mieszkańców będzie zależało jak szybko gaz zostanie doprowadzony na teren gminy. Wydaje się jednak, że w dalszej perspektywie szczególnie w gospodarstwach domowych paliwo gazowe, jako to o najniższej emisji zanieczyszczeń będzie systematycznie wypierać inne rodzaje paliw, a szczególnie paliwa wysokoemisyjne. Należy dodać, że poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń pyłowo – gazowych jest emisja z silników spalinowych wynikająca z ruchu pojazdów samochodowych.

Kolejnym punktem do realizacji miało być połączenie modernizacji ogrzewania z dociepleniem obiektów, oraz z wymianą stolarki okiennej, co będzie miało dodatkowy wpływ na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń poprzez zużywanie do ogrzewania mniejszej ilości paliwa. Program ten kładzie nacisk na wzrost świadomości ekologicznej, konieczność dostosowania się do obowiązujących aktów prawnych, a także wynikające z tego korzyści ekonomiczne (opłaty i kary) doprowadzają do zmiany systemów grzewczych i technologicznych na niskoemisyjne również w tych zakładach i instytucjach.”

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Przystajń przyczyni się do realizacji powyższych zamierzeń.

2 CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY

2.1 Podział administracyjny, powierzchnia, położenie

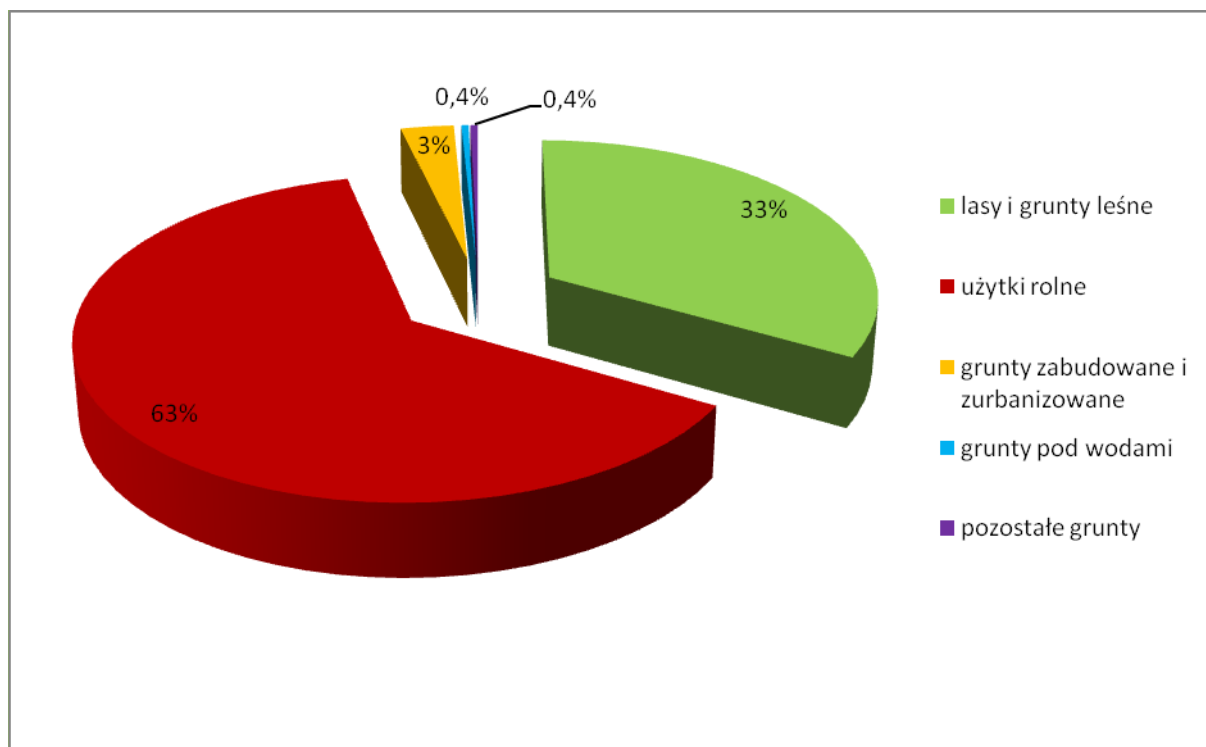
Gmina Przystajń zlokalizowana jest w północnej części województwa śląskiego, w powiecie kłobuckim. Graniczy z gminami: Krzepice, Olesno, Panki, Wręczyca Wielka.

Rysunek 1 Położenie Gminy Przystajń

Źródło: bip.slaskie.pl

Powierzchnia gminy wynosi 88,83 km², z czego 39% stanowią lasy i grunty leśne, 55% to użytki rolne, zaś 3% to grunty zabudowane i zurbanizowane, 0,4% grunty pod wodami, 0,4% pozostałe grunty (nieużytki i tereny różne).

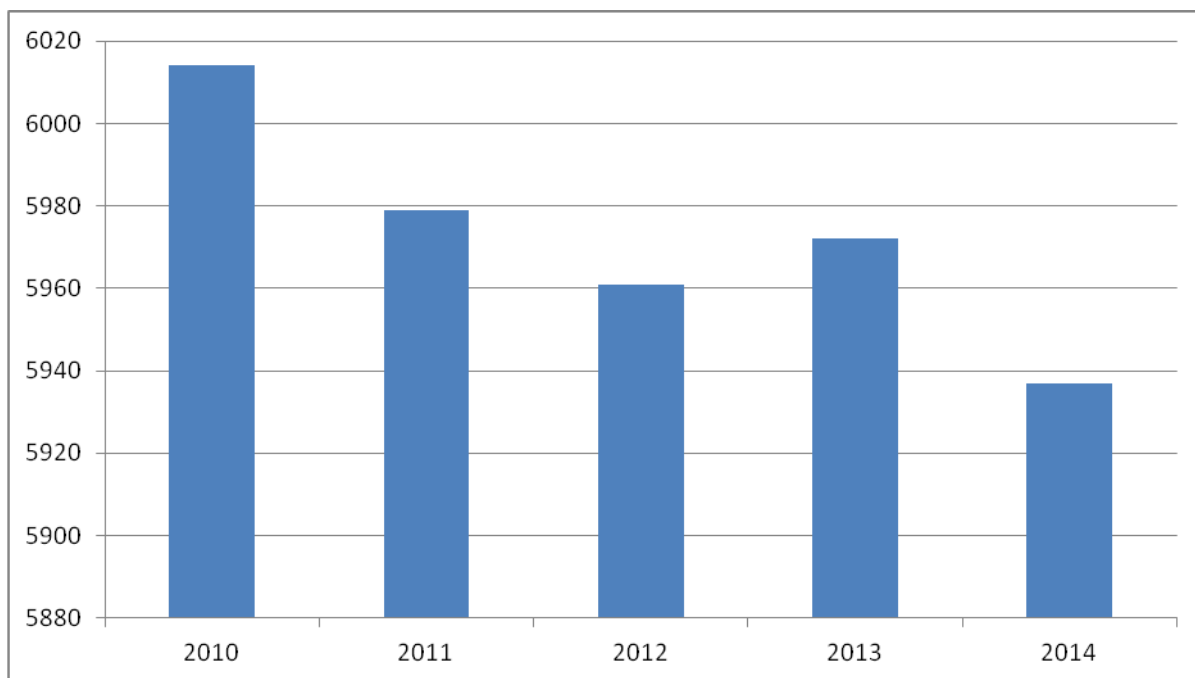

Rysunek 2 Struktura użytkowania terenów

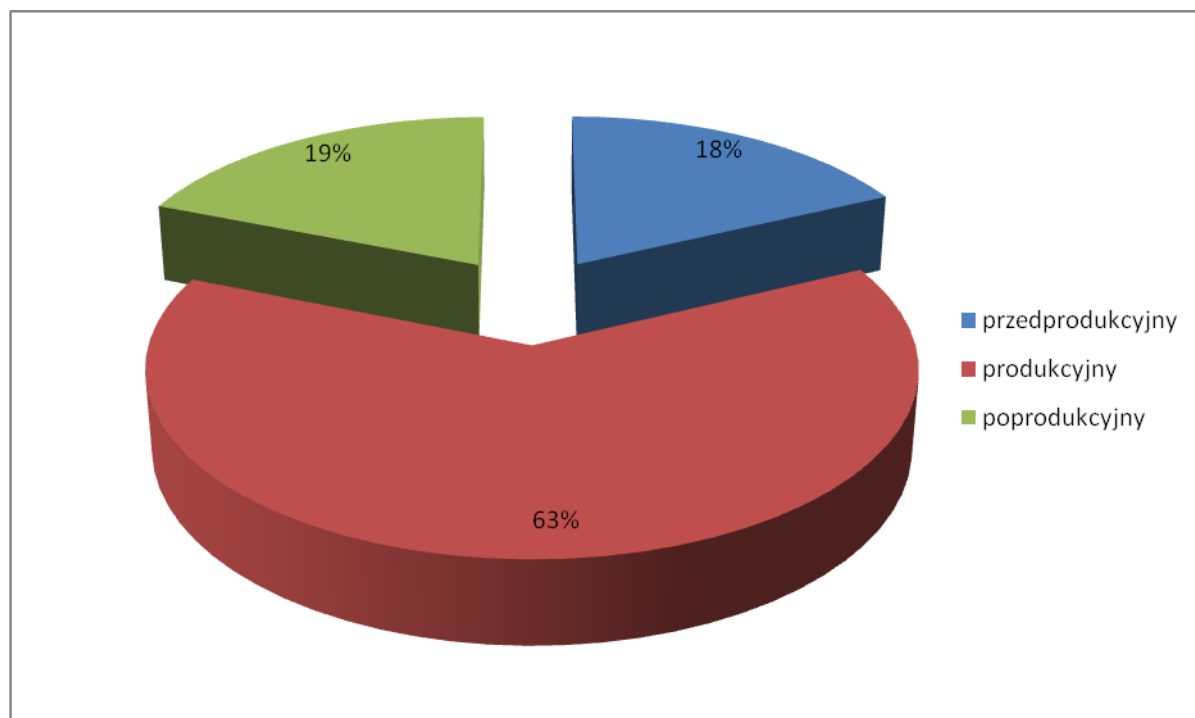
Źródło: opracowanie własne

2.2 Ludność

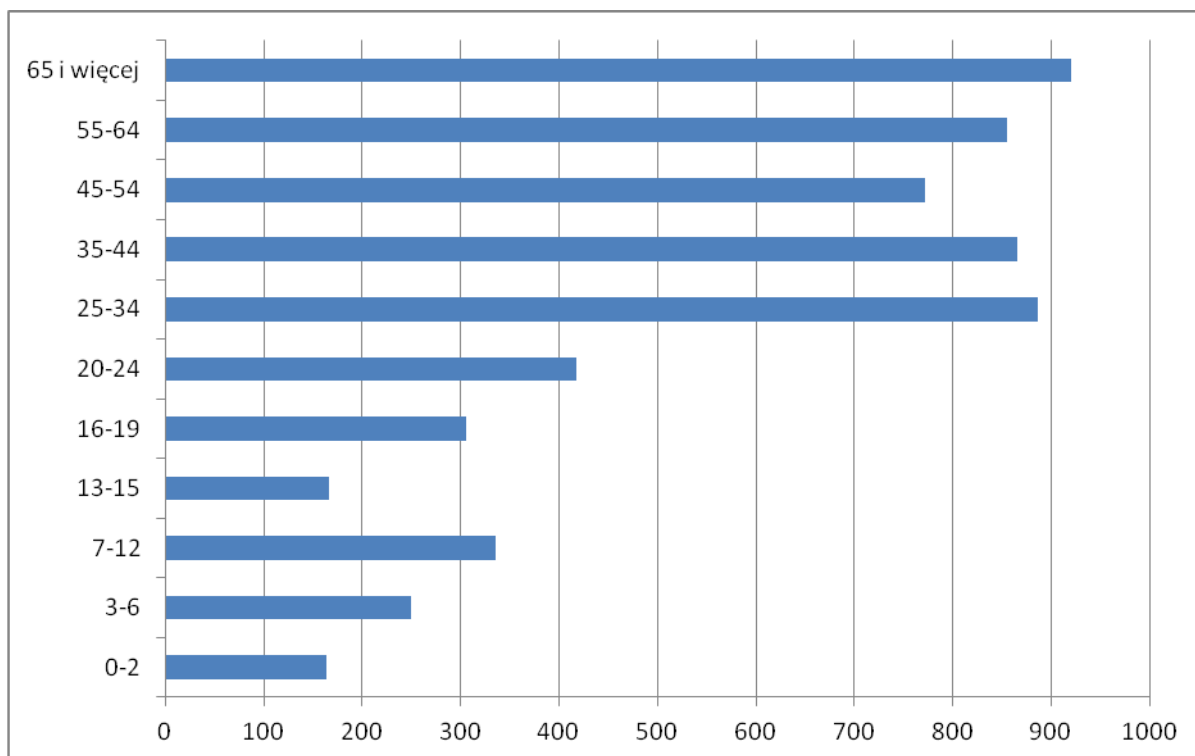
Na koniec roku 2014 gminę Przystajń zamieszkiwało 5 937 osób. Z tego mężczyźni stanowili 2 943, a kobiety 2 994 osób. Na przestrzeni ostatnich lat notują się spadek liczby mieszkańców. W porównaniu z rokiem 2010, liczba ludności spadła o 77 osób (rys 3). W wieku produkcyjnym według stanu na rok 2014 znajdowało się 63% społeczeństwa (rys. 4). Największa ilość mieszkańców jest w przedziale wiekowym 65 i więcej (rys. 5).

Rysunek 3 Liczba ludności gminy Przystajń w latach 2010-2013
Źródło: dane GUS

Rysunek 4 Podział ludności uwzględniający zdolność do pracy – 2013 rok
Źródło: dane GUS

Rysunek 5 Struktura ludności według wieku

Źródło: dane GUS

2.3 Zasoby mieszkaniowe

Na terenie gminy Przystajń charakter zabudowy mieszkaniowej jest uporządkowany. W ogólnej strukturze osadnictwa na terenie gminy dominują następujące typy zabudowań:

- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna,
- intensywna zabudowa jednorodzinna,
- zabudowa jednorodzinna rozproszona.

Zasoby mieszkaniowe gminy Przystajń wg form:

- 1 983 mieszkań ogółem,
- 8 902 izb,
- 183 259 m² powierzchni użytkowej,
- 92,4 m² przeciętna powierzchnia mieszkania w gminie.

2.4 Stan gospodarki na terenie gminy

Mieszkańcy gminy Przystajń zatrudnienie znajdują przede wszystkim w zlokalizowanych na terenie gminy i w gminach sąsiednich podmiotach prowadzących działalność handlową. Rośnie także znaczenie budownictwa i przetwórstwa przemysłowego. Na terenie gminy

zarejestrowanych jest 386 podmiotów gospodarczych z czego 371 to tzw. mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, 14 podmiotów to małe przedsiębiorstwa zatrudniające do 49 osób oraz 2 przedsiębiorstwo zatrudniające od 50 do 249 osób.

Tabela 1 Liczba podmiotów działających na terenie gminy Przystajń z podziałem na kategorie PKD

Sekcja	Opis	Liczba podmiotów
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	25
B	Górnictwo i wydobywanie	0
C	Przetwórstwo przemysłowe	47
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2
F	Budownictwo	75
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle ²⁶	95
H	Transport i gospodarka magazynowa	16
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4
J	Informacja i komunikacja	1
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	14
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0
P	Edukacja	5

Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	12
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1
S, T i U	Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	21

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

2.5 Gospodarka wodno-ściekowa

2.5.1 Zaopatrzenie w wodę

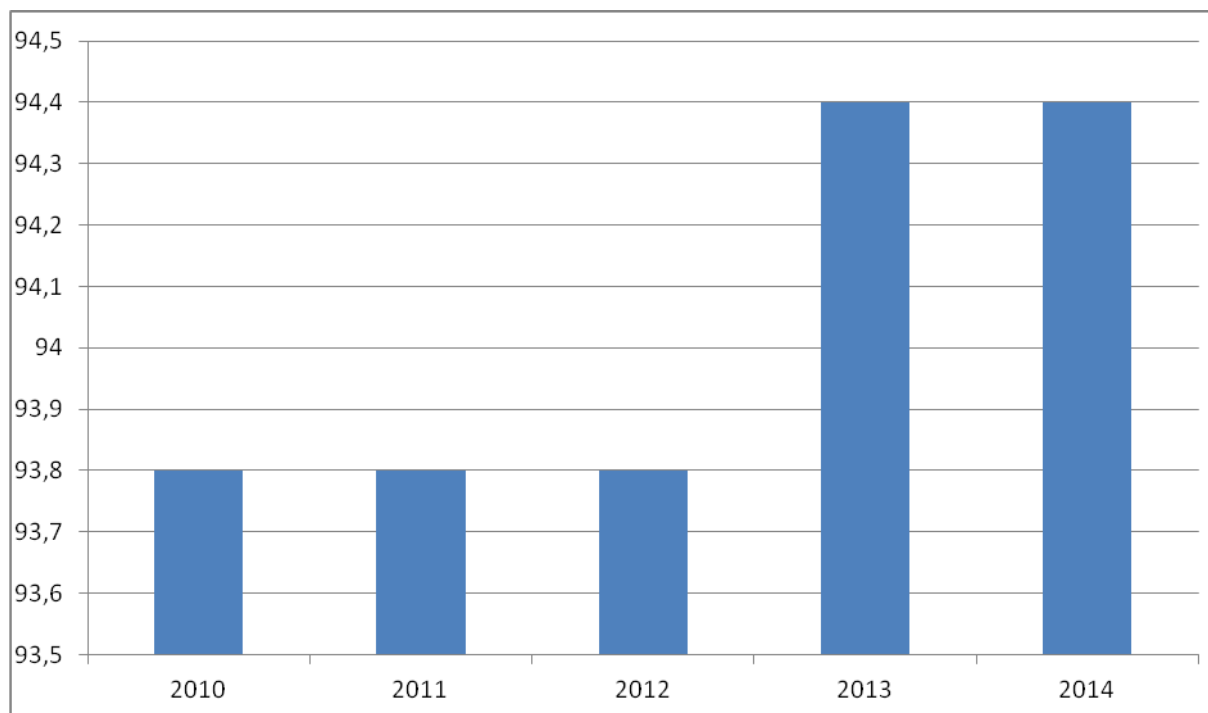
Zaopatrzeniem w wodę zajmuje się Gmina Przystajń. Woda podawana do sieci wodociągowej podlega procesom uzdatniania. Roczne wydobycie wody z ujęć wody, będących w posiadaniu Gminy Przystajń to około 250000 m³ (brak danych co do wydobycia wody ze studni indywidualnych).

Sieć wodociągowa ma długość 94,4 km, a do sieci podłączonych jest 1940 budynków mieszkalnych. Liczba ludności korzystająca z sieci wodociągowej w 2013 r. to 5 430 osób.

Tabela 2 Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Długość czynnej sieci rozdzielczej	93,8	93,8	93,8	94,4	94,4
Podłączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	1823	1866	1901	1920	1940
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	5440	5421	5415	5430	-

Źródło: Roczniki statystyczne GUS 2010, 2011, 2012, 2013, 2014

Rysunek 6 Struktura zmian długości sieci wodociągowej na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne

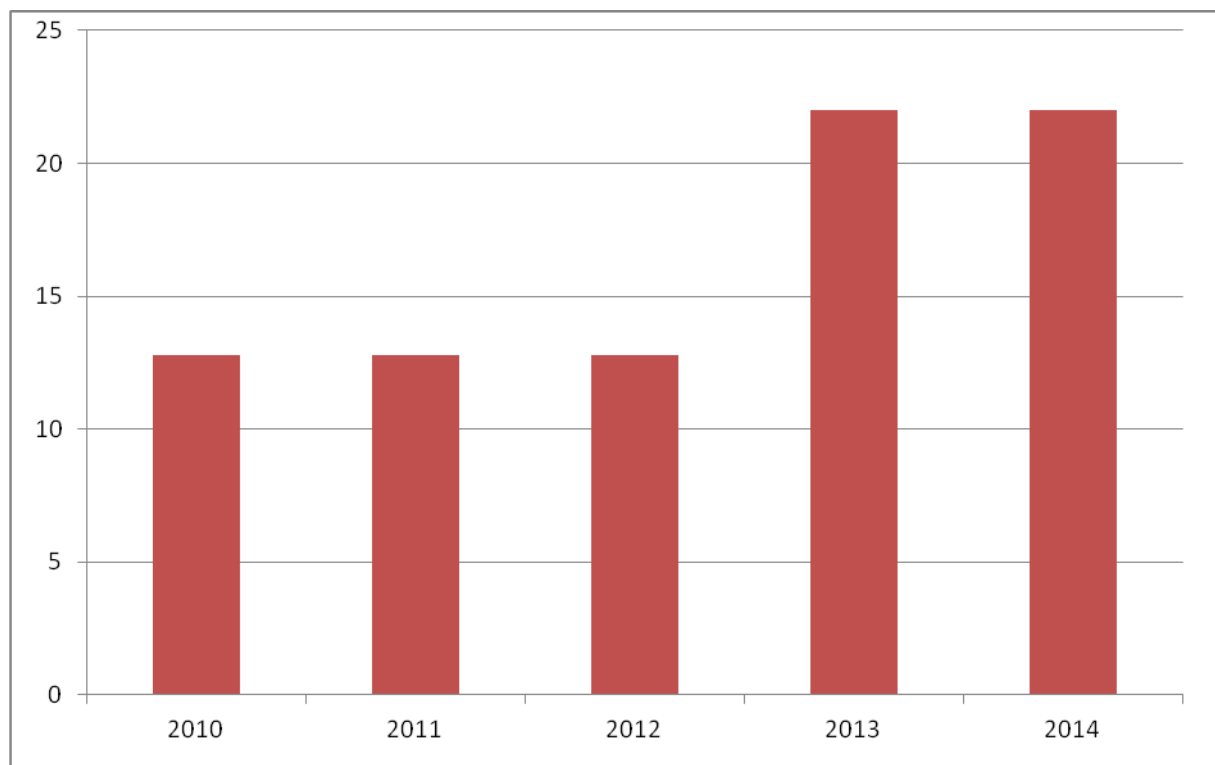
2.5.2 Odprowadzanie ścieków

Sieć kanalizacyjna ma długość 22 km, a do sieci podłączonych jest 757 budynków mieszkalnych. Liczba ludności korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2013 r. to 2 1294 osób. Sieć kanalizacyjna obejmuje miejscowości Kuźnica Stara i Przystajń.

Tabela 3 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	12,8	12,8	12,8	22,0	22,0
Podłączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	605	609	624	778	757
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	1949	1953	1978	2294	-

Źródło: Roczniki statystyczne GUS 2010, 2011, 2012, 2013, 2014

Rysunek 7 Struktura zmian długości sieci kanalizacyjnej na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne

Za odprowadzenie nieczystości ciekłych odpowiedzialny jest Związek Międzygminny Panki-Przystajń ds. ochrony wód. Nieczystości są odprowadzane do oczyszczalni biologiczno-mechanicznej, zlokalizowanej w Pankach przy ul. Łąkowa.

2.6 Środowisko naturalne

Rzeźba terenu

W podziale fizyczno-geograficznym wg Kondrackiego gmina Przystajń jest położona na pograniczu dwóch mezoregionów: Obniżenia Liswarty – Progu Herbskiego, na terenie makroregionu Wyżyna Woźnicko- Wieluńska. Obniżenie Liswarty – Prosy zostało wycięte w piaszczysto – ilastych utworach liasu. Szerokie dno położone w części wschodniej na wysokości 260 m. n.p.m. Stanowi ono równinę płaską, wysłaną warstwą plejstocęńskich piasków pochodzenia polodowcowego. Natomiast Próg Herbski stanowi wąski pas wzniesień piaskowcowych o szerokości od 1 do 3 km, ciągnących się od Herb na południowym wschodzie do Podłęża Szlacheckiego nad Liswartą. Północno – zachodni człon Progu Herbskiego nosi nazwę Pagórów Brzezińskich, których wysokość w części południowo – wschodniej dochodzi do 300 m. n.p.m. i obniżają się stopniowo w kierunku południowo – zachodnim do 260 m. n.p.m.

Na terenie gminy można wydzielić następujące jednostki morfologiczne:

- Pagóry Brzezińskie, które na terenie gminy stanowią fragmenty piaskowcowych wzniesień wnoszących się ponad otaczający obszar falistej równiny morenowej,
- Wysoczyznę polodowcową, która zajmuje prawie całą powierzchnię gminy. Rzeźbę tego obszaru stanowi w przewadze falista i nisko falista mało urozmaicona wysoczyzna o spadkach 0- 2%, zbudowana z utworów lodowcowych i wodnolodowcowych, spod których miejscami wychodzą utwory starsze. Obszar wysoczyzny łagodnie opada w kierunku południowo- zachodnim i zachodnim ku dolinie Liswarty i w kierunku północnym ku dolinie Pankówki,
- doliny rzeczne wyraźnie zaznaczone w krajobrazie gminy. Tworzą je rzeki Liswarta i Pankówka z dopływami. Dolina Liswarty ma charakter doliny przełomowej z systemem teras wykształconych w materiale czwartorzędowym. Pankówka płynie w nieckowatej dolinie o płaskim dnie, w której można wyróżnić terasę zalewową i wyższą nadzalewową. Pozostałe cieką są słabo wcięte w wysoczyznę, a ich nieckowate doliny są często podmokłe i zabagnione

Zasoby wodne

Pod względem hydrograficznym Gmina Przystajń położona jest w dorzeczu rzeki Warty, będącej dopływem Odry. Obszar gminy odwadnia rzeka Liswarta z dopływami, z których największym jest rzeka Pankówka. Nurt Liswarty biegnie po zachodniej części gminy. Rzeka stanowi zachodnią granicę administracyjną gminy, a także granicę powiatów kłobuckiego i oleskiego oraz województw śląskiego i opolskiego. Kolejny ciek wodny to rzeka Pankówka ze źródłami w okolicach miejscowości Koski. Przez obszar gminy płynie tylko w swym środkowym biegu i uchodzi do Liswarty w pobliżu miejscowości Dankowice i Piaski. Na terenie gminy występują też lokalne potoki i rowy melioracyjne bez nazw lub posiadające nazwy potocznie używane przez mieszkańców gminy.

Zasoby przyrodnicze

Na terenie gminy występują lasy o różnych typach siedliskowych. Dominuje suboceaniczny bór świeży, znacznie zróżnicowany – od wariantu suchego, aż do postaci wilgotnych, przechodzącej w śródładowy bór wilgotny. Wśród występujących drzewostanów na terenie nadleśnictwa gatunkiem podstawowym jest sosna – zajmuje ona szacunkowo aż 90% powierzchni zalesionej. Oprócz sosny dominującymi gatunkami są także: olsza – 4,7 %,

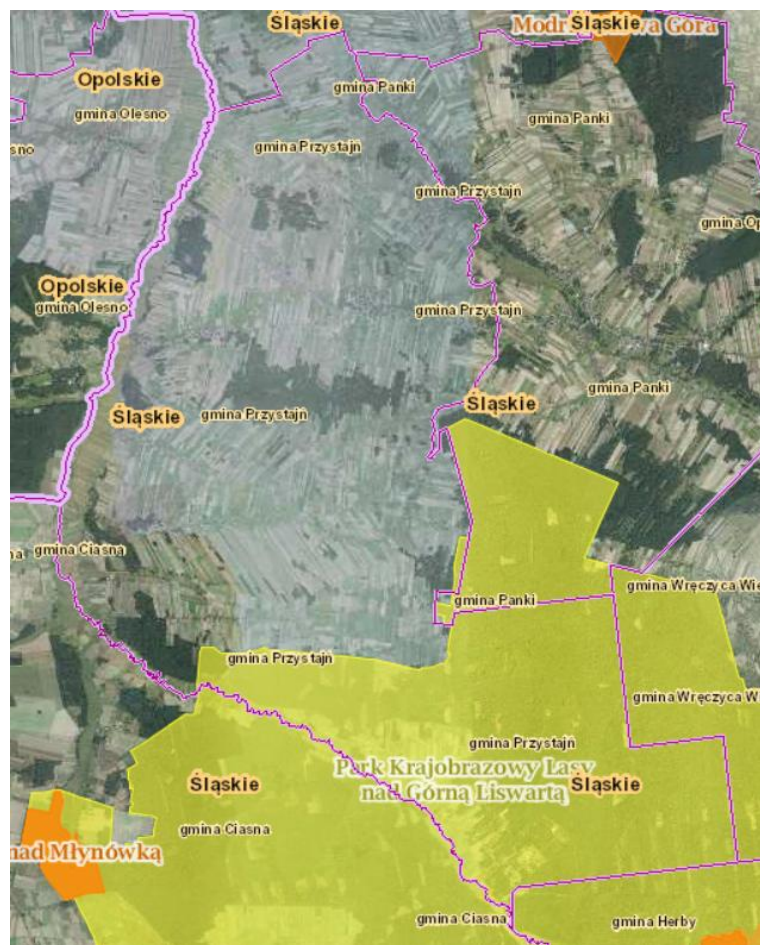
brzoza – 2,7% i dąb – 1,4% powierzchni zalesionej. Obok tych gatunków niewielką powierzchnię (poniżej 1%) zajmuje świerk, buk i modrzew.

Wiek występujących drzewostanów kształtuje się następująco:

- do 40 lat – 35,7 % ogólnej powierzchni,
- 41 – 60 lat – 25,7 % ogólnej powierzchni,
- 61 – 80 lat – 23,8 % ogólnej powierzchni,
- powyżej 80 lat – 14,8 % ogólnej powierzchni.

NATURA 2000

Na terenie Gminy Przystajń znajduje się Park Krajobrazowy „Lasy Nad Górną Liswartą”: Park został utworzony 21 grudnia 1998 r. i wchodzi w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego z siedzibą w Będzinie. Park ma powierzchnię wraz z otuliną - 50 746 ha. Powierzchnia części parku leżąca w obrębie gminy Przystajń wynosi 3 419 ha.

Rysunek 8 Obszar NATURA 2000 w odniesieniu do gminy Przystajń

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/>

Powietrze atmosferyczne

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Przystajń kształtowana jest przez emisję pyłów i gazów, których źródłem są głównie:

- emisja niska
- emisja niezorganizowana,
- procesy energetyczne i przemysłowe (których źródła znajdują się poza obszarem gminy)

Dla celów oceny jakości powietrza w gminie Przystajń założono, że stopień zanieczyszczenia powietrza kształtuje się na poziomie odniesionym do powiatu kłobuckiego. Jedynym problemem gminy Przystajń jest „niska emisja”, która wpływa na lokalne pogorszenie się jakości powietrza.

Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego

Źródła tzw. „emisji niskiej” stanowią w gminie indywidualne domowe systemy grzewcze opalane zazwyczaj paliwami stałymi zwłaszcza węglem kamiennym, który jest głównym nośnikiem energii cieplnej na terenie gminy Przystajń. Charakterystyczną cechą indywidualnych palenisk węglowych jest ich niska sprawność oraz niepełny proces spalania powodujący nadmierną emisję zanieczyszczeń. Ponadto niewielka wysokość emitorów powoduje koncentrację zanieczyszczeń w bezpośrednim otoczeniu miejsc przebywania ludzi. Odpowiedzią na problemy związane z niską emisją jest opracowany na rzecz gminy „Program Ograniczenia Niskiej Emisji”. Opisane działania konieczne do realizacji na terenie gminy polegające przede wszystkim na wymianie urządzeń kotłowych starej konstrukcji i niskiej sprawności na urządzenia nowe o wysokiej sprawności.

Emisja niezorganizowana

Źródłami emisji niezorganizowanej na terenie gminy Przystajń są naturalne procesy pylenia oraz procesy wypalenia traw i ściernisk.

Emisja z zakładów przemysłowych

Gmina Przystajń położona jest w mało uprzemysłowionym i zurbanizowanym regionie w Polsce.

Emisja komunikacyjna (liniowa)

Trasy komunikacyjne stanowią liniowe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenia powietrza tworzą produkty spalania benzyn, olejów napędowych oraz w znacznie mniejszym stopniu gazu LPG. Do zanieczyszczeń atmosfery pochodzących z komunikacji samochodowej zalicza się również pyły powstające podczas zużywania się nawierzchni jezdni oraz podzespołów pojazdów (opony, klocki hamulcowe), które także mają udział w ogólnym bilansie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu samochodowego. Wpływ na wielkość emisji z transportu powierzchniowego mają również stan jezdni i stan techniczny pojazdów, rodzaj spalanego paliwa oraz płynność ruchu.

3 CHARAKTERYSTYKA NOŚNIKÓW ENERGETYCZNYCH NA TERENIE GMINY

3.1 Gospodarka cieplna

System ciepłowniczy

Na obszarze gminy Przystajń brak jest scentralizowanych systemów zaopatrzenia w energię cieplną. Na terenie gminy istnieją jedynie lokalne źródła ciepła, zaopatrujące w ciepło zespoły budynków, pojedyncze budynki mieszkalne, usługowe i przemysłowe.

Źródła ciepła

Na terenie gminy istnieje również kilka większych kotłowni, usytuowanych głównie w budynkach użyteczności publicznej czy przedsiębiorstwach.

Obszar zabudowy mieszkaniowej oraz zabudowa jednorodzinna rozproszona, zaopatrywane są w ciepło z indywidualnych źródeł, opalanych paliwami stałymi (węgiel kamienny, miał), olejem opałowym, gazem ziemnym, względnie energią elektryczną. Instalacje indywidualne są jednym z większych emiterów zanieczyszczeń do atmosfery, gdyż lokalne źródła ciepła zazwyczaj charakteryzują się niską sprawnością i brakiem jakichkolwiek urządzeń ochrony atmosfery.

3.2 System elektroenergetyczny

Obszar gminy Przystajń jest pozbawiony stacji elektroenergetycznych WN/SN oraz sieci wysokiego napięcia. Mieszkańcy gminy są zaopatrywani w energię elektryczną ze stacji

elektroenergetycznej 110/15 kV „Panki” umiejscowionej w sąsiadującej z gminą Przystajń-
gminie Panki.

Z ww. GPZ- tu są wyprowadzone linie elektroenergetyczne średniego napięcia (15 kV), do
których przyłączonych jest 47 stacji transformatorowych 15/0,4 kV, zlokalizowanych na
terenie gminy Przystajń:

- SE Panki- Aleksandrów,
- SE Panki- Przystajń,
- SE Panki- Panoszków,
- SE Panki- Lisów.

Sieć średniego napięcia zasilana z GPZ „Panki” jest powiązana z siecią średniego napięcia
wyprowadzaną z GPZ –tów, zlokalizowanych w sąsiednich gminach tj. GPZ „Olesno”, GPZ
„Dobrodzień” i GPZ „Herby”.

Długość sieci elektroenergetycznych, zlokalizowanych na obszarze gminy Przystajń wynoszą:

- Linie średniego napięcia:
 - Napowietrzne- 69,8 km,
 - Kablowe- 5,1 km,
- Linie niskiego napięcia:
 - Napowietrzne- 130,6 km,
 - Kablowe- 16,5 km.

Stacje transformatorowe

Na terenie gminy Przystajń usytuowanych jest 47 stacji elektroenergetycznych.

Tabela 4 Wykaz stacji transformatorowych na terenie gminy Przystajń

Lp.	Nazwa stacji	Nr stacji	Rodzaj	Moc transf. [kVA]
1	Antonów 1 OSP	96	słupowa	63
2	Antonów 2 SKR	95	słupowa	63
3	Bór Zajaciński 1	8	słupowa	63
4	Bór Zajaciński 2	483	słupowa	63
5	Bór Zajaciński Kurnik	4	słupowa	160
6	Bór Zajaciński Zagon	485	słupowa	63
7	Brzeziny	226	słupowa	63
8	Brzeziny 2	761	słupowa	63
9	Dąbrowa 1	190	słupowa	63
10	Dąbrowa 2	191	słupowa	63

11	Górki	552	wnętrzowa	100
12	Kamińsko 1	22	słupowa	75
13	Kamińsko 2	224	słupowa	100
14	Kamińsko 3 Ośr. Wczas.	222	słupowa	100
15	Kamińsko 4	562	słupowa	63
16	Kamińsko 5	557	słupowa	100
17	Kamińsko 6	776	słupowa	63
18	Kostrzyna 1	164	słupowa	50
19	Kostrzyna 2	165	słupowa	100
20	Kostrzyna 3	722	słupowa	63
21	Kostrzyna KR	261	słupowa	160
22	Kuźnica Stara	210	słupowa	160
23	Ługi Radły 1	58	słupowa	100
24	Ługi Radły 2	66	słupowa	100
25	Ługi Radły 3	67	słupowa	100
26	Ługi Radły Młyn	68	słupowa	63
27	Mrówczak Michalinów	278	słupowa	100
28	Podłęże Szlacheckie 1	132	słupowa	100
29	Podłęże Szlacheckie 2	484	wnętrzowa	100
30	Przystajń 1 Cz-wska	306	wieżowa	160
31	Przystajń 10	312	słupowa	40
32	Przystajń 11 Bagno	279	słupowa	63
33	Przystajń 12 Słoneczna	795	słupowa	100
34	Przystajń 2	73	słupowa	63
35	Przystajń 3	307	słupowa	160
36	Przystajń 4	308	słupowa	160
37	Przystajń 5	309	słupowa	160
38	Przystajń 6 GS	369	słupowa	160
39	Przystajń 7 Nowa	310	słupowa	250
40	Przystajń 8	311	słupowa	100
41	Przystajń 9 Opolska	347	słupowa	100
42	Przystajń RSP	526	wnętrzowa	2x250
43	Stany	532	wnętrzowa	100
44	Wilcza Góra	228	słupowa	100
45	Wilcza Góra 2	792	słupowa	63
46	Wrzosa k/Boru Zajacińsk.	227	słupowa	63
47	Wrzosa OSP	765	słupowa	63

Źródło: Tauron Dystrybucja S.A.

Oświetlenie uliczne

Na terenie gminy Przystajń znajdują się 857 punkty świetlne, z których gmina jest właścicielem 831 szt. Zainstalowane oprawy sodowe o łącznej mocy 64,94 kW. Gmina planuje objąć przeprowadzić modernizację oświetlenia na LED.

3.3 System gazowniczy

Gmina Przystajń nie jest zgazyfikowana. Mieszkańcy korzystają z gazu bezprzewodowego, dostarczanego w butlach.

Na terenie gminy nie ma ulokowanej stacji redukcyjno– pomiarowej pierwszego oraz drugiego stopnia. Zarówno Gaz-System S.A. jak i Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. warunkują podłączenie gminy Przystajń do sieci czynnikami technicznymi i przede wszystkim ekonomicznymi.

3.4 Transport

Kolejnym obszarem obok infrastruktury ciepłej, elektroenergetycznej i gazowej, który znacznie oddziałuje na środowisko jest infrastruktura komunikacyjna.

Układ drogowy gminy Przystajń tworzy sieć w układzie funkcjonalnym podzielona na kategorie: drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Przez gminę przebiegają jedna droga krajowa:

- nr 494.

Łączna długość sieci drogowo-ulicznej na terenie gminy wynosi 121,735 km z czego:

- Drogi wojewódzkie- 7,890 km
- Drogi powiatowe – 39,800 km,
- Drogi gminne – 74,045 km.

4 AKTUALNY STAN POWIETRZA NA TERENIE GMINY

Województwo śląskie zajmowało (wg Raportu o stanie środowiska 2013- WIOŚ Katowice) pierwsze miejsce w kraju pod względem emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z „zakładów szczególnie uciążliwych”. W porównaniu z rokiem poprzednim emisja zanieczyszczeń pyłowych na obszarze województwa śląskiego wzrosła o 0,4%.

W województwie śląskim, wśród zanieczyszczeń gazowych wyemitowanych w 2013 roku dominował dwutlenek węgla, stanowiący 98,3% ogólnej emisji gazów na tym terenie.

Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z 10 sierpnia 2012 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz 914). Strefy te zostały wymienione poniżej:

- 1) strefa śląska,
- 2) aglomeracja górnośląska,
- 3) aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- 4) miasto Bielsko-Biała,
- 5) miasto Częstochowa.

Tabela 5 Źródła emisji zanieczyszczeń powietrza

Zanieczyszczenie	Źródło emisji
Pył ogółem	Spalanie paliw, unoszenie pyłu przez wiatr, pojazdy, procesy technologiczne
Dwutlenek węgla	Spalanie paliw (elektrownie, elektrociepłownie, kotłownie komunalne)
Dwutlenek siarki	Spalanie paliw zawierających siarkę, procesy technologiczne, (elektrownie, elektrociepłownie, kotłownie komunalne)
Tlenek azotu	Spalanie paliw i procesy technologiczne przy wysokiej temperaturze
Dwutlenek azotu	Spalanie paliw i procesy technologiczne
Suma tlenków azotu	Sumaryczna emisja tlenków azotu (NO, NO ₂) - działalność przemysłowa, transport
Tlenek węgla	Powstaje podczas niepełnego spalania paliw (zakłady produkujące metale i wyroby z metali)
Metan	Górnictwo i kopalnictwo
Ozon	Powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń (utleniaczy)

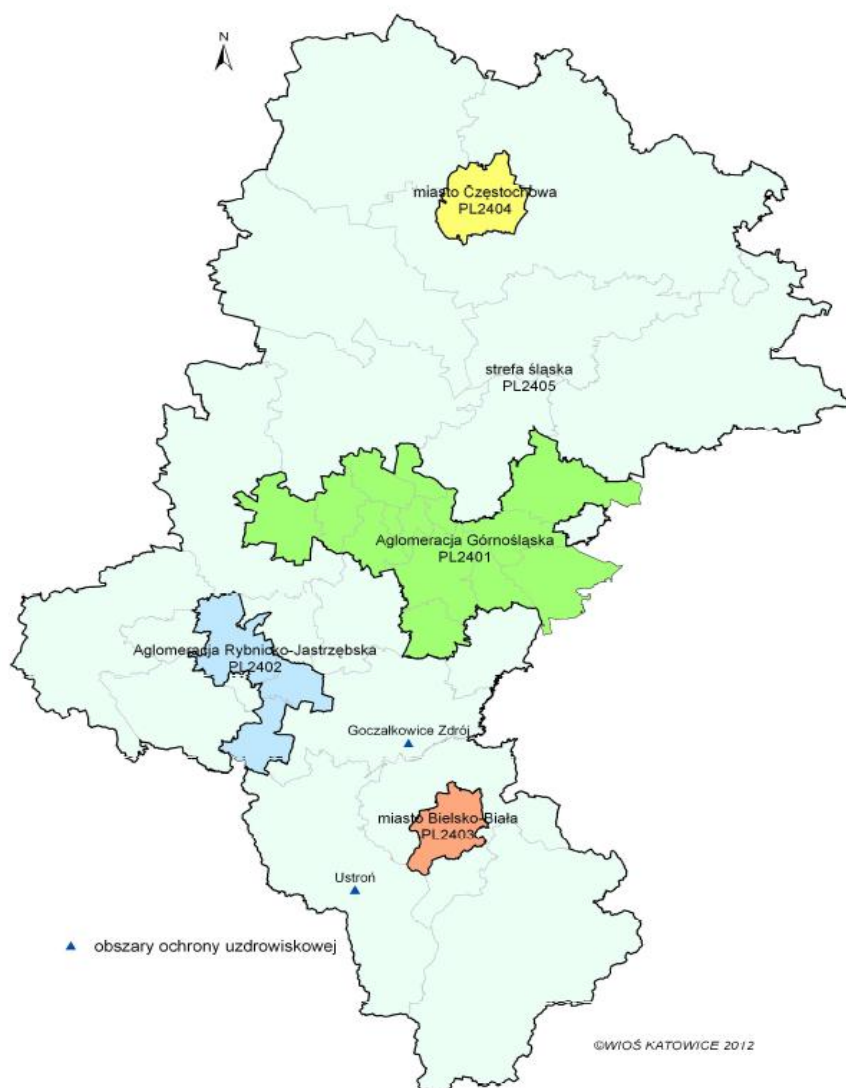
Źródło: opracowanie własne

Na stan powietrza w gminie Przystajń mają wpływ różnorodne źródła emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Źródła te można podzielić na:

- Punktowe - są to głównie emisje przemysłowe, powstające w trakcie procesów technologicznych, odprowadzane emitorami o średniej i dużej wysokości. Emisja z tego typu źródeł ma najszerszy zasięg oddziaływania.
- Obszarowe - są to głównie emisje ze spalania na cele ciepłownicze w lokalnych oraz indywidualnych kotłowniach. Skupiska domków z indywidualnym ogrzewaniem tworzą obszary będące źródłem tzw. niskiej emisji. Innymi źródłami obszarowymi są np. składowiska odpadów ze względu na możliwą emisję metanu lub pylenie.
- Liniowe - przede wszystkim transport drogowy.

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. Nr 25 z 2008 roku, poz. 150) oceny jakości powietrza są dokonywane w strefach, w tym aglomeracjach. Pod kątem oceny poziomów substancji w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia w zakresie SO_2 , NO_2 , CO, $\text{PM}_{2,5}$, PM_{10} , C_6H_6 i O_3 w powietrzu oraz Pb, As, Cd, Ni i BaP w pyłe zawieszonym PM_{10} . Gmina Przystajń leży w strefie śląskiej (PL2405). Strefa ta obejmuje obszar całego województwa z wyjątkiem aglomeracji górnośląskiej, aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, miasta Bielsko-Biała i miasta Częstochowa.

Rysunek 9 Strefy w województwie śląskim, dla których dokonano ocenę jakości powietrza za 2013 rok
Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

WIOŚ w Katowicach dokonuje oceny jakości powietrza i obserwacji zmian w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89

ww. ustawy stanowią dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031).

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, arsen, benzo(a)piren, ołów, kadm oraz nikiel.

Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Klasyfikacja według zanieczyszczeń polega na przypisaniu każdej strefie jednej klasy dla każdego zanieczyszczenia oddzielnie ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin.

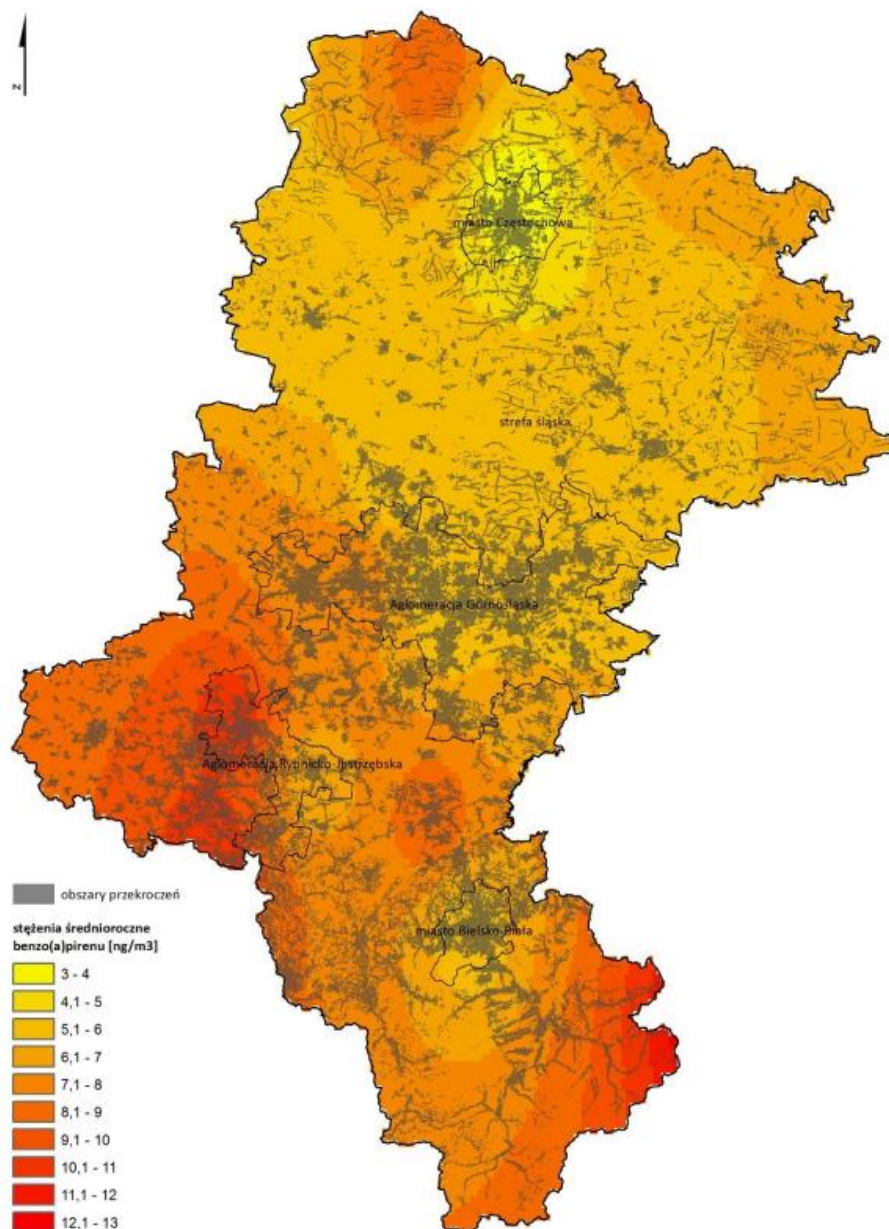
W ramach „Dwunastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmującej 2013 rok” wykonanej przez WIOŚ w Katowicach strefę śląską, a więc i gminę Przystajń zakwalifikowano:

- uwzględniając kryteria ze względu na ochronę zdrowia:
 - do klasy A – dla zanieczyszczeń takich jak: dwutlenek azotu, dwutlenku siarki, benzen, ołów i tlenek węgla, arsen, kadm, nikiel, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie
 - dla klasy C – dla zanieczyszczeń: pył zawieszony PM10, benzo(a)piren, ozonu (cała strefa śląska)
- uwzględniając kryteria ze względu na ochronę roślin:
 - klasa D2 - przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego w Złotym Potoku (gm. Janów) wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł $16728 \mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$,
 - klasa A - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki w strefie śląskiej.

Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu na wszystkich stanowiskach zostały przekroczone i wyniosły (wartość docelowa $1 \text{ ng}/\text{m}^3$):

- aglomeracja górnośląska od 5 do $8 \text{ ng}/\text{m}^3$,

- aglomeracja rybnicko-jastrzębska – od 6 do 11 ng/m³,
- Bielsko-Biała miasto – 5 ng/m³,
- Częstochowa miasto – 3 ng/m³,
- •strefa śląska od 5 do 11 ng/m³.

Rysunek 10 Obszary przekroczeń średnich stężeń rocznych benzo(a)pirenu- kryterium ochrona zdrowia ludzi

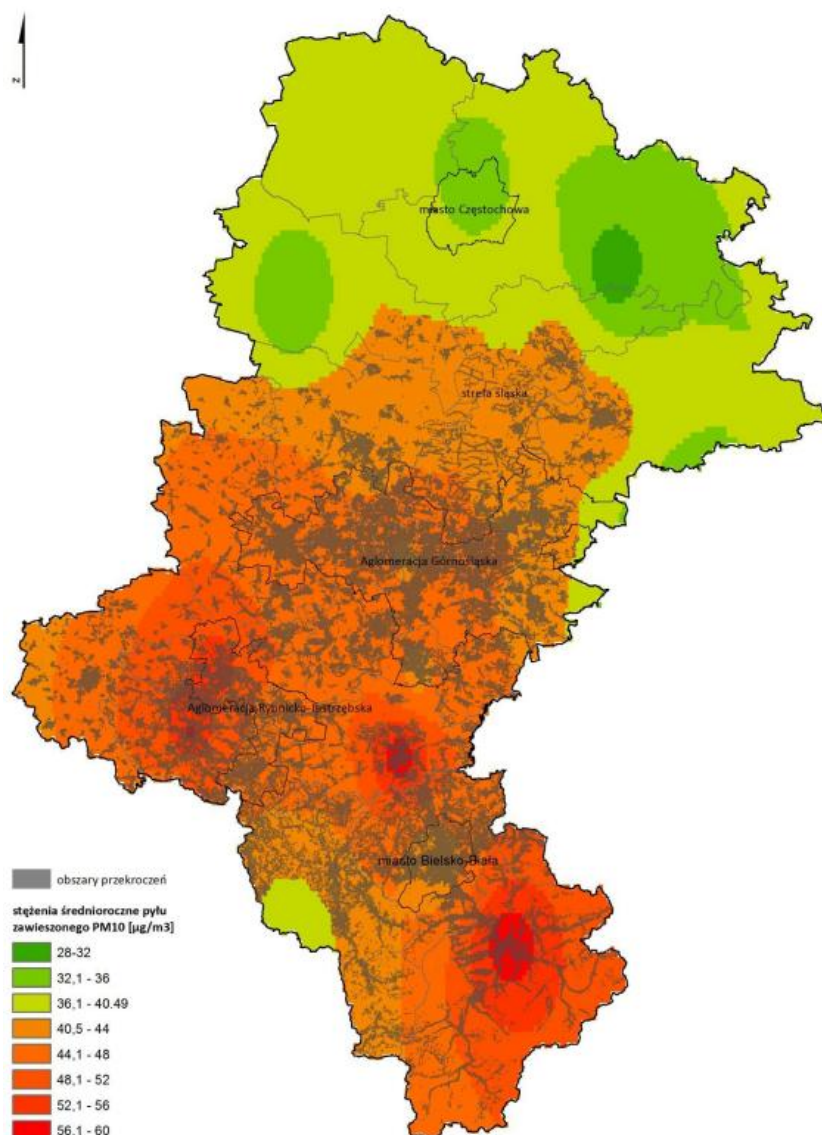
Źródło: „Dwunasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2013 r.

Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ mieściły się w przedziale od 74% do 145% poziomu dopuszczalnego.

Wartości średnie stężeń pyłu PM₁₀ w 2013 roku wyniosły (wartość dopuszczalna 40 µg/m³):

- w aglomeracji górnośląskiej od 43 do 48 µg/m³,

- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 45 do 54 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w Bielsku-Białej - 41 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w Częstochowie - 35 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w strefie śląskiej od 30 do 58 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

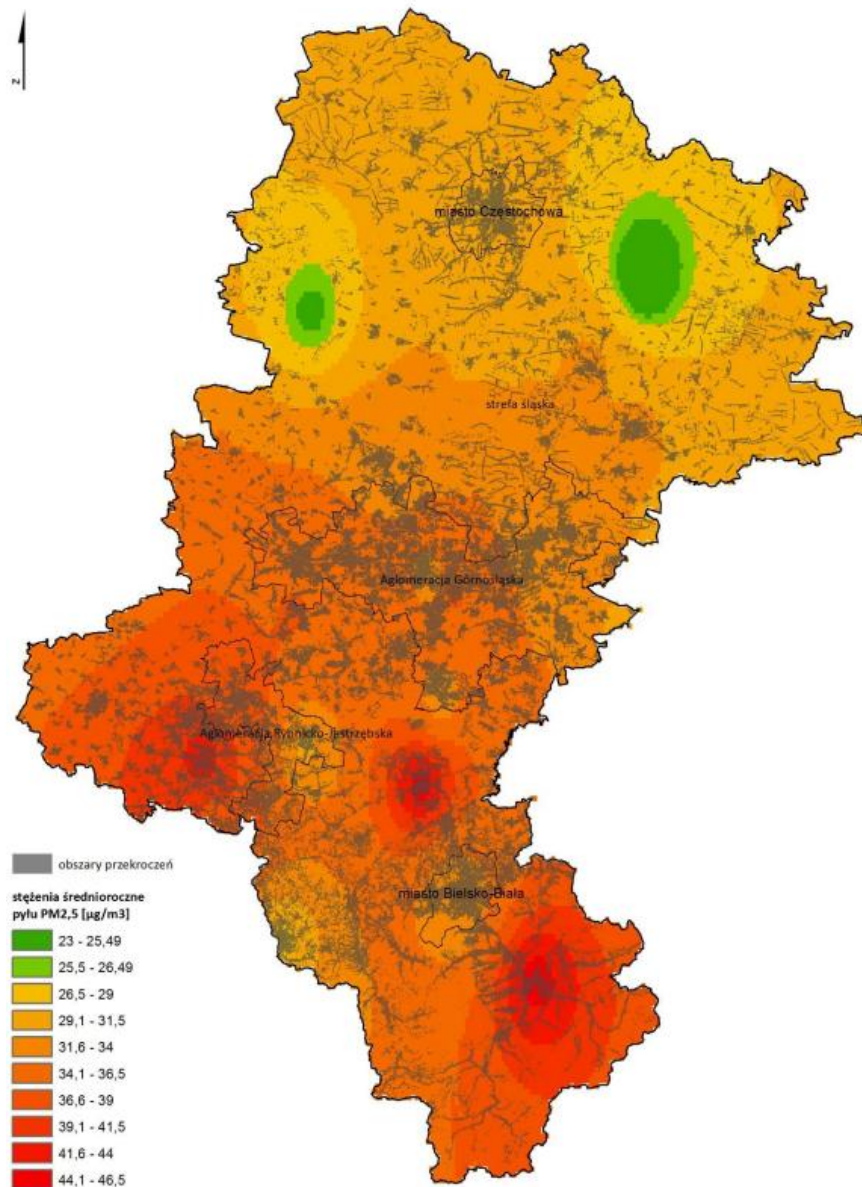
Rysunek 11 Obszary przekroczeń średnich stężeń rocznych PM10- kryterium ochrona zdrowia ludzi

Źródło: „Dwunasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2013 r.

Wartość dopuszczalna stężenia pyłu zawieszonego PM2,5, powiększona o margines tolerancji, wynosząca 26 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ wyniosła:

- w aglomeracji górnośląskiej – 33 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Katowicach ul. Kossutha, 35 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Gliwicach i 37 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Katowicach al. Górnośląska (stacja komunikacyjna),
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej - 31 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,

- w strefie Bielsko-Biała miasto - 34 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w strefie Częstochowa miasto - 29 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w strefie śląskiej - od 23 do 38 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Godowie.

Rysunek 12 Obszary przekroczeń średnich stężeń rocznych PM_{2,5}- kryterium ochrona zdrowia ludzi

Źródło: „Dwunasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2013 r.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń.

5 MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

Pod pojęciem „odnawialne źródło energii” według ustawy „Prawo energetyczne” (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059 jt.) rozumie się źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Należy zauważyć, że zasoby energii odnawialnej (rozpatrywane w skali globalnej) są nieograniczone, jednak ich potencjał jest rozproszony, stąd koszty wykorzystania znacznej części energii ze źródeł odnawialnych, są wyższe od kosztów pozyskiwania i przetwarzania paliw organicznych, jak również olejowych. Dlatego też udział alternatywnych źródeł w procesach pozyskiwania, przetwarzania, gromadzenia i użytkowania energii jest niewielki.

Zgodnie z założeniami polityki energetycznej państwa władze gminy, w jak najszerszym zakresie, powinny uwzględnić źródła odnawialne, w tym ich walory ekologiczne gospodarcze dla swojego terenu.

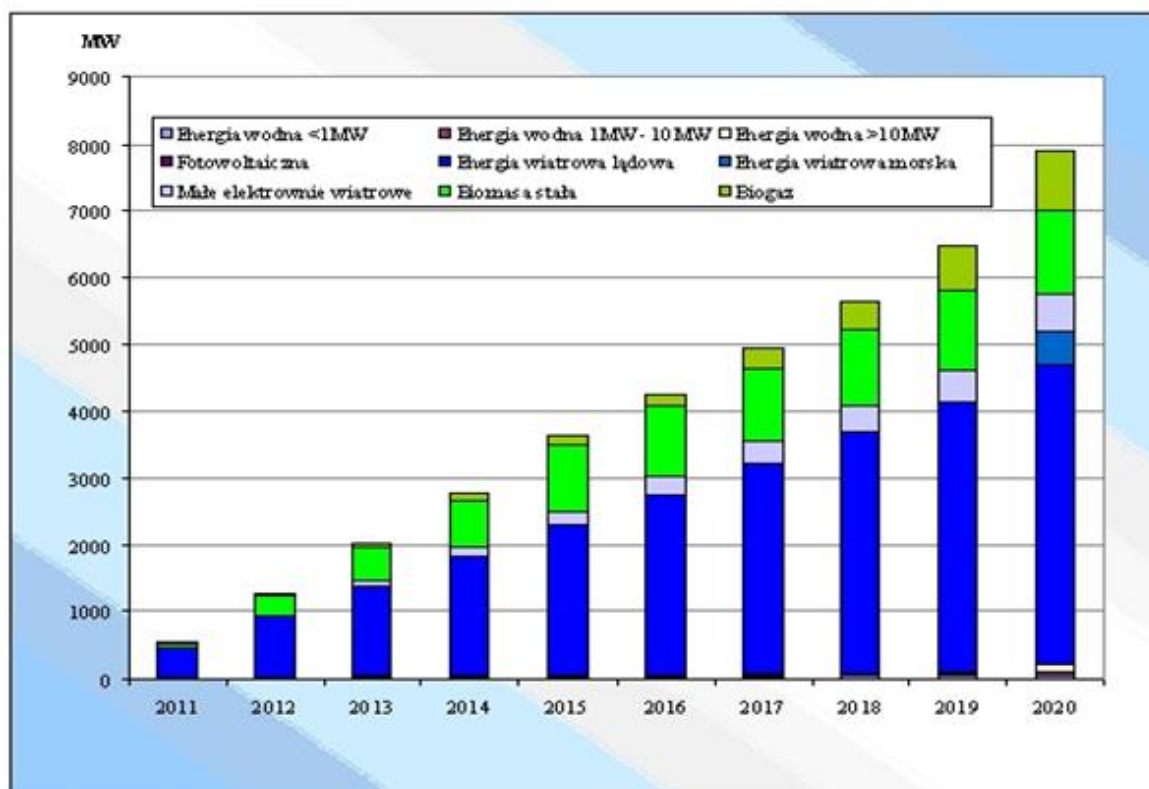
Potencjalne korzyści wynikające z wykorzystania odnawialnych źródeł energii:

- zmniejszenie zapotrzebowania na paliwa kopalne,
- redukcja emisji substancji szkodliwych do środowiska (m.in. dwutlenku węgla i siarki),
- ożywienie lokalnej działalności gospodarczej,
- tworzenie miejsc pracy.

Dyrektywa unijna 28/2009/WE z maja 2009 r. o promocji stosowania energii z odnawialnych źródeł energii wyznaczyła minimalny cel dla Polski w postaci 15% udziału energii z OZE w bilansie zużycia energii finalnej brutto w 2020 roku. W latach 2006-2010 obraz rynku energetyki odnawialnej zaczął się zmieniać i dywersyfikować. Pojawiły się nowe, obiecujące technologie i tzw. niezależni producenci energii, zaczynając od gospodarstw domowych, a kończąc na firmach spoza tradycyjnej energetyki. Spośród nowych technologii, które już zaistniały na rynku krajowym, wyróżnić można w szczególności: termiczne kolektory słoneczne (na początek do podgrzewania wody, a obecnie coraz śmielej także do ogrzewania), lądowe farmy wiatrowe i biogazownie

rolnicze, poszerzające w sposób znaczący dotychczasowy, niewielki rynek biogazu tzw. „wysypiskowego”

Prognozowane przyrosty mocy zainstalowanej OZE do produkcji energii elektrycznej oraz zakładane przyrosty produkcji ciepła i paliw transportowych z odnawialnych zasobów energii w latach 2011-2020 przedstawiono na rysunkach jak poniżej.

Rysunek 13 Prognozowany przyrost mocy elektrycznych zainstalowanych w OZE w latach 2011-2020 w [MW],

Źródło: Instytut Energetyki Odnawialnej (EC BREC IEO)

Można oczekiwać, iż całkowite nakłady inwestycyjne (nowe inwestycje) w sektorze energetyki odnawialnej do 2020 roku mogą sięgać 26,7 mld Euro (2,7 mld/rok). Oznacza to, że w stosunku do 2009 r. moce i zdolności produkcyjne do 2020 r. wzrosną ok. 10-krotnie, natomiast średnioroczne obroty na rynku inwestycji w okresie 2011-2020, będą ok. 3 krotnie wyższe niż w roku 2009, co odpowiada średniorocznemu tempu wzrostu całego sektora rządu 38%. Ok. 55% nakładów przypadnie na sektor zielonej energii elektrycznej, 34% na sektor zielonego ciepła i chłodu, a 11% na sektor wytwarzania paliw dla zielonego transportu, przy czym ze względu na przyjęte tu założenia upraszczające może się okazać, że w praktyce udziały inwestycji OZE w ciepłownictwie i transporcie mogą być proporcjonalnie nieco wyższe. Wiodącymi technologiami OZE jeśli chodzi o inwestycje, w okresie do 2020 roku

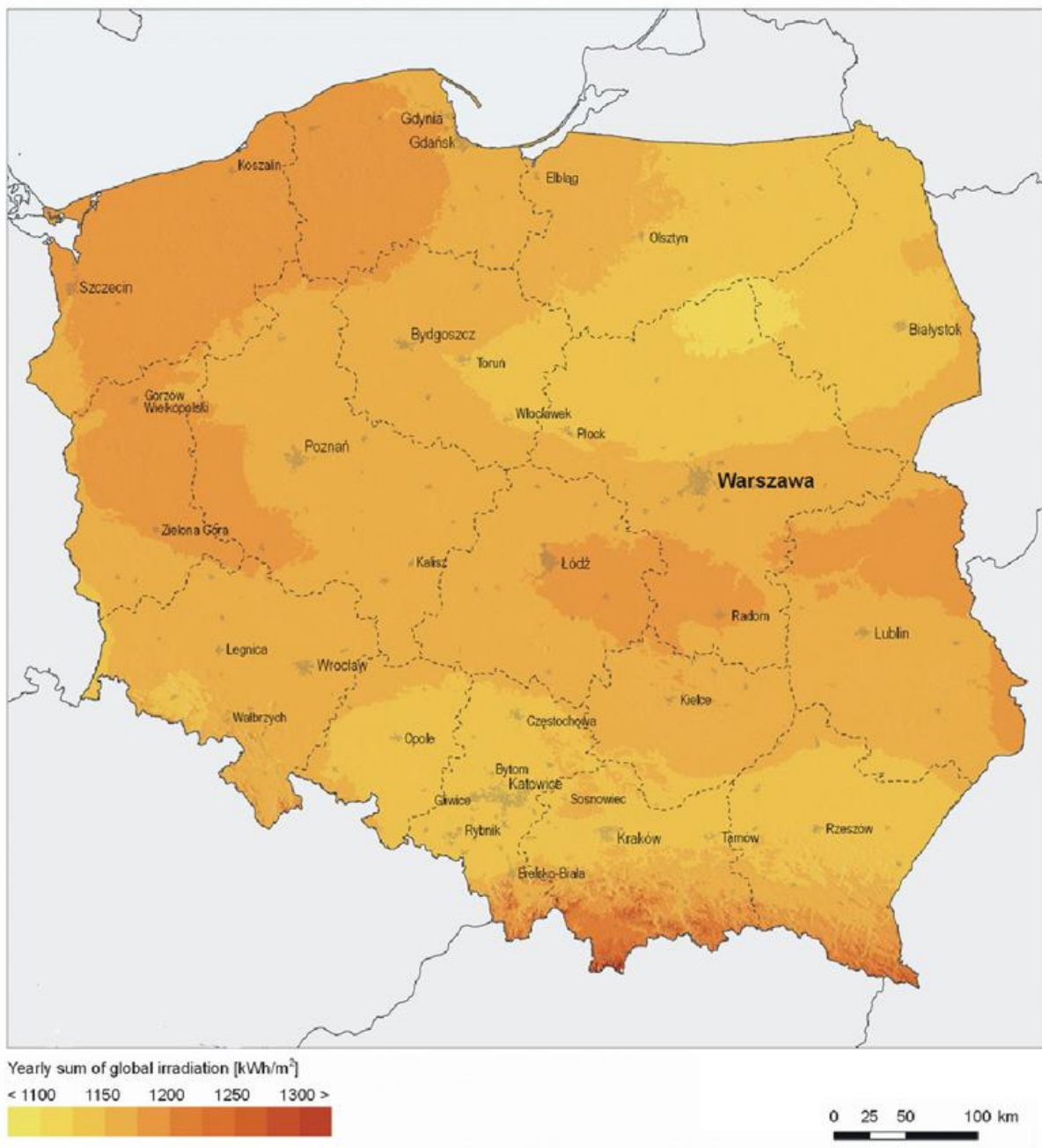

będą: elektrownie wiatrowe i kolektory słoneczne (udział każdej z technologii sięga 30%) oraz biogazownie (13%). W obecnej dekadzie energetyka odnawialna staje się nośnikiem innowacji, jednym z najważniejszych elementów tzw. „zielonej gospodarki” oraz źródłem wielu korzyści gospodarczych i społecznych. Jej wszechstronny (różne, uzupełniające się, komplementarne technologie) i zrównoważony rozwój służyć też będzie zwiększeniu niezależności energetycznej i poprawie bezpieczeństwa energetycznego.

5.1 Energia słoneczna

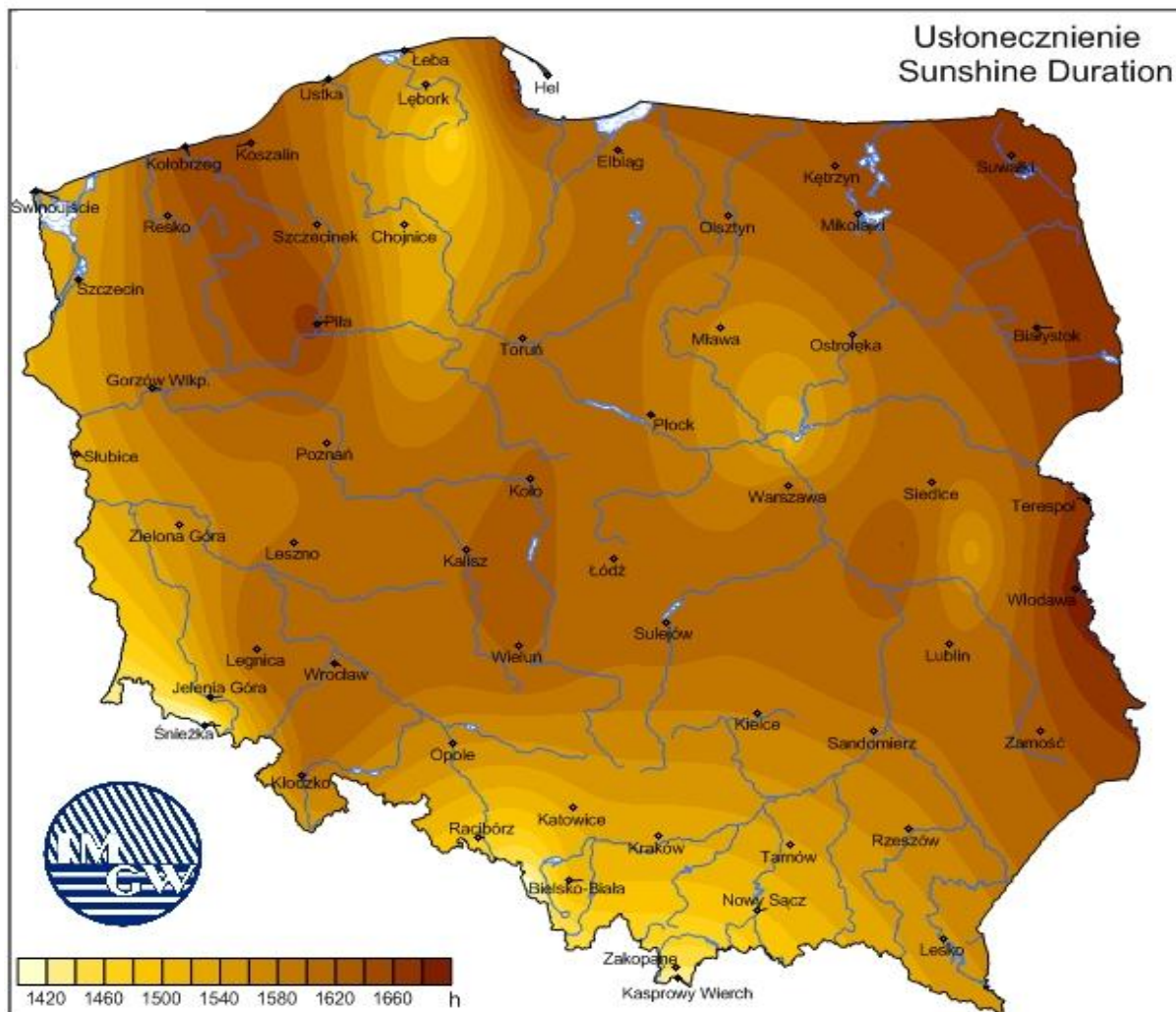
Na terenie gminy Przystajń istnieją średnie warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Największe szanse rozwoju w krótkim okresie mają technologie konwersji termicznej energii promieniowania słonecznego, oparte na wykorzystaniu kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych. Z punktu widzenia wykorzystania energii promieniowania słonecznego w kolektorach płaskich oraz ogniwach fotowoltaicznych najistotniejszymi parametrami są roczne wartości nasłonecznienia (insolacji) - wyrażające ilość energii słonecznej padającej na jednostkę powierzchni płaszczyzny w określonym czasie.

Na poniższych rysunkach pokazano rozkład sum nasłonecznienia na jednostkę powierzchni poziomej wg Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej dla wskazanych rejonów kraju, w tym omawianego obszaru oraz średnie roczne sumy (godziny) usłonecznienia Polski.

Rysunek 14 Rozkład sum nasłonecznienia na jednostki powierzchni poziomej,

Źródło: Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

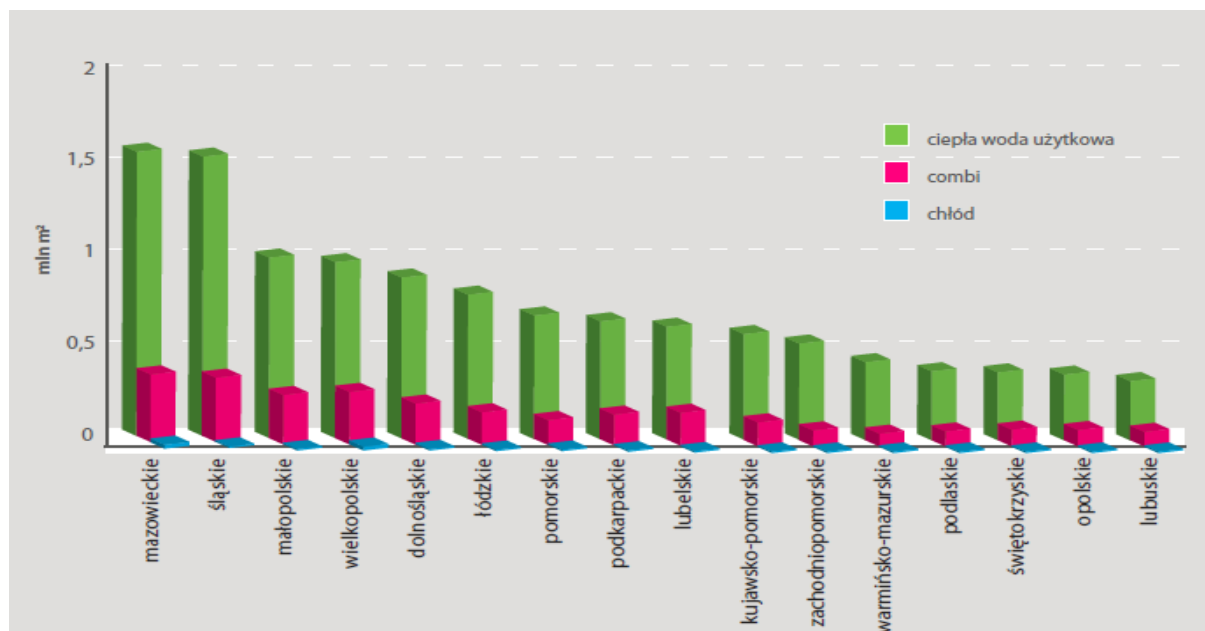
Rysunek 15 Mapa usłonecznienia Polski –średnie roczne sumy (godziny),

Źródło: Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

Roczna gęstość promieniowania słonecznego w Polsce na płaszczyznę poziomą waha się w granicach 950 - 1250 kWh/m². Dla terenu gminy roczna gęstość promieniowania słonecznego mieści się w granicach ok. 1100 - 1150 kWh/m², natomiast średnioroczna suma nasłonecznienia wynosi ok. 1500 godzin.

Całkowite koszty jednostkowe zainstalowania systemów słonecznych do podgrzewania c.w.u. (cieplej wody użytkowej) wynoszą od 1500 zł do 3000 zł/m² powierzchni czynnej instalacji w zależności od wielkości powierzchni kolektorów słonecznych.

Łączne możliwości rynkowe energetyki słonecznej termicznej w kraju wynoszą 19 341 TJ, z czego województwo śląskie wykazują drugi co do wielkości potencjał.

Rysunek 16 Potencjał rynkowy poszczególnych województw pod względem wykorzystania kolektorów słonecznych do roku 2020,

Źródło: Instytut Energetyki Odnawialnej (EC BREC IEO)

Biorąc pod uwagę zarówno mapę rozkładów średniorocznych sum promieniowania słonecznego dla powierzchni pionowej jak i mapę średniorocznych sum usłonecznienia, na omawianym terenie panują warunki słoneczne podobne od średniej krajowej, zatem cały obszar charakteryzuje się dobrymi warunkami solarnymi

Ogniwa fotowoltaiczne, z uwagi na duży koszt i uzyskiwane małe moce, znajdują zastosowanie zazwyczaj do zasilania odbiorców zlokalizowanych w znacznej odległości od sieci elektroenergetycznych i charakteryzujących się niewielkimi, okresowymi zużyciami energii, takich jak podświetlanie znaków drogowych, tablic informacyjnych i ostrzegawczych, przystanków autobusowych i innych.

Energię promieniowania słonecznego głównie wykorzystuje się jako wsparcie dla układu konwencjonalnego (praca w skojarzeniu), gdyż w okresie od listopada do końca marca, energia pozyskiwana w ten sposób daje znikome efekty.

Na potrzeby niniejszego opracowania przeprowadzono symulację wykorzystania kolektorów słonecznych, jako wspomagania układu c.w.u., dla gminy Przystajń. Symulację przedstawia poniższy rysunek.

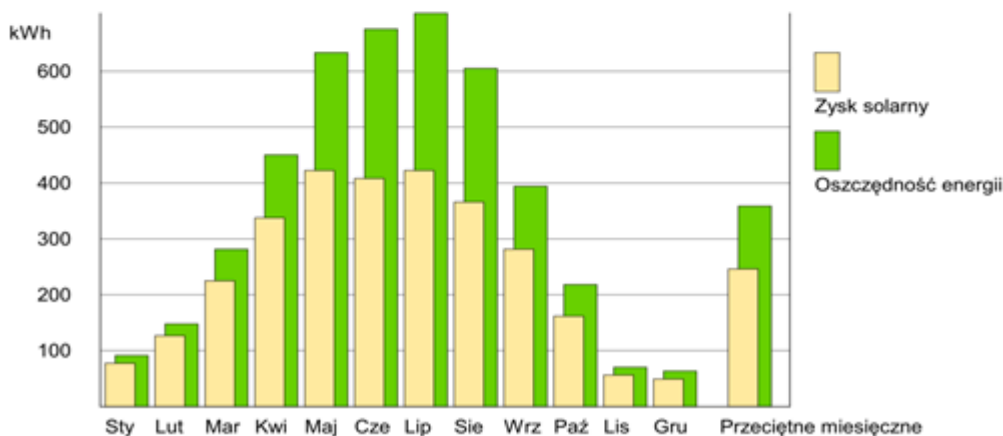
GetSolar 10.4.1

- Ekobilans -

Projekt: Symulacja Solarna

Pochyłość: 6,30 m² (3 Szt.) **Przykładowy kolektor**
30,0° Azymut: 0,0°
Typ instalacji: Zasobnik solarny ciepłej wody użytkowej
Zapotrzeb. ciepła: 15,70 kWh/dzień = 300 litrów/dzień z 10°C na 55°C
Energia konw.: Kocioł na węgiel kamienny
1 kg = 7,2 kWh Energia wykorzystana i 2,2 kg Emisje CO₂
Wydaźność: 83% / 75% / 60% przy pracy w zimie / wiosną, jesienią / latem
zima poniżej 5°C, Lato powyżej 15°C średniej temp. powietrza

Miesiąc	Zysk solarny [kWh]	Oszczędność [kWh]	[kg]	CO ₂ -Oszczędności [kg]
Styczeń:	75,7	91,2	12,7	27,9
Luty:	124,4	149,8	20,8	45,8
Marzec:	223,6	280,4	38,9	85,7
Kwiecień:	337,2	449,7	62,5	137,4
Maj:	420,3	632,3	87,8	193,2
Czerwiec:	405,6	676,1	93,9	206,6
Lipiec:	422,3	703,9	97,8	215,1
Sierpień:	364,4	607,3	84,4	185,6
Wrzesień:	280,3	397,6	55,2	121,5
Październik:	163,3	217,8	30,2	66,5
Listopad:	57,3	72,3	10,0	22,1
Grudzień:	49,7	59,9	8,3	18,3
Suma:	2924,4	4338,4	602,6	1325,6

Rysunek 17 Symulacja wykorzystania kolektorów słonecznych, jako wspomaganie układu c.w.u. dla wspomaganie kotła węglowego,

Źródło: Program GetSolar- symulacja własna.

Na podstawie przeprowadzonej symulacji można zauważyć, iż kolektory słoneczne, zainstalowane jako wspomaganie do podgrzewania ciepłej wody użytkowej dla kotła węglowego, pozwalają zaoszczędzić w skali roku nawet 600 kg węgla, co przy dzisiejszych cenach tego nośnika energii daje prawie 500 zł oszczędności. Natomiast w gospodarstwach

domowych wykorzystujących pojemnościowy podgrzewacz elektryczny poza sezonem zimowym (od kwietnia do września), przy stawkach za energię elektryczną na poziomie 0,55 zł/kWh, wykorzystując kolektory słoneczne zaoszczędzić można do 1 733 zł.

5.2 Energia wiatru

Przy planowaniu budowy elektrowni wiatrowych ważne jest uzyskanie wstępnej zgody urzędów i instytucji, rozpatrzenie dopuszczalność inwestycji w porozumieniu z ekspertami z zakresu ochrony środowiska.

Uzyskanie odpowiednich technicznych warunków przyłączenia do sieci i zawarcie umowy przyłączeniowej oraz zawarcie kontraktu na sprzedaż wyprodukowanej energii; stanowi ważny element przygotowania inwestycji.

Energia elektryczna wyprodukowana w siłowniach wiatrowych uznawana jest za energię czystą, proekologiczną, gdyż nie emituje zanieczyszczeń materialnych do środowiska ani nie generuje gazów szklarniowych. Siłownia wiatrowa ma jednakże inne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze i ludzkie, które bezwzględnie należy mieć na uwadze przy wyborze lokalizacji. Dlatego też lokalizacja siłowni i farm wiatrowych podlega pewnym ograniczeniom.

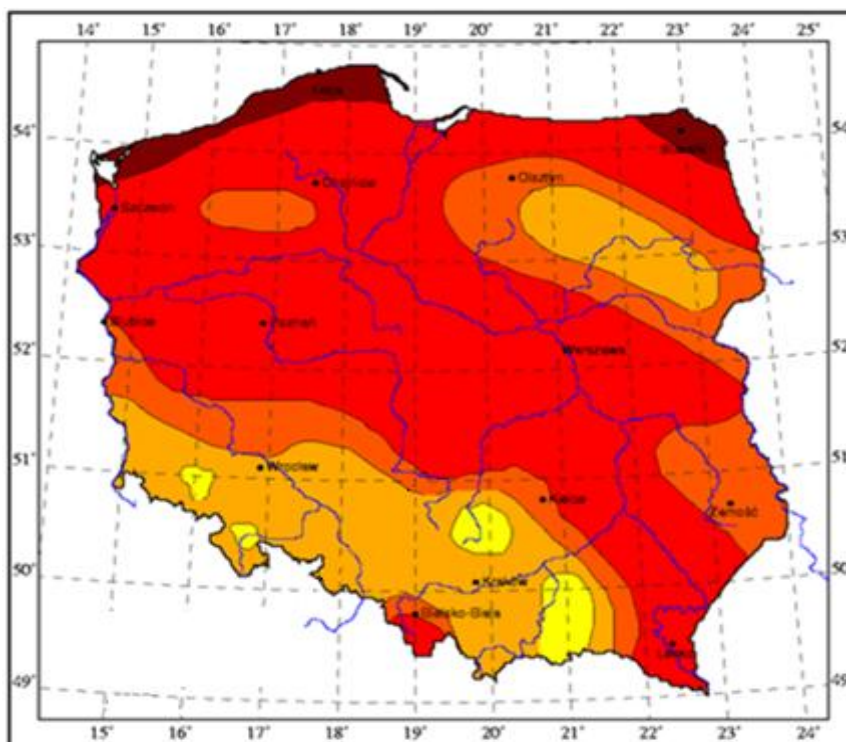
Jest rzeczą ważną, aby w pierwszej fazie prac tj. planowania przestrzennego w gminie zakwalifikować bądź wykluczyć miejsca lokalizacji w aspekcie wymagań środowiskowych i innych, wyprzedzająco względem opomiarowania wiatrowego i oferowania lokalizacji inwestorom kapitałowym. W ten sposób postępując uniknie się zbędnych kosztów, straty czasu oraz otwartego konfliktu z mieszkańcami i ekologami.

W Polsce średnia roczna prędkość wiatrów waha się od 2,8 do 3,5 m/s. Średnie roczne prędkości powyżej 4 m/s, co uważane jest za wartość minimalną do efektywnej konwersji energii wiatrowej, występują na wysokości ponad 25 metrów na blisko 70% powierzchni naszego kraju. Prędkości powyżej 5 m/s występują na niewielkim obszarze i to na wysokości 50 metrów i powyżej. Uważa się, że na 1/3 powierzchni Polski istnieją odpowiednie warunki do rozwoju energetyki wiatrowej.

Tabela 6 Zasoby wiatru w Polsce.

Nr i nazwa strefy	Energia wiatru na wys. i 10 m	Energia wiatru na wys. 30 m
I-bardzo korzystna	>1000	>1500
II- korzystna	750- 1000	1000- 1500
III- dość korzystna	500- 750	750- 1000
IV- niekorzystna	250- 500	500- 750
V- bardzo niekorzystna	<250	<500

Źródło: Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

Strefy:

- I – bardzo korzystna
- II – korzystna
- III – dość korzystna
- IV – niekorzystna
- V – bardzo niekorzystna

Rysunek 18 Energia wiatru,

Źródło: Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK)

Jak wynika z powyższego rysunku i tabeli obszar do którego należy gmina Przystajń znajduje się w IV strefie energetycznej wiatru, gdzie warunki do korzystania z tego rodzaju energii

odnawialnej są niekorzystne. Energia użyteczna wiatru na wysokości 10 m w terenie otwartym wynosi od 250 do 500 kWh/m², zaś na wysokości 30 m energia użyteczna wiatru sięga 500-750 kWh/m².

5.3 Energia geotermalna

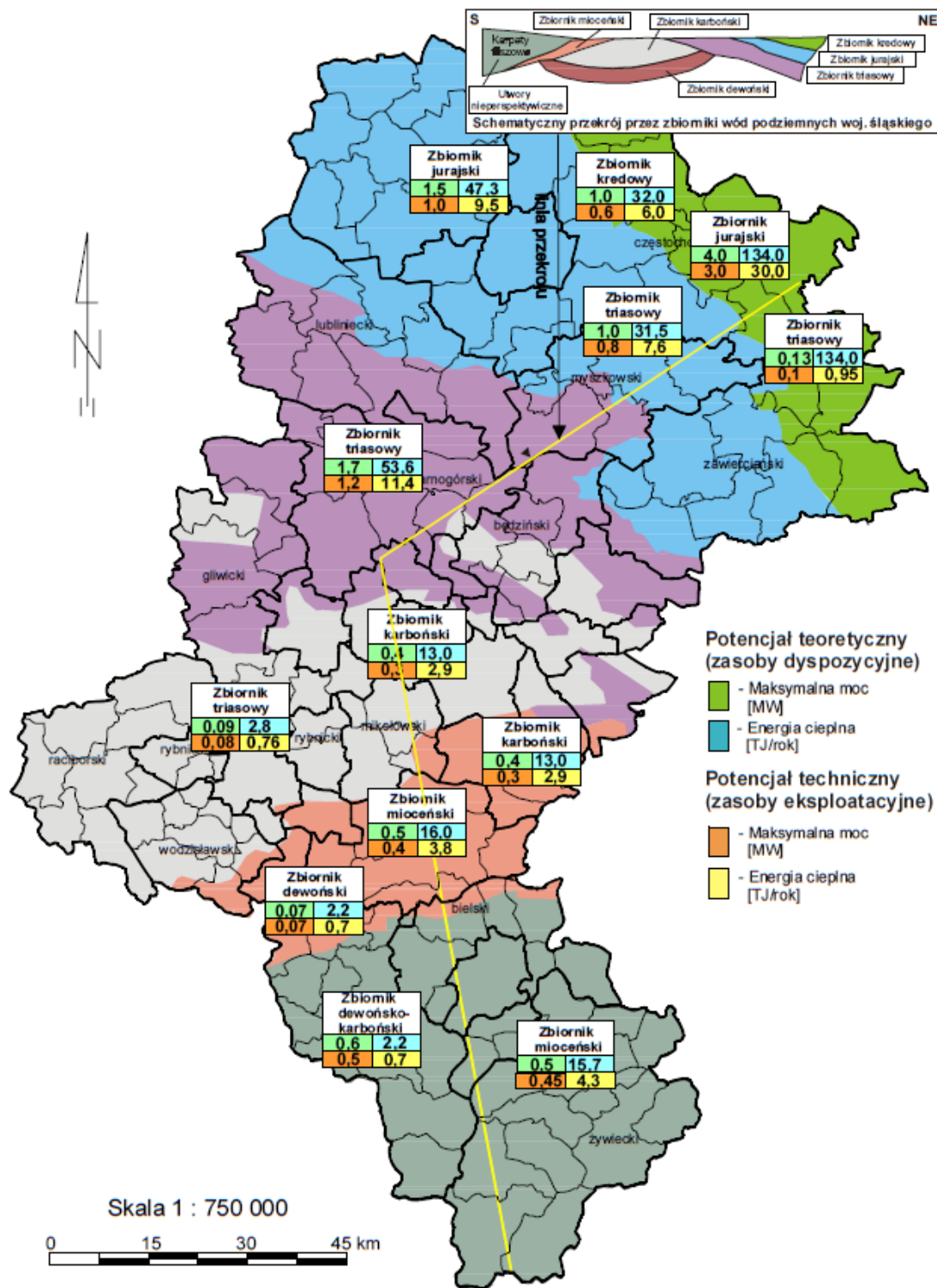
Geotermia wysokotemperaturowa (głęboka)

W naszym kraju istnieją bogate zasoby energii geotermalnej. Ze wszystkich odnawialnych źródeł energii najwyższy potencjał techniczny posiada właśnie energia geotermalna. Jest on szacowany na poziomie 1512 PJ/rok, co stanowi ok. 30% krajowego zapotrzebowania na ciepło.

W opinii wielu naukowców i specjalistów, energia geotermalna powinna być traktowana, jako jedno z głównych odnawialnych źródeł energii. Do praktycznego zagospodarowania nadają się obecnie wody występujące na głębokościach do 3-4 km. Temperatury wody geotermalnej w złożach mogą osiągnąć temp. rzędu 20-130 °C.

Gmina Przystajń znajduje się w jednostce geologicznej zwanej „Monoklina śląsko-krakowska” na której obszarze zbiorniki wód termalnych związane są utworami jury triasu. Interesujący nas obszar występuje na głębokości do 400 m. Wody termalne osiągają tu do 20°C w piaskowcowym poziomie doggeru i liasu oraz do 13°C w płytszym, wapiennym poziomie malmu. Główny zbiornik tworzą wapienne utwory malmu i piaskowce doggeru o średniej temperaturze wód około 15°C i zmiennej wydajności od 25 nawet do 300 m³/h. Stosując pompy ciepła możliwe jest pozyskanie z jednego ujęcia średniej mocy termicznej rzędu 1,0 MW i energii cieplnej około 9,5 TJ/rok.

Na poniższym rysunku przedstawiono potencjał energii geotermalnej dla powiatów województwa śląskiego.

Rysunek 19 Potencjał energii geotermalnej

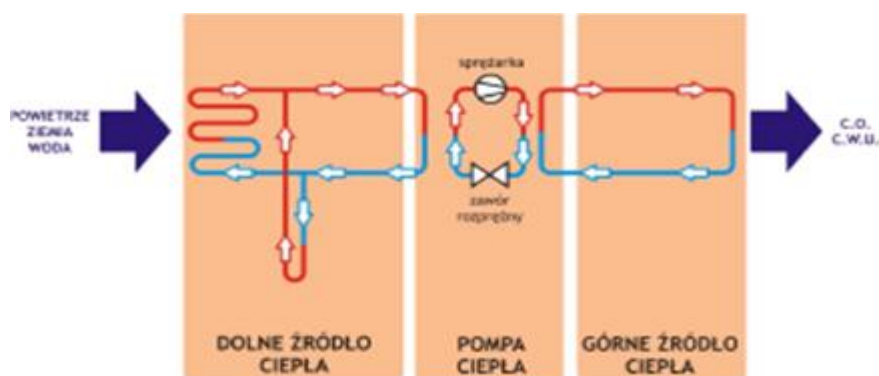
Źródło: Program Wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii Na Terenach Nieprzemysłowych Województwa Śląskiego

Budowa instalacji geotermalnej na omawianym obszarze, pomimo przedstawionego potencjału, będzie możliwa wyłącznie wtedy, gdy przeprowadzone ekspertyzy w zakresie

występowania złoża geotermalnego potwierdzą ekonomiczną zasadność jego wykorzystania lub gdy wystąpi znaczny wzrost zapotrzebowania na ciepło.

Geotermia niskotemperaturowa (płytko)

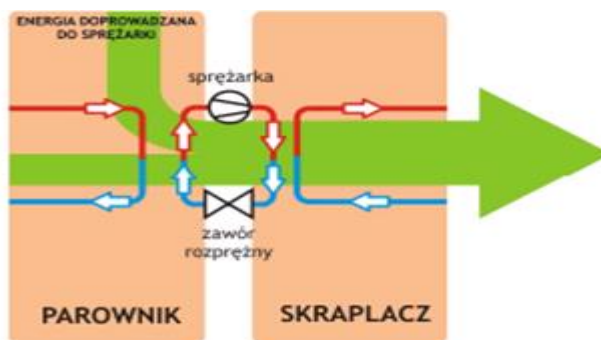
Tak jak w całym kraju, na terenie gminy Przystajń istnieją dobre warunki do rozwoju tzw. płytkiej energetyki geotermalnej bazującej na wykorzystaniu pomp ciepła, w których obieg termodynamiczny odbywa się w odwrotnym cyklu Carnota. Upraszczając, zasada działania pompy ciepła przedstawiona jest na poniższym schemacie.

Rysunek 20 Zasada działania pompy ciepła,

Źródło: Instytut Energetyki Odnawialnej (EC BREC IEO)

Kluczowym elementem jest obieg pośredni stanowiący właściwą pompę ciepła.

Rysunek 21 Obieg pośredni pompy ciepła,

Źródło: Instytut Energetyki Odnawialnej (EC BREC IEO)

Zasada działania pompy ciepła jest identyczna jak zasada działania lodówki, z tą różnicą, że zadania pompy i lodówki są przeciwne - pompa ma grzać, a lodówka chłodzić. W parowniku pompy ciepła czynnik roboczy wrząc odbiera ciepło dostarczane z obiegu dolnego źródła (gruntu), a następnie po sprężeniu oddaje ciepło w skraplaczu do obiegu górnego źródła (obieg centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej). Ponieważ wrzenie czynnika roboczego odbywa się już przy temperaturach poniżej -43°C , dlatego pompa ciepła może

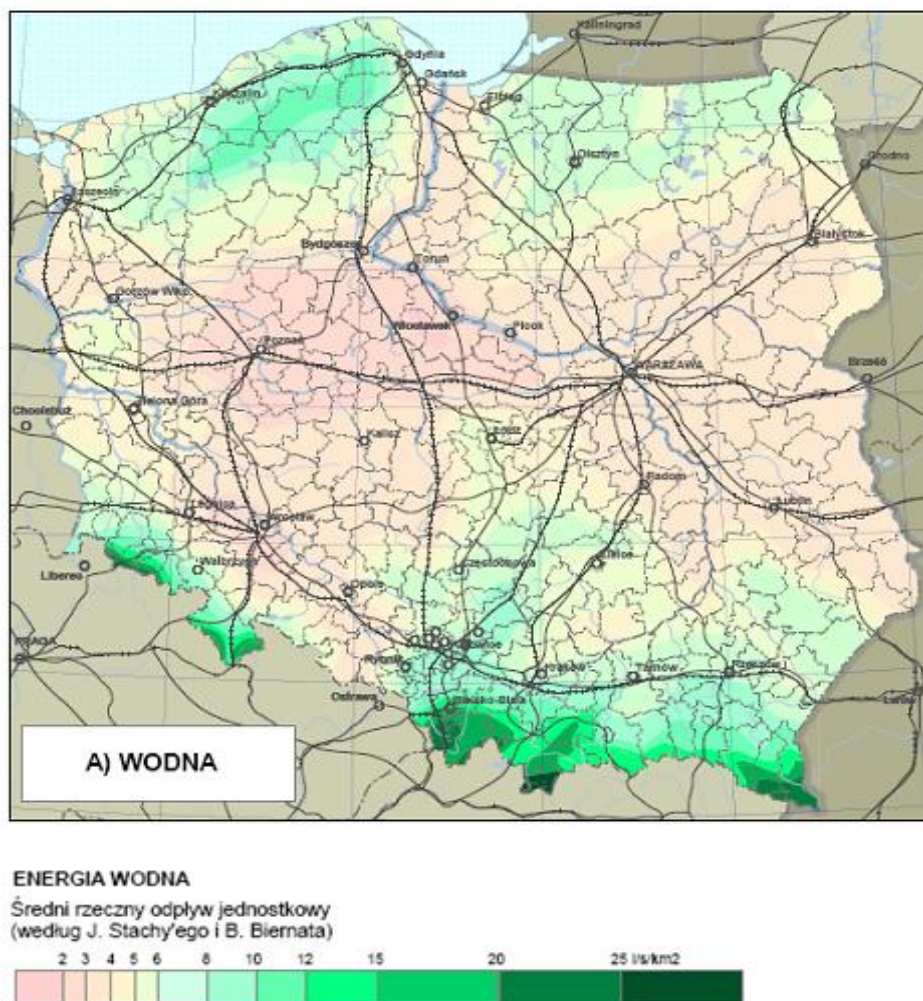
pobierać ciepło z gruntu nawet przy jego minusowych temperaturach. Tym samym pompa ciepła jest całorocznym źródłem ciepła. Wraz z obniżaniem się temperatury dolnego źródła (gruntu) zmniejsza się oczywiście efektywność pompy, ale praca układu jest kontynuowana. Rośnie wówczas zużycie energii elektrycznej niezbędnej do pracy sprężarki, obiegów dolnego i górnego źródła ciepła oraz układu sterowania. Współczesne gruntowe pompy ciepła posiadają współczynnik efektywności COP sięgający 4-5, co oznacza, że w warunkach umownych zużywając 1 kWh energii elektrycznej dostarczają 4-5 kWh energii cieplnej. W Polsce pompę ciepła instaluje się w jednym na pięćdziesiąt nowobudowanych domów, w Szwecji w 95%, w Szwajcarii w 75%, w Austrii, Niemczech, Finlandii i Norwegii w co trzecim budowanym domu. Instalacje kotłowe wymienia się na pompy ciepła również w starych domach. W przodującej pod tym względem Szwecji już niemal połowę (700 000) wszystkich domów wyposażono w pompę ciepła. Zainteresowanie pompami ciepła jest w Polsce bardzo duże, ale istotną barierą są dość wysokie koszty instalacji. W krajach europejskich władze państwowe lub/i lokalne wspierają inwestorów chcących instalować w pompy ciepła. We Francji od podatku osobistego można odpisać 50% kosztów zakupu pompy ciepła. W Szwecji, Niemczech, Szwajcarii i wielu innych krajach europejskich są różnorodne systemy ulg i zachęt finansowych, zmniejszających o kilkadziesiąt procent koszty inwestycyjne, a niekiedy również koszty eksploatacyjne. Można spodziewać się, że również w Polsce pojawią się skuteczne systemy wsparcia, a wtedy nastąpi znaczące przyspieszenie w instalowaniu pomp ciepła, w tym również na terenie omawianej gminy.

5.4 Energia wody

Energetyczne zasoby wodne Polski są niewielkie ze względu na niezbyt obfite i niekorzystnie rozłożone opady, dużą przepuszczalność gruntu i niewielkie spadki terenów. Zasoby wodno-energetyczne zależne są od dwóch podstawowych czynników: przepływów i spadów. Pierwszy element określony hydrologią rzeki, ze względu na znaczną zmienność w czasie, przyjmuje się na podstawie wieloletnich obserwacji dla przeciętnego roku o średnich warunkach hydrologicznych natomiast spady rzeki odnosi się do rozpatrywanego odcinka rzeki. Zasoby energetyczne wód opisuje wielkość zwana katastrem sił wodnych. Kataster sił wodnych, określany wg wytycznych Światowej Konferencji Energetycznej, obejmuje te zasoby rzeki bądź odcinka rzek, które wykazują potencjał jednostkowy wyższy niż 100 kW/km.

Na terenie gminy Przystajń jest zlokalizowany jeden obiekt piętrzący wodę na Liswarcie. Niemniej jednak w przyszłości można rozważyć budowę nowych instalacji wykorzystujących energię wód, w oparciu o przepływające przez gminy rzeki, jednakże aby tak się stało, musiałyby zostać spełnione odpowiednie warunki hydrologiczne. Podstawowym z nich, koniecznym dla pozyskania energii wody jest bowiem istnienie w określonym miejscu znacznego spadku dużej ilości wody. Dlatego też budowa elektrowni wodnej ma największe uzasadnienie w okolicy istniejącego wodospadu, naturalnego spiętrzenia lub przepływowego jeziora leżącego w pobliżu doliny.

Istniejący na Liswarcie obiekt piętrzący wodę- młyn w Nowej Kuźnicy charakteryzuje się przepływem na poziomie $2,9 \text{ m}^3/\text{s}$, spadkiem wysokości $2,3 \text{ m}$, zaś potencjalna moc teoretyczna do uzyskania na tym odcinku wynosi **65,4 kW**, a potencjalna energia do uzyskania **573,2 MWh/rok**. Potencjał techniczny w zakresie mocy wynosi $46,7 \text{ kW}$ a energii $331,3 \text{ MWh/rok}$.

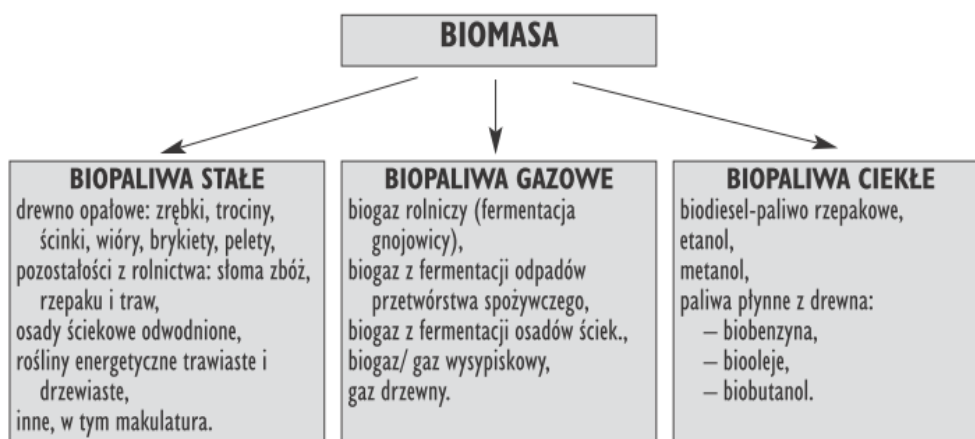
Rysunek 22 Energia wodna,

Źródło: *Koncepcja przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK)*

5.5 Biomasa

Biomasa stanowi trzecie, co do wielkości na świecie, naturalne źródło energii. Według definicji Unii Europejskiej biomasa oznacza podatne na rozkład biologiczny frakcje produktów, odpady i pozostałości przemysłu rolnego (łącznie z substancjami roślinnymi i zwierzęcymi), leśnictwa i związanych z nim gałęzi gospodarki, jak również podatne na rozkład biologiczny frakcje odpadów przemysłowych i miejskich (Dyrektywa 2001/77/WE). Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 9 grudnia 2004 roku biomasa to stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej oraz leśnej, a także przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także części pozostałych odpadów, które ulegają biodegradacji (Dz. U. Nr 267, poz. 2656).

Jako surowiec energetyczny wykorzystywana jest głównie biomasa pochodzenia roślinnego.

Rysunek 23 Systematyka energetycznego wykorzystania biomasy,

Źródło: „*Metody i sposoby konwersji biomasy, pochodzącej z rolnictwa na cele energetyczne*”, Grzybek, Teliga, 2006 r.

Energię z biomasy można uzyskać poprzez:

- spalanie biomasy roślinnej (np. drewno, odpady drzewne z tartaków, zakładów meblarskich i in., słoma, specjalne uprawy energetyczne),
- wytwarzanie oleju opałowego z roślin oleistych (np. rzepak) specjalnie uprawianych dla celów energetycznych,
- fermentację alkoholową ziemniaków lub dowolnego materiału organicznego poddającego się takiej fermentacji, celem wytworzenia alkoholu etylowego do paliw silnikowych,

- beztlenową fermentację metanową odpadowej masy organicznej (np. odpady z produkcji rolnej lub przemysłu spożywczego).

Biomasa jest podstawowym źródłem energii odnawialnej wykorzystywanym w Polsce, jej udział w bilansie wykorzystania OZE wynosi 98 %. Do stopniowego wzrostu udziału energii ze źródeł odnawialnych, przyczyniło się między innymi znaczące zwiększenie wykorzystania drewna i odpadów drewna, uruchomienie lokalnych ciepłowni na słomę oraz odpady drzewne i wykorzystanie odpadów z przeróbki drzewnej.

Tabela 7 Właściwości poszczególnych rodzajów biomasy.

Paliwo	Wartość energetyczna [MJ/kg]	Zawartość wilgoci [%]
Drewno kawałkowe	11-22	20-30
Zrębki	6-16	20-60
Pelety	16,5-17,5	7-12
Słoma	14,4-15,8	10-20

Źródło: Europejskiego Centrum Energii Odnawialnej EC BREC

Głównymi asortymentami biomasy rolniczej wykorzystywanymi w energetyce są słoma i produkty odpadowe przemysłu rolno-spożywczego. Obecnie pozyskanie słomy dla energetyki staje się coraz trudniejsze mimo to pozyskanie potencjału ok. 20% słomy zbędnej w rolnictwie wydaje się możliwe. Tak będzie do momentu wprowadzenia przez Komisję Europejską uregulowań wymagających ograniczenia przez rolnictwo emisji gazów cieplarnianych poprzez zwiększenie sekwestracji węgla w glebach. Wtedy większa ilość słomy pozostawiana będzie na polach i zmniejszą się potencjały słomy dostępnej dla energetyki. Szacując, że 65% hektara jest obsiewana roślinami uprawnymi i 20% z tego trafia na cele energetyczne, można ocenić przybliżony potencjał energetyczny biomasy uprawnej.

W celu obliczenia potencjału energetycznego biomasy dokonano obliczeń bazujących na powierzchni lasów i gruntów rolnych oraz na terenie gminy. Trzeba zaznaczyć, że jest to potencjał wyłącznie teoretyczny.

Tabela 8 Potencjał wykorzystania energii z biomasy

Gmina	Powierzchnia gminy [km ²]	Grunty rolne [ha]	Potencjał biomasy rolnej [GJ]	Grunty leśne i zakrzewione [ha]	Potencjał biomasy leśnej [GJ]	Suma potencjału biomasy [GJ]
Przystajń	88,83	5592	29514,6	2958	14030,4	43545,0

Źródło: Opracowanie własne.

Poniżej pokazano obliczenia:

Metodologia obliczeń potencjału:

- a) potencjał rocznego uzysku słomy - Z_s

$$Z_s = A \times y_s \times F_w \quad [\text{t/rok}]$$

gdzie:

A – powierzchnia gruntów rolnych [ha],

y_s – plon słomy uzyskany z hektara [t/ha/rok],

F_w – współczynnik wykorzystania na cele energetyczne [%]

$$Z_s = 5592 \times 2,8 \times 20\% = \underline{\underline{3131,5 \text{ t/rok}}}$$

- b) potencjał energetyczny słomy – P_s

$$P_s = Z_s \times w_s \times A_{ob} \quad [\text{GJ/rok}]$$

gdzie:

Z_s – potencjał rocznego uzysku słomy [t/rok]

w_s – średnia wartość opałowa dla słomy o zawilgoceniu 15% [GJ/t]

A_{ob} - procent obsianej powierzchni 1 ha (średnio 65%)

$$P_s = 3131,5 \times 14,5 \times 0,65 = \underline{\underline{29514,6 \text{ GJ/rok}}}$$

W celu oszacowania potencjału drzewnego z lasów położonych na terenie gminy Przystajń, biorąc zróżnicowaną gęstość poszczególnych gatunków drewna, przyjęto średnią wartość energetyczną na poziomie 8 GJ/m³, dla drzewa o wilgotności 10 – 20 %.

Metodologia obliczeń potencjału

a) potencjał biomasy z lasów – Z_d

$$Z_d = A \times I \times F_w \times F_e \quad [\text{m}^3/\text{rok}]$$

gdzie:

A – powierzchnia lasów na terenie gminy [ha],

I – przyrost bieżący miąższości [$\text{m}^3/\text{ha}/\text{rok}$],

F_w – wskaźnik pozyskania drewna na cele gospodarcze [%],

F_e – wskaźnik pozyskania drewna na cele energetyczne [%].

$$Z_d = 2958 \times 7,7 \times 20\% \times 55\% = \underline{\underline{2505,4 \text{ m}^3/\text{rok}}}$$

b) potencjał energetyczny biomasy z lasów – P_d

$$P_d = Z_d \times w_d \times 0,7 \quad [\text{GJ}/\text{rok}]$$

gdzie:

Z_d – potencjał biomasy pozyskanej z lasów [m^3/rok],

w_d – średnia wartość opałowa dla drewna o zawilgoceniu 10-20% [GJ/m^3].

$$P_d = 2505,4 \times 8 \times 0,7 = \underline{\underline{14030,4 \text{ GJ}/\text{rok}}}$$

5.6 Energia biogazu

Biogaz powstaje w procesie beztlenowej fermentacji odpadów organicznych, podczas której substancje organiczne rozkładane są przez bakterie na związki proste. W procesie fermentacji beztlenowej do 60% substancji organicznej zamienianej jest w biogaz. Zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej składowanie odpadów organicznych może odbywać się jedynie w sposób zabezpieczający przed niekontrolowanymi emisjami metanu.

Biogaz jest gazem będącym mieszaniną głównie metanu i dwutlenku węgla. Otrzymywany jest z odpadów roślinnych, odchodów zwierzęcych i ścieków, może być stosowany jako gaz opałowy. Wykorzystanie biogazu powstałego w wyniku fermentacji biomasy ma przed sobą przyszłość. To cenne paliwo gazowe zawiera 50-70% metanu, 30-50% dwutlenku węgla oraz niewielką ilość innych składników (azot, wodór, para wodna). Wydajność procesu fermentacji zależy od temperatury i składu substancji poddanej fermentacji. Na przebieg procesu

fermentacji korzystnie wpływa utrzymanie stałej wysokiej temperatury, wysokiej wilgotności (powyżej 50%), korzystnego pH (powyżej 6,8) oraz ograniczenie dostępu powietrza.

Biogaz o dużej zawartości metanu (powyżej 40 %) może być wykorzystany do celów użytkowych, głównie do celów energetycznych lub w innych procesach technologicznych. Biogaz może być wykorzystywany na wiele różnych sposobów.

Zalety wynikające ze stosowania instalacji biogazowych:

- produkowanie „zielonej energii”,
 - ograniczanie emisji gazów cieplarnianych poprzez wykorzystanie metanu,
 - obniżanie kosztów składowania odpadów,
 - zapobieganie zanieczyszczeniu gleb, wód gruntowych, zbiorników powierzchniowych i rzek,
 - uzyskiwanie wydajnego i łatwo przyswajalnego przez rośliny nawozu naturalnego,
- eliminacja odoru.

Tabela 9 Potencjał wykorzystania energii biogazu ze ścieków

Gmina	Liczba mieszkańców podłączonych do kanalizacji	Roczna ilość wytwarzania ścieków [m ³ /rok]	Potencjał biogazu ze ścieków [GJ/rok]
Przystajń	2294	17 296,8	373,6

Źródło: Opracowanie własne.

Metodologia obliczeń potencjału biogazu:

a) potencjał biogazu – Z_{bio}

$$Z_{bio} = L_m \times I \times 0,2 \quad [m^3/rok]$$

gdzie:

L_m – liczba mieszkańców podłączonych do kanalizacji,

I – roczna jednostkowa ilość wytwarzania ścieków [m³/rok],

$$Z_{bio} = 2294 \times 37,7 \times 0,2 = \underline{\underline{17296,8 \text{ m}^3/rok}}$$

b) potencjał energetyczny biogazu – P_{bio}

$$P_{bio} = \frac{Z_{bio} \times w_{bio}}{1000} \quad [GJ/rok]$$

gdzie:

Z_{bio} – potencjał biogazu [m^3/rok],

w_{bio} – wartość opałowa biogazu [MJ/rok]

$$P_{\text{bio}} = \frac{17296,8 \times 21,6}{1000} = \underline{\underline{373,6 \text{ GJ/rok}}}$$

Podsumowanie

Jak widać poniżej największym teoretycznym potencjałem wykazują się biomasa rolna, jest to o tyle zrozumiałe, iż użytki rolne stanowią około 63% powierzchni gminy. Jednakże w chwili obecnej w gminie nie znajdują się instalacje wykorzystujące na szeroką skalę potencjał biomasy.

Tabela 10 Potencjał energetyczny

Odnawialne źródło energii	Potencjał energetyczny [GJ]
Biogaz ze ścieków	373,6
Biomasa rolna	29 514,6
Biomasa leśna	14 030,4

Źródło: Opracowanie własne.

6 INWENTARYZACJA EMISJI DWUTLENKU WĘGLA

6.1 Metodologia

Celem bazowej inwentaryzacji emisji jest wyliczenie ilości CO_2 wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie gminy Przystajń w roku bazowym. Inwentaryzacja emisji CO_2 (bazowa oraz prognoza do roku 2020) została wykonana zgodnie z wytycznymi Porozumienia Burmistrzów (Covenant of Mayors) określonymi m.in. w dokumencie „How to develop a Sustainable Energy Action Plan” („Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii”). Dokument opracowano zgodnie z wytycznymi Porozumienia Burmistrzów przedstawionymi na początku roku 2010, zawierającymi m.in. nowe wskaźniki emisji CO_2 dla poszczególnych nośników. W celu obliczenia emisji CO_2 w roku bazowym wyznacza się zużycie energii finalnej dla poszczególnych sektorów odbiorców w tych latach na inwentaryzowanym obszarze.

Sektorami tymi są:

- budynki mieszkalne,
- budynki użyteczności publicznej,
- oświetlenie uliczne,
- transport,
- przemysł i usługi.

Zużycie energii finalnej związane jest z wykorzystaniem:

- energii elektrycznej,
- paliw transportowych,
- gazu sieciowego,
- paliw opałowych.

Zebrane dane dla obszaru gminy Przystajń odnoszą się do stanu na koniec roku 2010, dlatego też rok 2010 jest dla naszej inwentaryzacji **rokiem bazowym**, natomiast rokiem docelowym dla którego będą przeprowadzane prognozy emisji ustala się na 2020. Rok 2010 wybrano ze względu na możliwość zebrania jednorodnych danych z poszczególnych sektorów, jak również możliwość dalszego monitorowania na podstawie danych z tego samego źródła.

Dane wykorzystane w opracowaniu pochodzą od:

1) Urząd Gminy Przystajń w zakresie:

- sytuacji energetycznej budynków użyteczności publicznej,
- działań prowadzonych przez urząd w ostatnich latach dotyczących efektywności energetycznej,
- danych dotyczących wykorzystania energii z źródeł odnawialnych w budynkach oraz instalacjach na terenie gminy,
- informacji dotyczących systemu transportowego,
- danych na temat stanu oświetlenia ulicznego,
- informacji dotyczących planów działań na najbliższe lata.

2) Przedsiębiorstwa energetyczne:

- Tauron Dystrybucja S.A.
- Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.
- Gaz-System S.A.

- Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo obrót detaliczny Sp. z o.o.
- 3) Starostwo Powiatowe w Kłobucku,
- 4) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- 5) Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,
- 6) Główny Urząd Statystyczny.
- 7) Ankietyzacja mieszkalnictwa indywidualnego, oraz sektora usług i przemysłu.

6.2 Wskaźniki emisji

Wskaźniki emisji opisują ile ton CO₂ przypada na jednostkę zużycia poszczególnych nośników energii. W niniejszym opracowaniu wykorzystano standardowe wskaźniki według wytycznych IPPC, które obejmują całość emisji CO₂ wynikłej z końcowego zużycia energii na terenie gminy.

Tabela 11 Wskaźniki emisji dla stosowanych typów paliw na terenie gminy Przystajń

Paliwo	Wartość opału		Wskaźnik emisji CO ₂	
	MWh/Mg	GJ/Mg	Mg/MWh	Mg/GJ
Węgiel kamienny	7,40	26,7	0,354	0,098
Gaz ziemny	13,30	48,0	0,202	0,056
Olej opałowy	11,19	40,4	0,279	0,077
Biomasa (drewno)	4,32	15,6	0,395	0,109
Olej napędowy	11,91	43,0	0,267	0,074
Benzyna silnikowa	12,27	44,3	0,249	0,069
LPG	13,10	47,3	0,227	0,063
Energia elektryczna	-	-	0,832	0,230

Źródło: Poradnik Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)

Energia elektryczna jest wykorzystywana w każdej gminie, choć główne zakłady ją produkujące są zlokalizowane na obszarze jedynie niektórych z nich. Zakłady te są często znaczącymi emitentami CO₂ (jeżeli jako źródło energii wykorzystują paliwa kopalne), lecz wyprodukowana przez nie energia elektryczna zaspokaja nie tylko zapotrzebowanie na energię elektryczną gminy, na której terenie zostały wybudowane, ale także zapotrzebowanie większego obszaru. Innymi słowy, energia elektryczna wykorzystywana w danej gminie zwykle pochodzi z różnych zakładów i instalacji, zarówno tych zlokalizowanych w jej

granicach administracyjnych, jak i tych leżących poza jej granicami. W konsekwencji CO₂ wyemitowany w związku ze zużyciem energii elektrycznej na terenie gminy w rzeczywistości pochodzi z tych różnych zakładów i instalacji. Wyliczenie jego ilości przypadającej na każdą gminę byłoby bardzo trudnym zadaniem, jako że fizyczne przepływy energii elektrycznej przekraczają granice administracyjne i zmieniają się w zależności od szeregu czynników. Co więcej, wspomniane gminy zwykle nie mają kontroli nad emisjami takich zakładów.

Z wymienionych powodów, jak również mając na uwadze, że głównym obszarem zainteresowania jest strona popytu na energię (strona konsumpcyjna), zaleca się wykorzystanie krajowego wskaźnika emisji jako punktu wyjścia do wyznaczenia lokalnego wskaźnika emisji. Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami opublikował w grudniu 2014 r. komunikat na temat rekomendowanego przez KOBIE wskaźnika emisyjności CO₂ przy produkcji energii elektrycznej dla Polski. W ten sposób ustalono wskaźnik emisji dla energii elektrycznej wielkości 0,832 Mg CO₂/MWh.

6.3 Wyniki obliczeń emisji dwutlenku węgla dla Gminy Przystajń

6.3.1 Obiekty użyteczności publicznej

Na obszarze gminy znajdują się budynki użyteczności publicznej o zróżnicowanym przeznaczeniu, wieku i technologii wykonania. Na potrzeby niniejszego opracowania jako budynki użyteczności publicznej przyjęto obiekty zlokalizowane na terenie gminy podległe Urzędowi Gminy Przystajń oraz budynki należące do jednostek organizacyjnych gminy (placówki oświatowe, instytucje kultury, inne jednostki gminne). Ankietyzacji poddano wszystkie budynki, informacje zwrotną uzyskano od następujących jednostek użyteczności publicznej:

- Urząd Gminy Przystajń,
- Gminne Przedszkole Publiczne w Przystajni,
- Gminne Przedszkole Publiczne w Przystajni, oddział w Górkach,
- Gminne Przedszkole Publiczne w Przystajni, oddział w Kostrzynie,
- Gminne Przedszkole Publiczne w Przystajni, oddział w Kuźnicy Starej,
- Zespół Szkół w Przystajni,
- Budynek Strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej Antonów- Kuźnica Nowa,
- OSP Wilcza Góra,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kuźnicy Starej,

- Ochotnicza Straż Pożarna w Kamińsku,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim,
- Ochotnicza Straż Pożarna Dąbrowa.

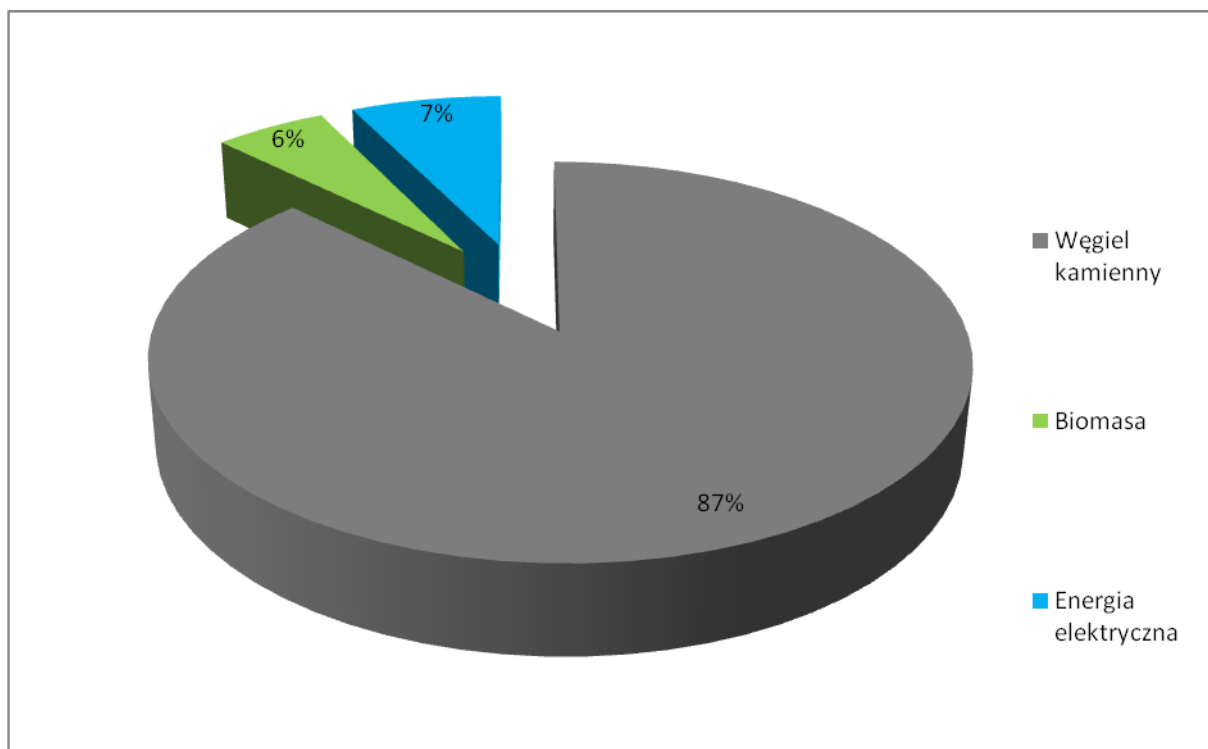
Pozostałe obiekty pełniące różnorodne funkcje publiczne (kościół, prywatna przychodnia zdrowia etc.) w celach bilansowych zaliczono do grupy handel, usługi, przedsiębiorstwa.

Tabela 12 Zużycie energii w obiektach publicznych w podziale na poszczególne nośniki energii

Nośnik	Zużycie energii	
	MWh/rok	
	2010	2014
Węgiel kamienny	1 147,10	1 063,53
Biomasa	70,71	66,74
Energia elektryczna	95,65	179,30
Suma	1 313,46	1 309,57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet, informacji z Urzędu Gminy

Na poniższym rysunku przedstawiono udział poszczególnych nośników w pokryciu zapotrzebowania na energię końcową w obiektach użyteczności publicznej w 2010 r.

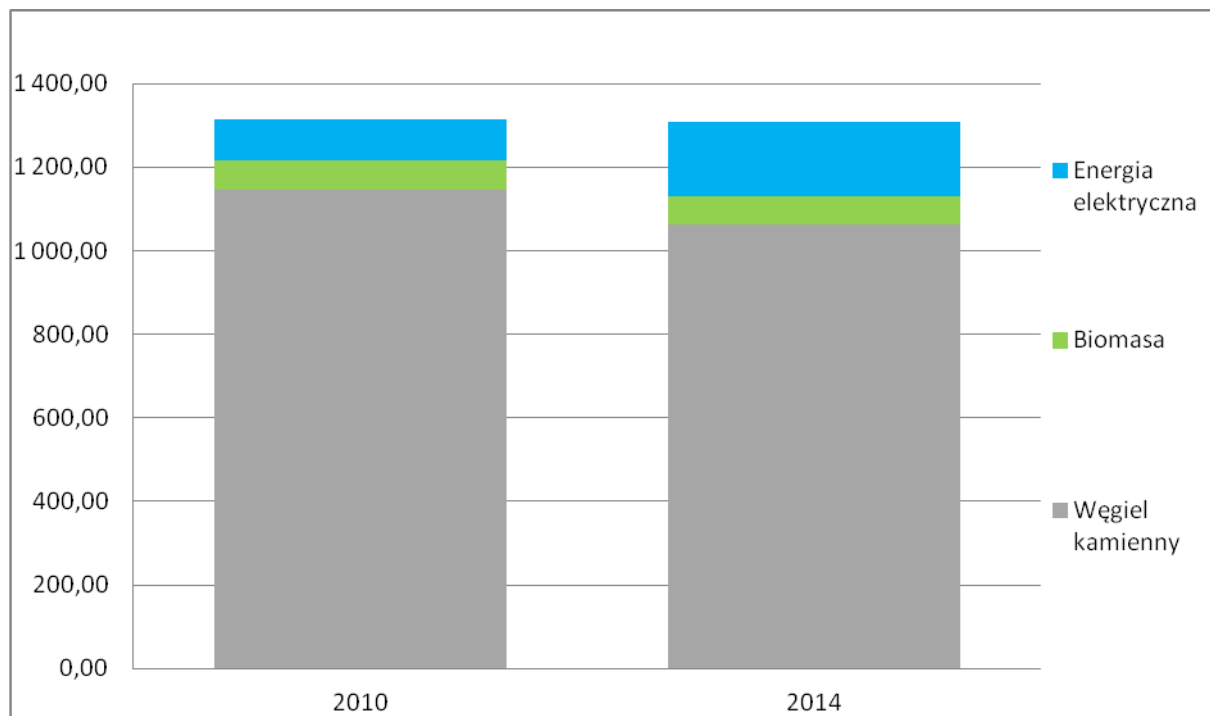
Rysunek 24 Udział poszczególnych nośników energii wykorzystywanych w sektorze użyteczności publicznej

Źródło: Opracowanie własne

Głównym nośnikiem energii wykorzystywanym w obiektach użyteczności publicznej w 2010 r. był węgiel kamienny (87%). Pozostałymi nośnikami energii były: biomasa (6%) oraz energia elektryczna (7%).

Na poniższym rysunku przedstawiono zmianę udziału poszczególnych nośników w pokryciu zapotrzebowania na energię końcową w obiektach użyteczności publicznej w 2014 r. w stosunku do roku bazowego.

Rysunek 25 Zmiana zużycia energii w podziale na poszczególne nośniki w budynkach użyteczności publicznej

Źródło: Opracowanie własne

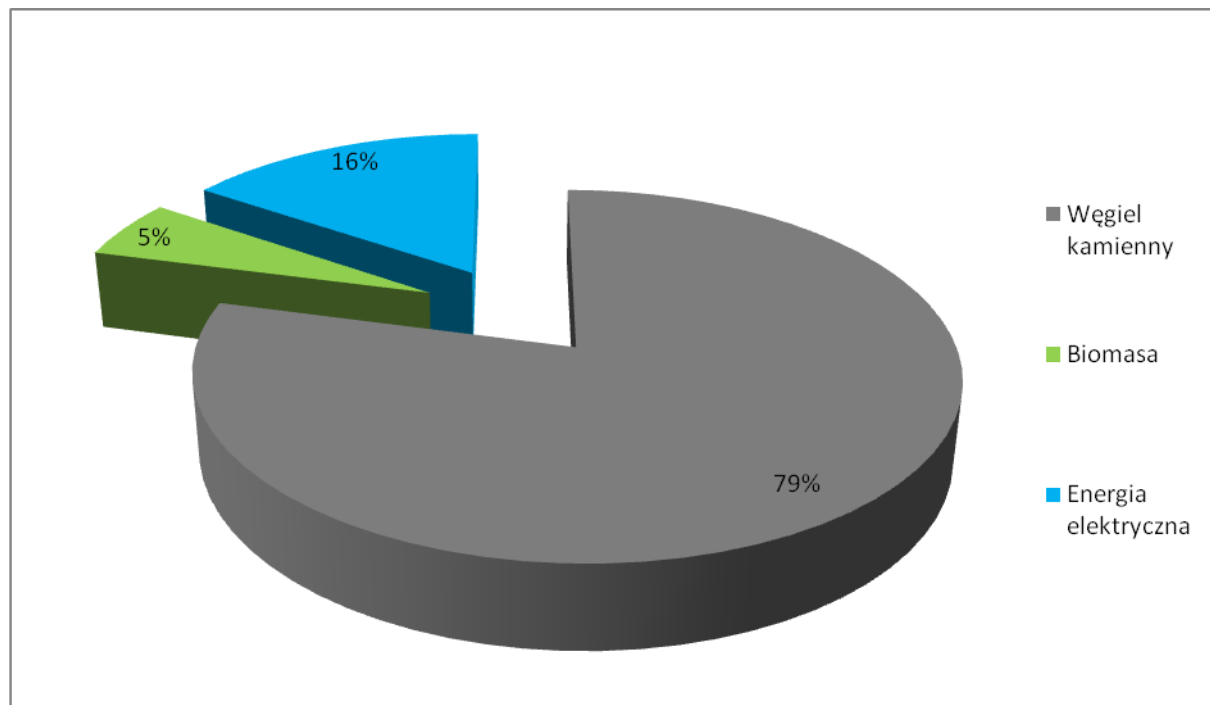
W poniższej tabeli przedstawiono emisje CO₂ związaną z wykorzystywaniem nośników energii w sektorze użyteczności publicznej w roku 2010 i 2014.

Tabela 13 Roczna emisja CO₂ związana z wykorzystaniem poszczególnych nośników energii w obiektach użyteczności publicznej

Nośnik	Emisja CO ₂	
	Mg CO ₂ /rok	
	2010	2014
Węgiel kamienny	406,07	376,49
Biomasa	27,93	26,36
Energia elektryczna	79,58	149,18
Suma	513,58	552,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych nośników w całkowitej emisji CO₂ w roku bazowym.

Rysunek 26 Udział emisji CO₂ z nośników energii wykorzystywanych w sektorze użyteczności publicznej
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

6.3.2 Obiekty mieszkalne

Na terenie gminy Przystajń sektor mieszkaniowy jest największym co do wielkości odbiorcą energii. Łączne zużycie energii w 2010 r. wyniosło ponad 71 tys. MWh/rok co stanowi ok. 47% łącznego zużycia energii w gminie. Sektor mieszkalnictwa charakteryzuje się także dużą dynamiką zmian źródeł zasilania w ciepło. Obserwuje się częściową wymianę źródeł na bardziej efektywne o wyższej sprawności. Niestety często tego typu inwestycja nie wiąże się ze zmianą nośnika wykorzystywanego na potrzeby ogrzewania na bardziej ekologiczny głównie ze względu na coraz wyższe ceny oleju opałowego oraz energii elektrycznej.

W poniższej tabeli przedstawiono zużycie poszczególnych nośników energii w sektorze mieszkalnictwa w roku 2010 i 2014.

Tabela 14 Zużycie energii w sektorze budynków mieszkalnych w podziale na poszczególne nośniki energii

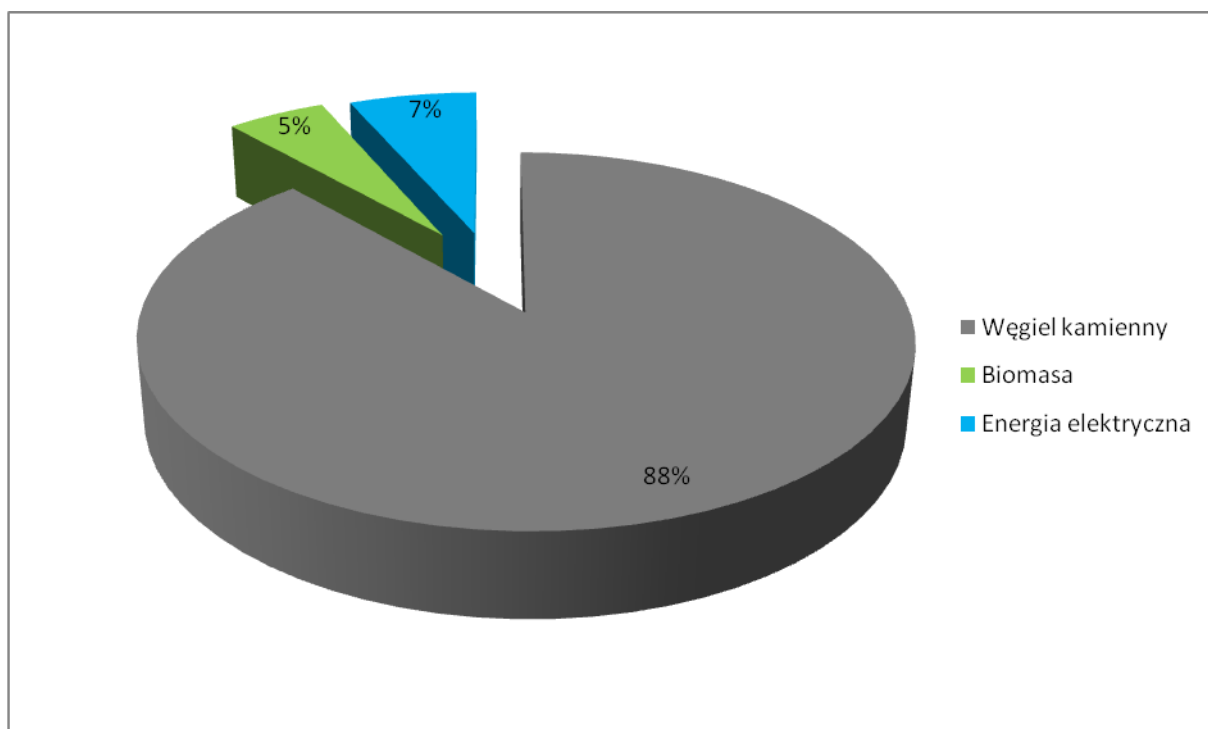
Nośnik	Zużycie energii	
	MWh/rok	
	2010	2014
Węgiel kamienny	63 014,09	65 014,02
Biomasa	3 592,53	3 706,55

Energia elektryczna	4 647,80	4 604,90
Suma	71 254,43	73 325,47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Na poniższym rysunku przedstawiono udział poszczególnych nośników w pokryciu zapotrzebowania na energię końcową w obiektach mieszkaniowych w roku bazowym.

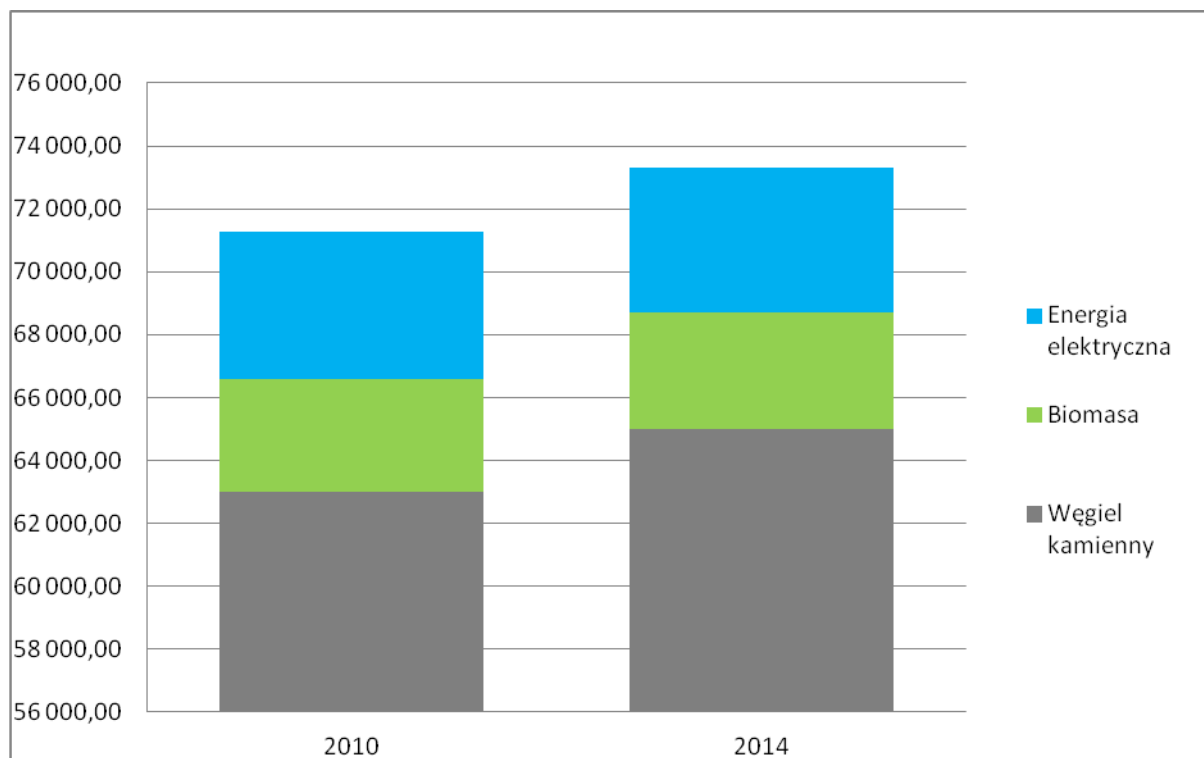

Rysunek 27 Udział poszczególnych nośników energii wykorzystywanych w sektorze mieszkalnictwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Głównym nośnikiem energii wykorzystywanym w obiektach mieszkalnych w 2010 r. był węgiel kamienny (78,8%). Kolejnymi najczęściej wykorzystywanymi nośnikami energii były: biomasa (15%) oraz energia elektryczna (7%).

Na poniższym rysunku przedstawiono zmianę udziału poszczególnych nośników w pokryciu zapotrzebowania na energię końcową w obiektach użyteczności publicznej w 2014 r. w stosunku do roku bazowego.

Rysunek 28 Zmiana zużycia energii w podziale na poszczególne nośniki w budynkach użyteczności publicznej

Źródło: opracowanie własne

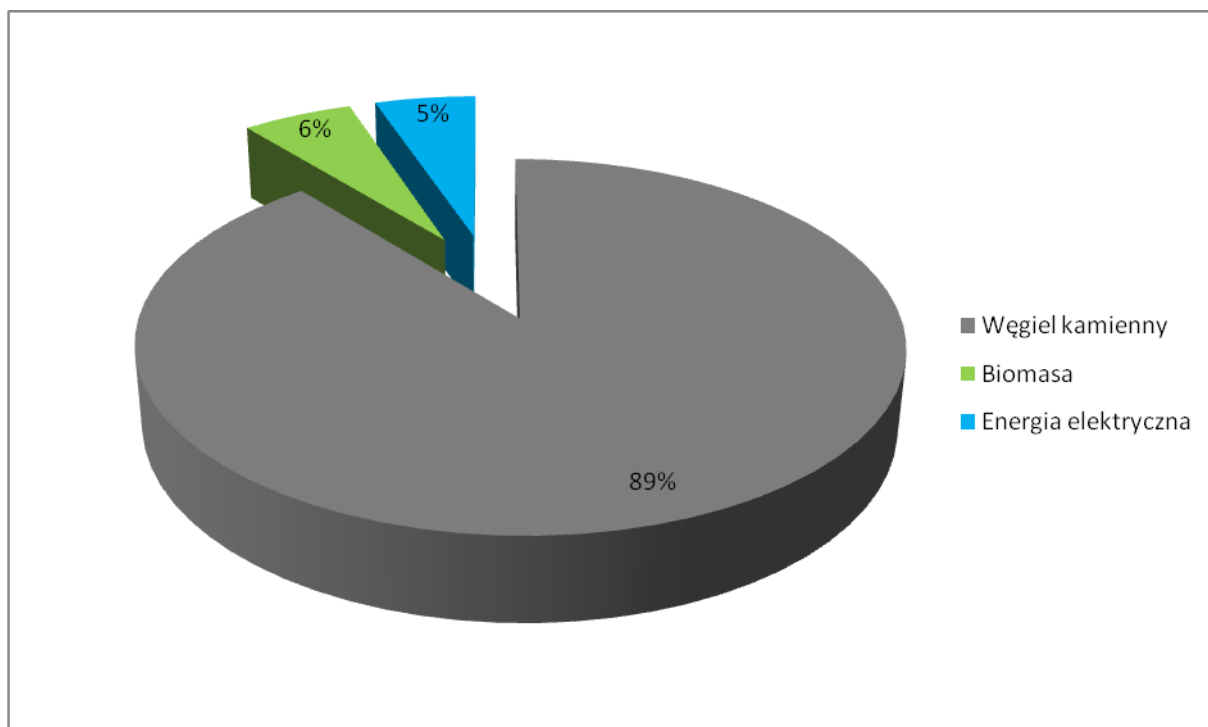
W poniższej tabeli przedstawiono emisję CO₂ związaną z wykorzystywaniem nośników energii w sektorze mieszkalnictwa w roku 2010 i 2014.

Tabela 15 Roczna emisja CO₂ związana z wykorzystaniem poszczególnych nośników energii w sektorze mieszkalnictwa

Nośnik	Emisja CO ₂	
	Mg CO ₂ /rok	
	2010	2014
Węgiel kamienny	22 306,99	23 014,96
Biomasa	1 419,05	1 464,09
Energia elektryczna	1 296,74	1 284,77
Suma	25 022,78	25 763,82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych nośników w całkowitej emisji CO₂ w 2010 r.

Rysunek 29 Udział emisji CO₂ z nośników energii wykorzystywanych w sektorze mieszkalnictwa
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

6.3.3 Oświetlenie uliczne

Na terenie gminy znajdują się 857 punktów świetlnych o łącznej mocy 64,94 kW. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii oraz emisję CO₂ w 2010 roku.

Tabela 16 Zużycie energii oraz emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii elektrycznej na potrzeby oświetlenia ulicznego

Typ oprawy	Moc opraw	Ilość opraw	Czas świecenia	Zużycie energii	Emisja CO ₂
	W	szt.	h	MWh	Mg
Oprawy sodowe	64940	857	4024	261,32	217,42
Suma	64940	857	4024	261,32	217,42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Oświetlenie uliczne stanowi 0,2 % w całkowitej emisji CO₂ na terenie gminy, oraz 0,2 % w całkowitym zużyciu energii.

6.3.4 Transport

Przeprowadzona inwentaryzacja emisji dwutlenku węgla związana jest z emisją z ruchu tranzytowego oraz transportu lokalnego.

W zakresie ruchu tranzytowego, do obliczenia emisji CO₂ na terenie gminy Przystajń wykorzystano przeprowadzone na zlecenie GDDKiA pomiary natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej nr 494.

Ruch Tranzytowy

Wyniki pomiarów przeprowadzonych w 2010 r. i 2014 r. w zakresie natężenia ruchu przez teren gminy Przystajń przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 17 Pomiary natężenia ruchu tranzytowego w 2010 r. i 2014 r.

Ruch tranzytowy	Rok	Samochody osobowe	Motocykle	Samochody ciężarowe	Autobusy
Droga wojewódzka nr 494	2010	2475	40	545	25
		3389	33	657	50
		3511	26	755	61
Średnia		3125	33	652	45
Droga wojewódzka nr 494	2014	2838	72	619	22
		3886	60	746	44
		4026	47	857	54
Średnia		3583	60	741	40

Źródło: www.gddkia.gov.pl

Na podstawie powyższych danych oraz zgodnie z zapisami Poradnika: „Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)?”, opracowanego w ramach Porozumienia Burmistrzów dla zrównoważonej gospodarki na szczeblu lokalnym, oszacowano emisje dwutlenku węgla od ruchu tranzytowego przez teren gminy Przystajń w 2010 r. i 2014 r., jak poniżej.

Tabela 18 Emisja CO₂ i zużycie energii w ruchu tranzytowym przez gminę Przystajń w 2010 r.

TRANZYT	Zastosowane paliwo	Samochody osobowe	Motocykle	Samochody Ciężarowe	Autobusy	Suma	
	2010	Liczba przejechanych kilometrów (mln km)					
		Razem					11,10
		Rozkład pojazdów (%ogólnej liczby przejechanych kilometrów) ustalonych na etapie gromadzenia danych					
	Ogółem	80,8%	0,9%	16,9%	1,2%	1,00	
	Benzyna	30,5%	0,9%	0,7%			
	Olej napędowy	33,8%		15,5%	1,2%		
	LPG	16,5%					
	Średnie zużycie paliwa (l/km) ustalone na etapie gromadzenia danych						
	Benzyna	0,08	0,04	0,13			
	Olej napędowy	0,07		0,30	0,29		
	LPG	0,10					
	Wyliczona liczba przejechanych kilometrów (mln km)						
	Benzyna	3,39	0,09	0,08		3,56	
Olej	3,75		1,72	0,13	5,60		

napędowy					
LPG	1,83				1,83
Wyliczone zużycie paliwa (mln l)					
Benzyna	0,27	0,00	0,01		
Olej napędowy	0,27		0,51	0,04	
LPG	0,19				
Wyliczone zużycie paliwa (MWh)					
Benzyna	2 329,46	32,57	88,10		2 450,13
Olej napędowy	2 634,34		5 055,37	375,90	8 065,61
LPG	1 470,03				1 470,03
Wyliczona emisja CO2 (Mg)					
Benzyna	580,04	8,11	21,94	0,00	610,08
Olej napędowy	703,37	0,00	1 349,78	100,37	2 153,52
LPG	333,70	0,00	0,00	0,00	333,70

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19 Emisja CO2 i zużycie energii w ruchu tranzytowym przez gminę Przystajń w 2014 r.

	Zastosowane paliwo	Samochody osobowe	Motocykle	Samochody Ciężarowe	Autobusy	Suma	
	TRANZYT	Liczba przejechanych kilometrów (mln km)					
2014		Razem					12,74
		Rozkład pojazdów (%ogólnej liczby przejechanych kilometrów) ustalonych na etapie gromadzenia danych					
Ogółem		80,8%	1,3%	16,7%	0,9%	1,00	
Benzyna		30,5%	1,3%	0,7%			
Olej napędowy		33,8%		15,3%	0,9%		
LPG		16,5%					
Średnie zużycie paliwa (l/km) ustalone na etapie gromadzenia danych							
Benzyna		0,08	0,04	0,13			
Olej napędowy		0,07		0,30	0,29		
LPG		0,10					
Wyliczona liczba przejechanych kilometrów (mln km)							
Benzyna		3,89	0,17	0,09	0,00	4,15	
Olej napędowy		4,31	0,00	1,95	0,11	6,37	
LPG		2,10	0,00	0,00	0,00	2,10	
Wyliczone zużycie paliwa (mln l)							
Benzyna		0,31	0,01	0,01			
Olej napędowy		0,31		0,58	0,03		
LPG		0,21					

	Wyliczone zużycie paliwa (MWh)				
	Benzyna	2 672,48	58,87	100,09	
Olej napędowy	3 022,26		5 743,59	330,96	9 096,82
LPG	1 686,50				1 686,50
	Wyliczona emisja CO ₂ (Mg)				
	Benzyna	665,45	14,66	24,92	0,00
Olej napędowy	806,94	0,00	1 533,54	88,37	2 428,85
LPG	382,83	0,00	0,00	0,00	382,83

Źródło: Opracowanie własne

Ruch Lokalny

Emisję CO₂ transportu lokalnego oszacowano na podstawie danych uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Kłobucku oraz metodologii określonej w zapisach Poradnika: Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP).

Tabela 20 Pojazdy zarejestrowane na koniec 2010 r. i 2014 r. na terenie gminy Przystajń

Rodzaj pojazdu	Rok	Rodzaj paliwa			
		Benzyna	Olej napędowy	LPG	Razem
Samochody osobowe	2010	517	573	280	1370
Motocykle		70	0	0	70
Samochody ciężarowe		7	153	7	167
Autobusy		0	1	0	1
Samochody osobowe	2014	588	651	318	1557
Motocykle		100	0	0	100
Samochody ciężarowe		8	174	8	190
Autobusy		0	1	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Starostwa Powiatowe w Kłobucku

Tabela 21 Emisja CO₂ i zużycie energii w ruchu lokalnym w gminie Przystajń w 2010r.

TRANSPORT LOKALNY	Zastosowane paliwo	Samochody osobowe	Motocykle	Samochody Ciężarowe	Autobusy	Suma
	2010	Liczba przejechanych kilometrów (mln km)				
Razem					16,71	
Rozkład pojazdów (%ogólnej liczby przejechanych kilometrów) ustalonych na etapie gromadzenia danych						
	Ogółem	85,2%	4,4%	10,4%	0,1%	100%
	Benzyna	32,2%	4,4%	0,4%		
	Olej napędowy	35,6%		9,5%	0,1%	
	LPG	17,4%				
Średnie zużycie paliwa (l/km) ustalone na etapie gromadzenia danych						

Benzyna	0,08	0,04	0,13		
Olej napędowy	0,07		0,30	0,29	
LPG	0,10				
Wyliczona liczba przejechanych kilometrów (mln km)					
Benzyna	5,38	0,73	0,07	0,00	6,18
Olej napędowy	5,95	0,00	1,59	0,01	7,55
LPG	2,91	0,00	0,00	0,00	2,91
Wyliczone zużycie paliwa (mln l)					
Benzyna	0,43	0,03	0,01		
Olej napędowy	0,42		0,47	0,00	
LPG	0,30				
Wyliczone zużycie paliwa (MWh)					
Benzyna	3 693,84	249,85	81,67		4 025,36
Olej napędowy	4 177,30		4 686,21	29,08	8 892,58
LPG	2 331,04				2 331,04
Wyliczona emisja CO2 (Mg)					
Benzyna	919,77	62,21	20,33	0,00	1 002,32
Olej napędowy	1 115,34	0,00	1 251,22	7,76	2 374,32
LPG	529,15	0,00	0,00	0,00	529,15

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 22 Emisja CO₂ i zużycie energii w ruchu lokalnym w gminie Przystajń w 2014 r.

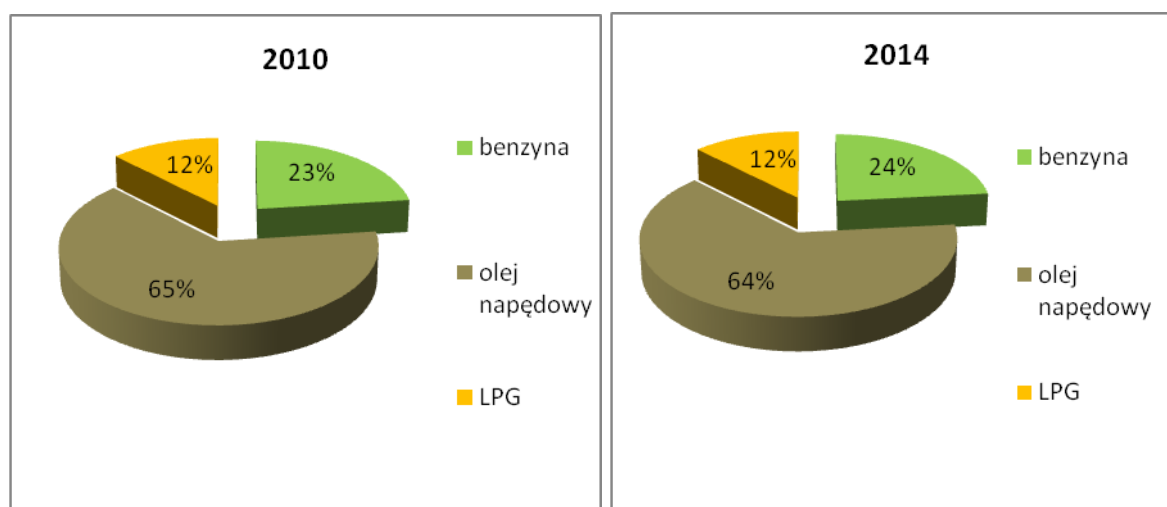
TRANSPORT LOKALNY	Zastosowane paliwo	Samochody osobowe	Motocykle	Samochody Ciężarowe	Autobusy	Suma	
	2014	Liczba przejechanych kilometrów (mln km)					
		Razem					19,20
		Rozkład pojazdów (% ogólnej liczby przejechanych kilometrów) ustalonych na etapie gromadzenia danych					
	Ogółem	84,3%	5,4%	10,3%	0,1%	100%	
	Benzyna	31,8%	5,4%	0,4%			
	Olej napędowy	35,2%		9,4%	0,1%		
	LPG	17,2%					
	Średnie zużycie paliwa (l/km) ustalone na etapie gromadzenia danych						
	Benzyna	0,08	0,04	0,13			
Olej napędowy	0,07		0,30	0,29			
LPG	0,10						
Wyliczona liczba przejechanych kilometrów (mln km)							
Benzyna	6,11	1,04	0,08	0,00	7,23		

Olej napędowy	6,76	0,00	1,81	0,01	8,58
LPG	3,30	0,00	0,00	0,00	3,30
Wyliczone zużycie paliwa (mln l)					
Benzyna	0,49	0,04	0,01		
Olej napędowy	0,48		0,54	0,00	
LPG	0,34				
Wyliczone zużycie paliwa (MWh)					
Benzyna	4 197,55	356,93	92,80		4 647,29
Olej napędowy	4 746,93		5 325,23	29,37	10 101,53
LPG	2 648,90				2 648,90
Wyliczona emisja CO₂ (Mg)					
Benzyna	1 045,19	88,88	23,11	0,00	1 157,17
Olej napędowy	1 267,43	0,00	1 421,84	7,84	2 697,11
LPG	601,30	0,00	0,00	0,00	601,30

Źródło: Opracowanie własne

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych nośników w całkowitej emisji CO₂ w 2010 i 2014 r.

Rysunek 30 Udział emisji CO₂ z nośników energii wykorzystywanych w sektorze transportu na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne

6.3.5 Handel, usługi, przemysł

W tym sektorze o wielkości emisji CO₂, tak jak w przypadku mieszkalnictwa, decyduje ilość zużytej energii elektrycznej oraz ciepłej (paliwa). Zużycie paliw uzależnione jest od długości sezonu grzewczego i ewentualnymi działaniami dotyczącymi efektywnego wykorzystania energii powstałej z paliw.

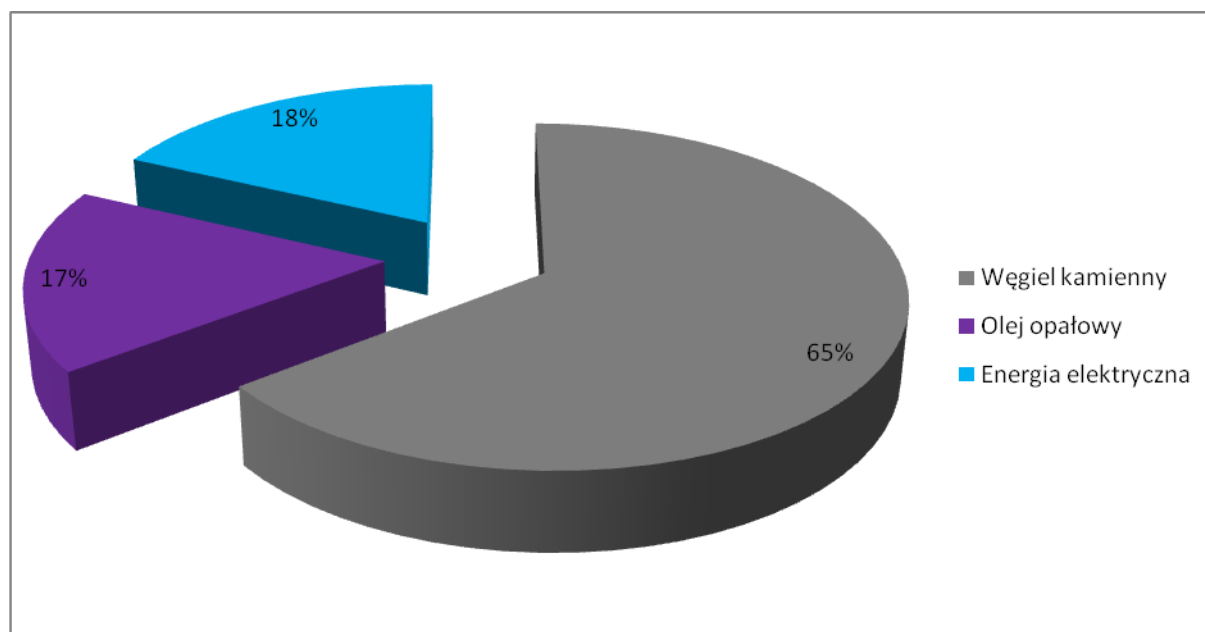
W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii związaną z handlem, usługami i przemysłem.

Tabela 23 Zużycie energii w sektorze handlu, usług i przemysłu w podziale na poszczególne nośniki energii

Nośnik	Zużycie energii	
	MWh/rok	
	2010	2014
Węgiel kamienny	32 127,48	44 756,95
Olej opałowy	8 668,64	10 488,16
Energia elektryczna	8 953,00	9 567,00
Suma	49 749,12	64 812,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet oraz danych z Urzędu Marszałkowskiego

Na poniższym rysunku przedstawiono udział poszczególnych nośników w pokryciu zapotrzebowania na energię końcową związaną z handlem, usługami i przemysłem w roku bazowym.

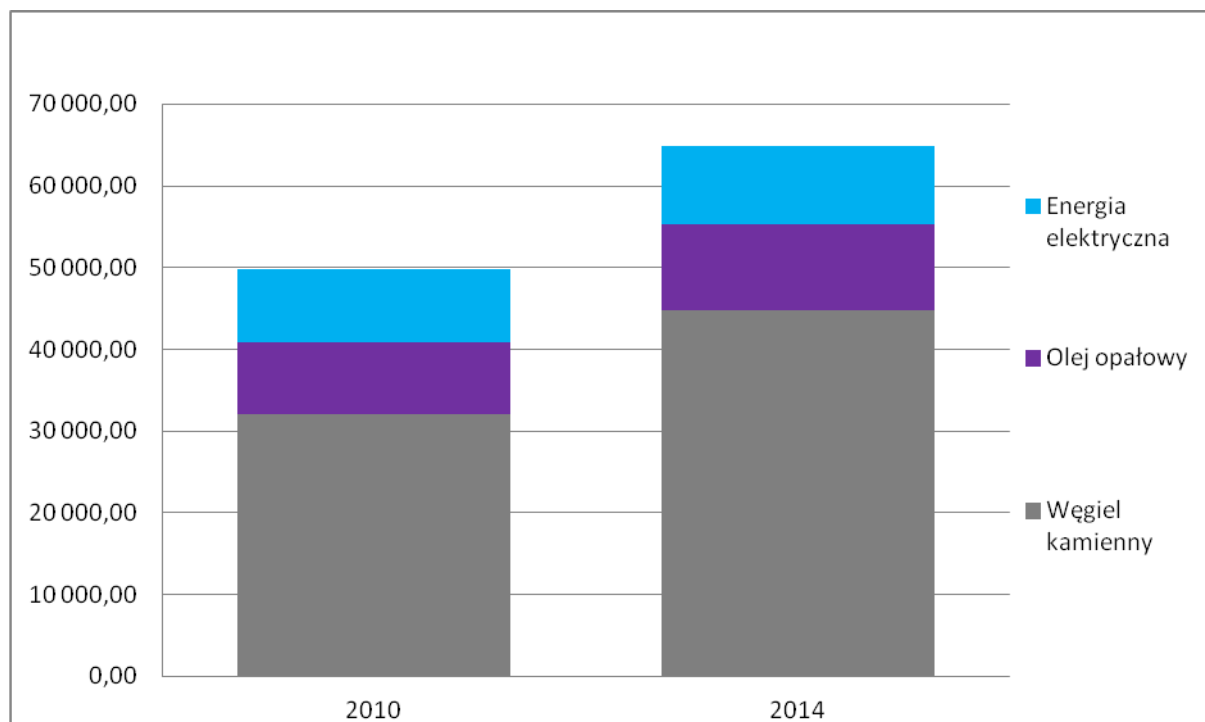

Rysunek 31 Udział poszczególnych nośników energii wykorzystywanych w sektorze handlu, usług i przemysłu w 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Głównym nośnikiem energii wykorzystywanym w sektorze handlu, usług i przemysłu w 2010 r. był węgiel kamienny (65%). Kolejnymi najczęściej wykorzystywanymi nośnikami energii były: energia elektryczna (18 %) i olej opałowy (17%).

Na poniższym rysunku przedstawiono zmianę udziału poszczególnych nośników w pokryciu zapotrzebowania na energię końcową w sektorze handlu, usług i przemysłu w 2014 r. w stosunku do roku bazowego.

Rysunek 32 Zmiana zużycia energii w podziale na poszczególne nośniki w sektorze handlu, usług i przemysłu

Źródło: Opracowanie własne

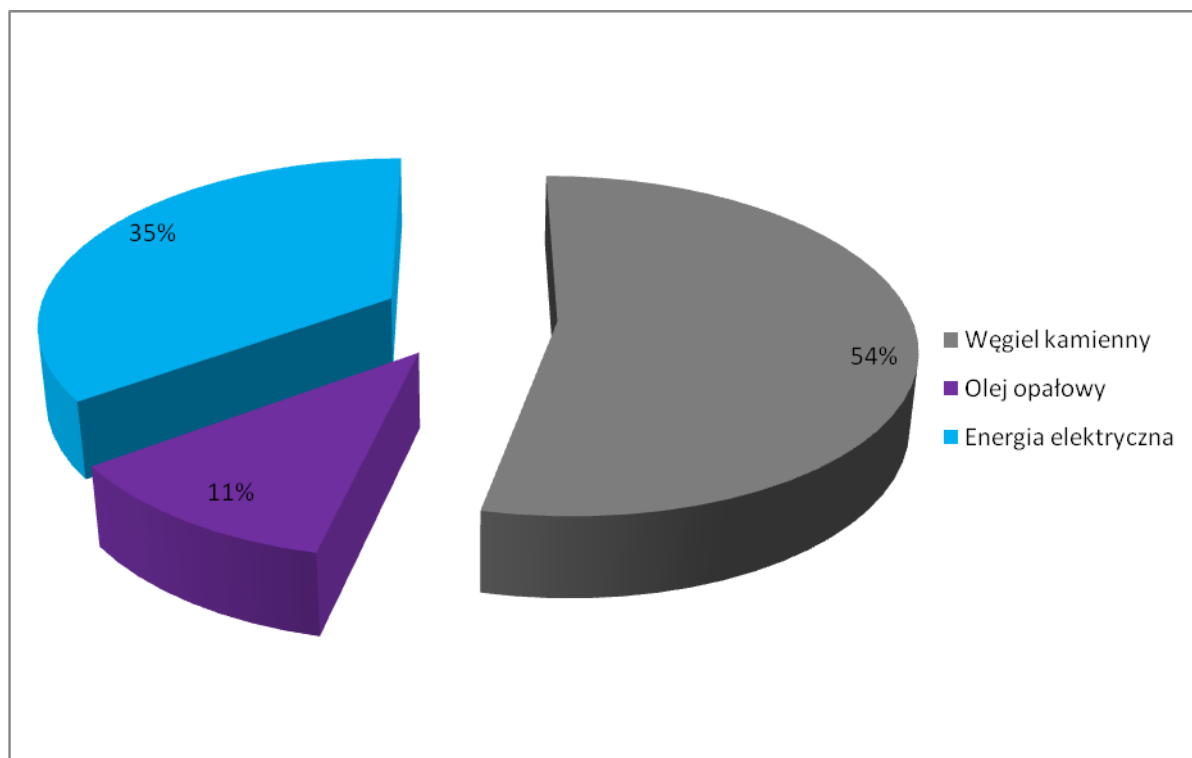
W poniższej tabeli przedstawiono emisję CO₂ związaną z wykorzystywaniem nośników energii w sektorze handlu, usług i przemysłu w roku 2010 i 2014.

Tabela 24 Roczna emisja CO₂ związana z wykorzystaniem poszczególnych nośników energii w sektorze handlu, usług i przemysłu

Nośnik	Emisja CO ₂	
	Mg CO ₂ /rok	
	2010	2014
Węgiel kamienny	11 373,13	15 843,96
Olej opałowy	2 418,55	2 926,20
Energia elektryczna	7 448,90	7 959,74
Suma	21 240,57	26 729,90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Na poniższym rysunku przedstawiono procentowy udział poszczególnych nośników w całkowitej emisji CO₂ w 2010 r.

Rysunek 33 Udział emisji CO₂ z nośników energii wykorzystywanych w sektorze handlu, usług i przemysłu w 2010r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

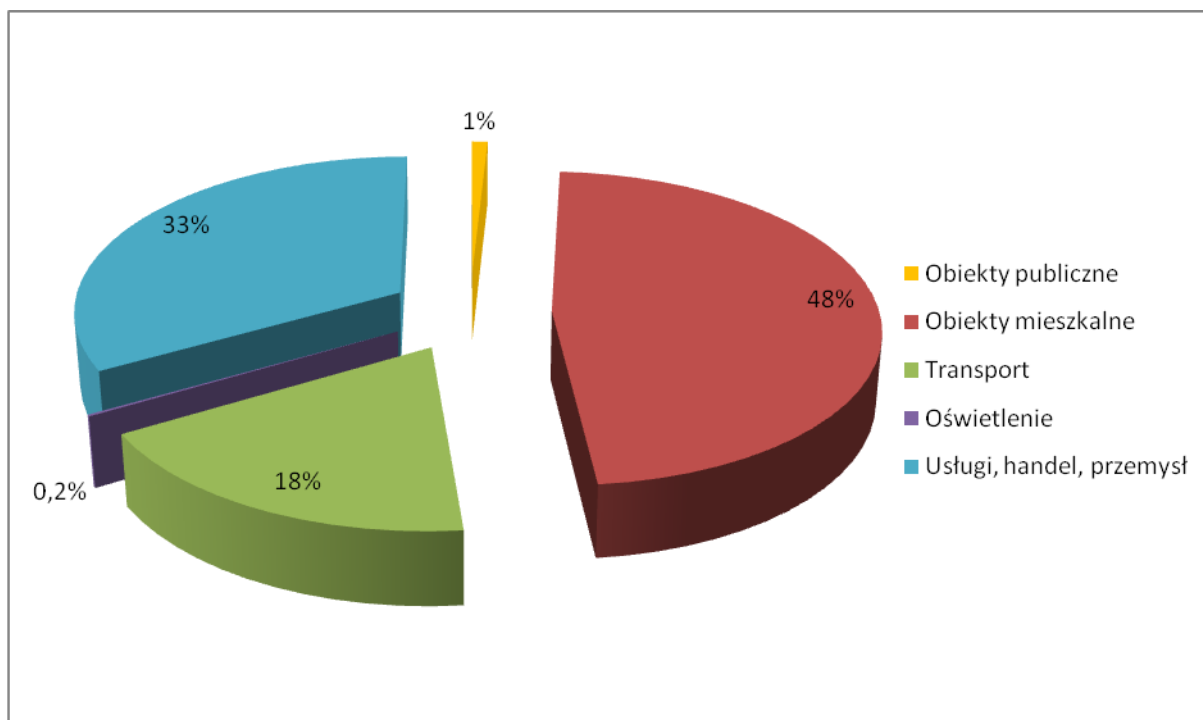
6.3.6 Podsumowanie bazowej inwentaryzacji emisji CO₂ dla obszaru Gminy Przystajń

W niniejszym rozdziale podsumowano informacje o zużyciu energii i związanej z tym emisji dwutlenku węgla w poszczególnych sektorach, grupach użytkowników energii w roku 2010 i 2014. Łącznie zużycie energii końcowej w gminie Przystajń w roku 2010 wyniosło 149 813,07 MWh. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców:

Tabela 25 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2010

Sektor	Zużycie energii	
	MWh/rok	
	2010	2014
Obiekty publiczne	1 313,46	1 309,57
Obiekty mieszkalne	71 254,43	73 325,47
Transport	27 234,74	31 012,48
Oświetlenie	261,32	261,32
Usługi, handel, przemysł	49 749,12	64 812,11
Suma	149 813,07	170 720,95

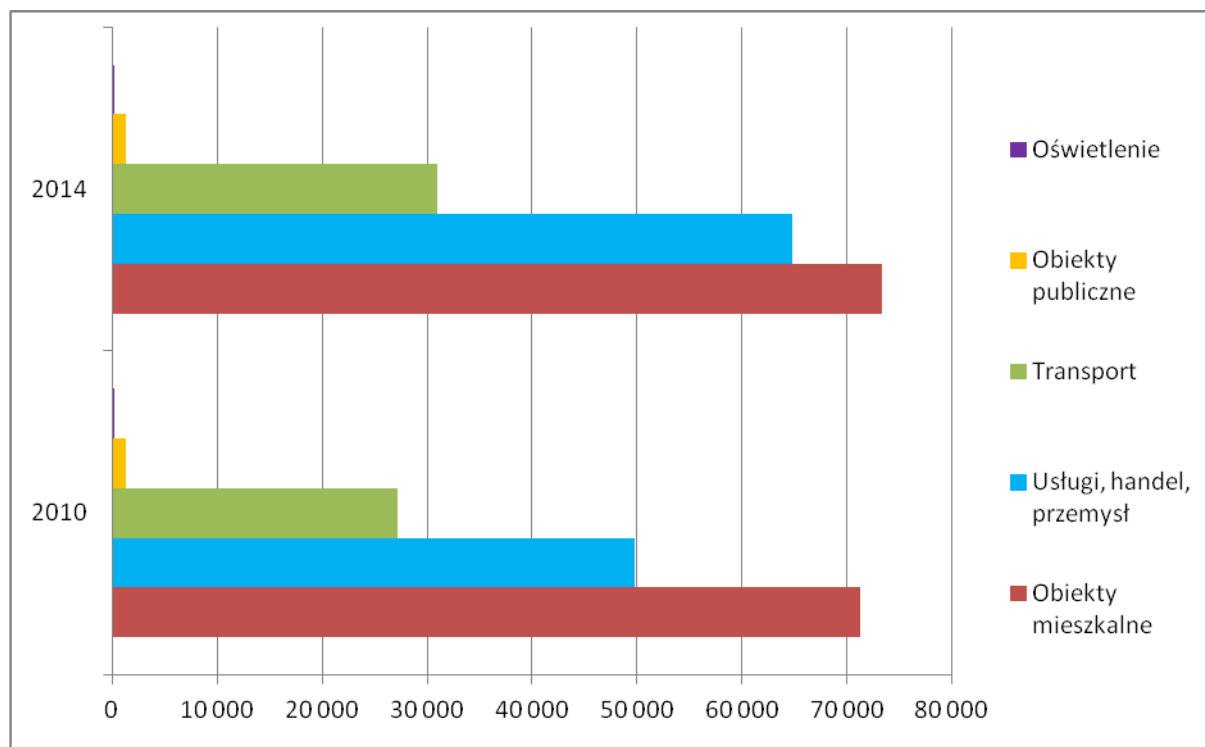
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Rysunek 34 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2010
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Największy udział w całkowitym zużyciu energii stanowił w 2010 r. sektor obiektów mieszkalnych (48%) oraz sektor usług, handlu i przemysłu stanowiący ok 33% całkowitego zużycia. Ok. 18% całkowitego zużycia energii przypada na sektor transportu. Obiekty publiczne stanowiły 1% całkowitego zużycia energii, natomiast oświetlenie uliczne 0,2%.

Na poniższym rysunku przedstawiono zmianę udział poszczególnych sektorów w ogólnym zapotrzebowaniu gminy na energię końcową.

Rysunek 35 Zmiana zużycia energii w podziale na poszczególne sektory w gminie Przystajń

Źródło: opracowanie własne

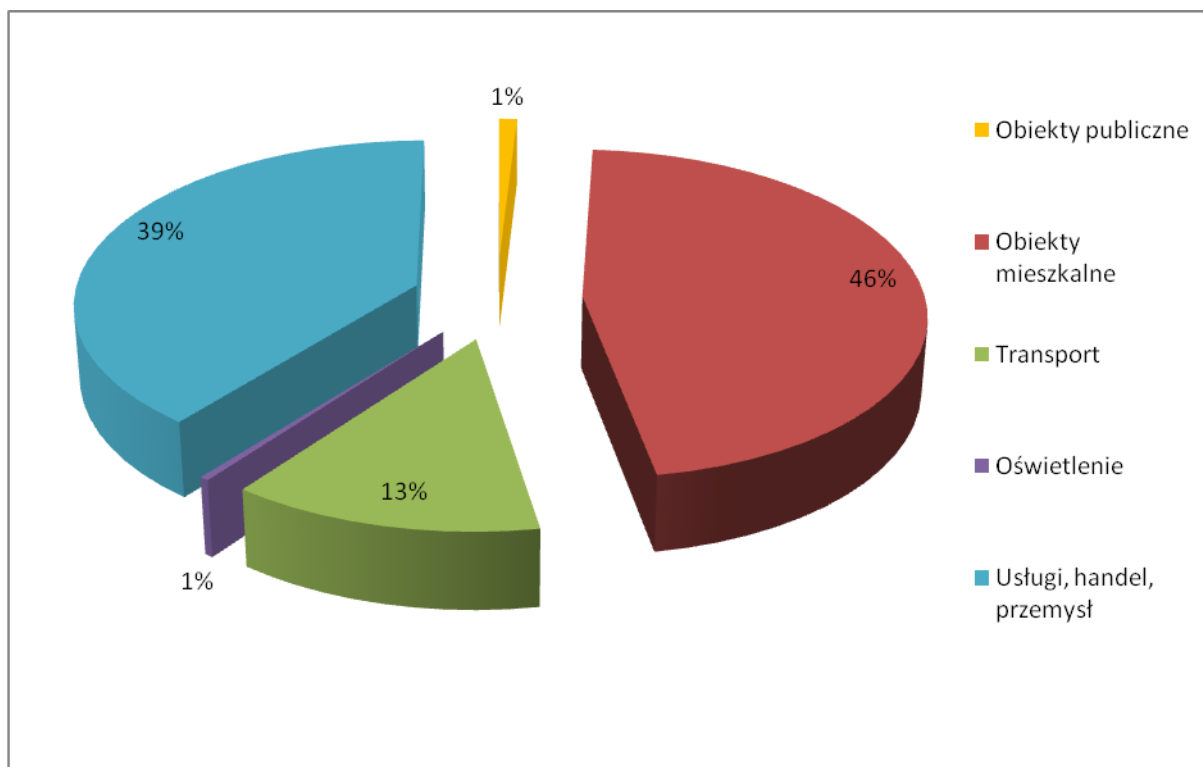
Sumaryczna wartość emisji CO₂ w roku 2010 wynosiła 53 997,43 MgCO₂. W poniższej tabeli przedstawiono wartość emisji w podziale na poszczególne sektory odbiorców energii.

Tabela 26 Emisja CO₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2010 i 2014

Sektor	Emisja CO ₂	
	Mg CO ₂ /rok	
	2010	2014
Obiekty publiczne	513,58	552,03
Obiekty mieszkalne	25 022,78	25 763,82
Transport	7 003,07	7 972,30
Oświetlenie	217,42	217,42
Usługi, handel, przemysł	21 240,57	26 729,90
Suma	53 997,43	61 235,46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Najwyższą wartością emisji CO₂ w 2010 r. charakteryzował się sektor mieszkalnictwa i sektor usług, handlu i przemysłu, stanowiące odpowiednio 46% i 39%. Sektor transportu odpowiadał za 13% emisji. Najmniejszy udział w całkowitej emisji CO₂ na terenie gminy stanowiło oświetlenie uliczne i sektor obiektów publicznych, które odpowiadały z 1% całkowitej emisji.

Rysunek 36 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku 2010

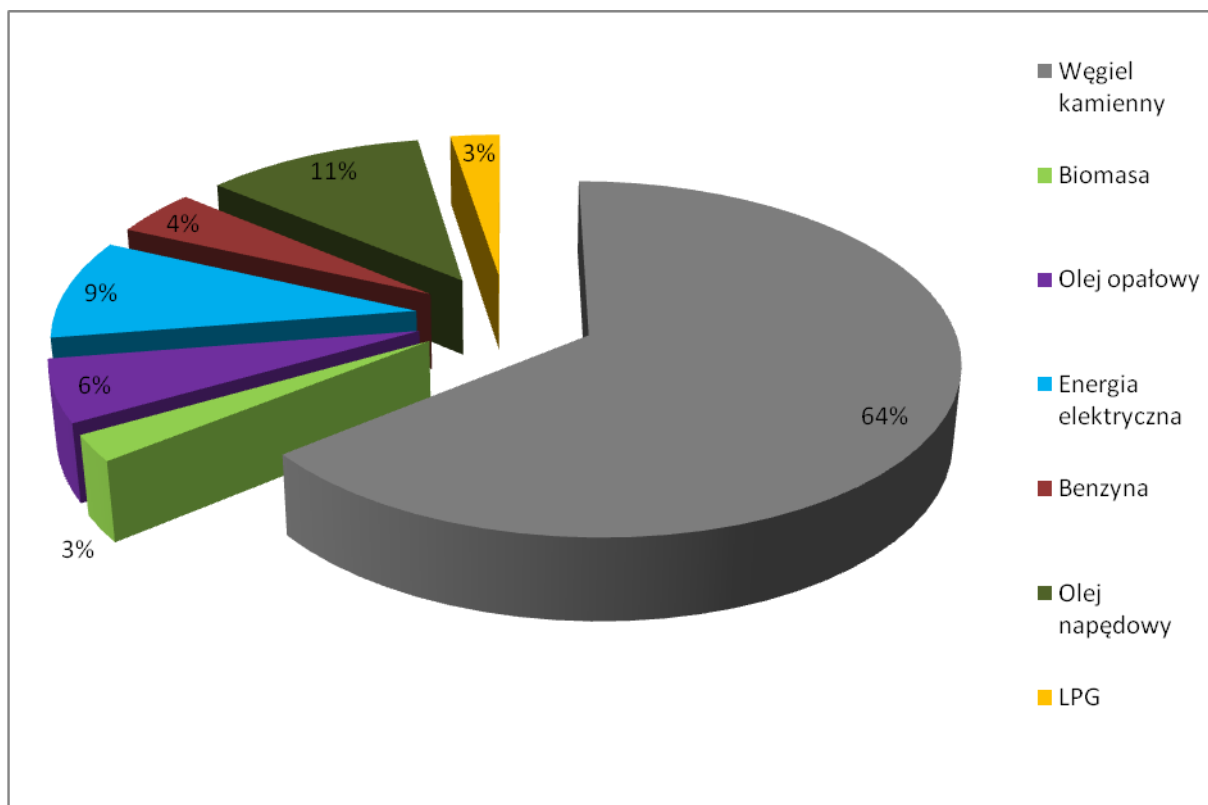
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

W ramach przeprowadzonej analizy określono zużycie energii i emisję CO₂ dla poszczególnych paliw. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na rodzaj paliwa.

Tabela 27 Zużycie energii końcowej dla poszczególnych paliw w roku 2010 i 2014

Rodzaj paliwa	Zużycie energii	
	MWh/rok	
	2010	2014
Węgiel kamienny	96 288,67	110 834,50
Biomasa	3 663,25	3 773,29
Olej opałowy	8 668,64	10 488,16
Energia elektryczna	13 957,76	14 612,52
Benzyna	6 475,49	7 478,73
Olej napędowy	16 958,19	19 198,34
LPG	3 801,06	4 335,40
Suma	149 813,07	170 720,95

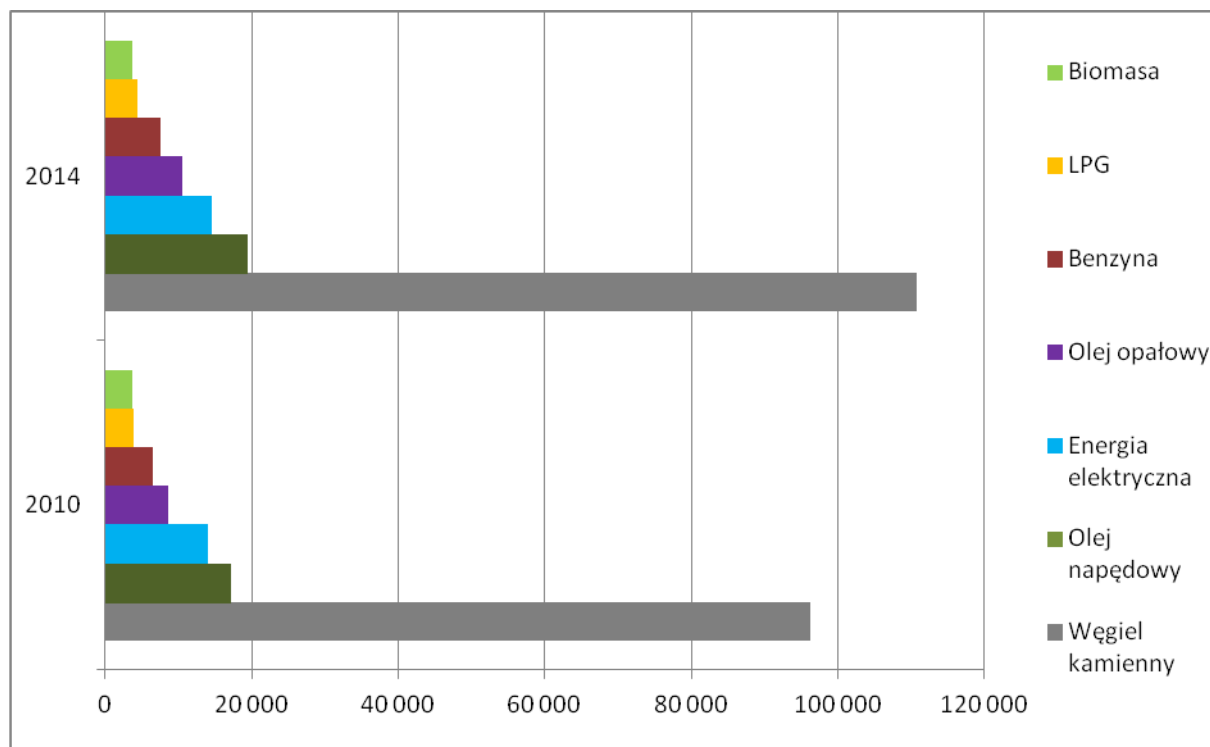
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Rysunek 37 Udział poszczególnych paliw w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2010
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Największy udział w całkowitym zużyciu energii stanowił węgiel kamienny (64%) oraz olej napędowy stanowiący ok 11% całkowitego zużycia. Ok. 9% całkowitego zużycia energii pochodzi ze zużycia energii elektrycznej, 6% ze spalania oleju opałowego, 4% ze spalania benzyny, 3% ze spalania biomasy i LPG.

Na poniższym rysunku przedstawiono zmianę udziału poszczególnych nośników w pokryciu ogólnego zapotrzebowania w gminie na energię końcową.

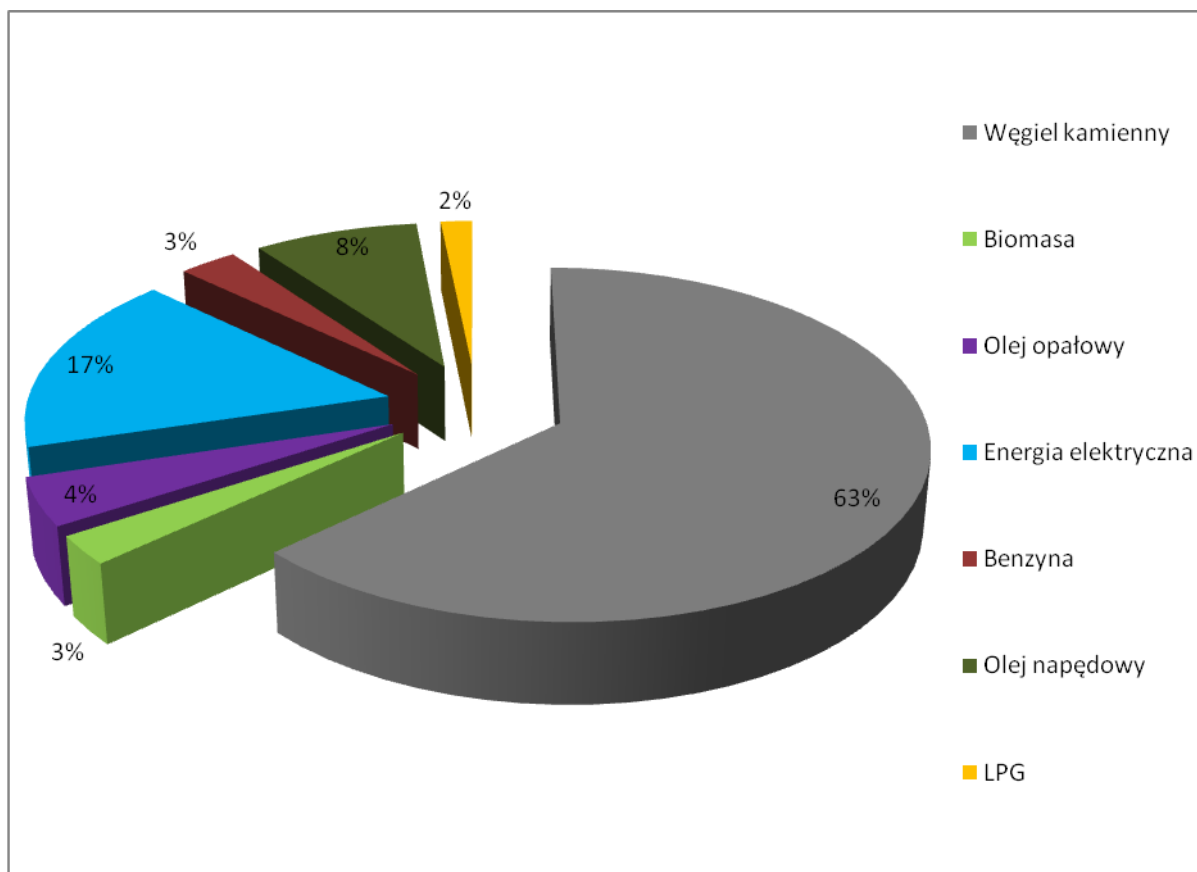
Rysunek 38 Zmiana zużycia energii w podziale na poszczególne nośniki w gminie Przystajń

Źródło: opracowanie własne

Rodzaj paliwa	Emisja CO ₂	
	Mg/rok	
	2010	2014
Węgiel kamienny	34 086,19	39 235,41
Biomasa	1 446,98	1 490,45
Olej opałowy	2 418,55	2 926,20
Energia elektryczna	9 042,63	9 611,11
Benzyna	1 612,40	1 862,20
Olej napędowy	4 527,84	5 125,96
LPG	862,84	984,14
Suma	53 997,43	61 235,46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Największy udział całkowitej emisji CO₂ stanowiła w 2010 r. emisja związana ze spalaniem węgla kamiennego (63%). 17% całkowitej emisji było związane ze zużyciem energii elektrycznej, 8% ze spalania oleju napędowego a 4% z oleju opałowego. Emisja związana ze zużyciem benzyny stanowiła 3% całości, biomasy 3% a LPG 2%.

Rysunek 39 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO₂ w roku 2010
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

7 ASPEKTY ORGANIZACYJNE

7.1 Struktura organizacyjna

Realizacja „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Przystajń” podlega władzom gminy. Zadania wskazane w Planie oraz wpisane do wieloletniego planu inwestycyjnego podlegają poszczególnym jednostkom, podległym władzom gminy. Za koordynację i monitoring działań określonych w Planie jest odpowiedzialny zespół, składający się z pracownika ds. ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego i pracownika ds. działalności gospodarczej, gospodarki lokalowej, kultury sportu i zdrowia.

Rola koordynatora opiera się na dopilnowaniu wypełnienia celów i kierunków wyznaczonych w Planie poprzez:

- uchwalanie ich w zapisach prawa lokalnego,
- uwzględnianie ich w zapisach dokumentów strategicznych i planistycznych,
- uwzględnianie ich w zapisach wewnętrznych regulaminów i instrukcji władz gminy.

7.1.1 Kadra realizująca plan

W celu realizacji polityki gospodarki niskoemisyjnej zakłada się wykorzystanie personelu, pracującego w Urzędzie Gminy.

W skład zespołu zarządzającego projektem wchodzi pracownicy Urzędu Gminy Przystajń m.in. Pani Agnieszka Zabawa zajmująca stanowisko ds. ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego.

Do zadań zespołu zarządzającego projektem należy w szczególności:

- stały nadzór nad prawidłową realizacją projektu, zgodną z harmonogramem i budżetem projektu,
- podejmowanie wszelkich działań zgodnie z umową o dofinansowanie,
- bieżące kontakty z instytucją wdrażającą oraz wykonawcą projektu,
- przygotowanie kompletnej dokumentacji związanej z realizacją i rozliczeniem projektu,
- sporządzenie sprawozdawczości z realizacji projektu,
- przechowywanie i udostępnianie dokumentacji związanej z realizacją projektu.

7.1.2 Budżet i źródła finansowania inwestycji

Inwestycje ujęte w Planie będą finansowane ze środków własnych gminy oraz ze środków zewnętrznych. Środki pochodzące na realizację zadań powinny być ujęte w wieloletnim planie inwestycyjnym oraz budżecie gminy i jednostek mu podległych. Dodatkowe środki zostaną pozyskane z zewnętrznych instytucji w formie bezzwrotnych dotacji lub pożyczek na preferencyjnych warunkach w ramach dostępnych środków krajowych i unijnych.

Z uwagi na brak możliwości zaplanowania szczegółowych wydatków w budżecie długoterminowym, szczegółowe kwoty ujęte w Planie będą przewidziane na realizację zadań krótkoterminowych. W przypadku zadań długoterminowych zostanie oszacowane zapotrzebowanie na środki finansowe na podstawie dostępnych danych. W związku z powyższym w ramach corocznego planowania budżetu, wszystkie jednostki odpowiedzialne za realizację wskazanych w Planie zadań są zobowiązane do zabezpieczenia środków w danym roku na wskazany cel. Zadania, na które nie uda się zabezpieczyć finansów ze środków własnych powinny być rozpatrywane pod kątem realizacji z dostępnych środków zewnętrznych.

7.1.3 Monitoring i ocena planu

Realizacja Planu powinna podlegać bieżącej ocenie i kontroli, polegającej na regularnym monitoringu wdrażania Planu i sporządzaniu sprawozdania z jego realizacji przynajmniej raz na dwa lata. Sprawozdanie ma służyć do oceny, monitorowania i weryfikacji celów. Raport powinien zawierać analizę stanu istniejącego i wskazówki dotyczące działań koordynujących.

Dodatkowo, co najmniej raz na cztery lata powinno się sporządzać inwentaryzację monitoringową, stanowiącą załącznik do raportu wdrażania Planu. Opracowanie inwentaryzacji monitoringowych pozwala na ocenę dotychczasowych efektów realizowanych działań i stanowi podstawę do aktualizacji Planu.

Raport wraz z wynikami inwentaryzacji informuje na temat działań zrealizowanych oraz ich wpływie na zużycie energii i wielkość emisji dwutlenku węgla. Uwzględnia uzyskane w ramach realizacji Planu oszczędności energii, zwiększenie produkcji z energii odnawialnej oraz wielkość redukcji emisji CO₂. Dodatkowo sprawozdanie stanowi podstawę do analizy wdrażania Planu, a tym samym ocenę z realizacji założonych celów.

Monitoring, sprawozdanie z wdrożenia Planu opiera się na:

- otrzymanych oszczędnościach energii na podstawie audytów energetycznych,
- monitorowaniu rzeczywistego zużycia energii elektrycznej, ciepła, paliw kopalnych oraz wody w budynkach użyteczności publicznej,
- monitorowaniu zużycia energii elektrycznej zużytej na oświetlenie uliczne.

8 PROGNOZA NA 2020 ROK

W celu określenia zużycia energii oraz emisji CO₂ na terenie gminy Przystajń przeprowadzono prognozę bazową do 2020 r. W prognozie zostały wykorzystane dane inwentaryzacyjne pozyskane dla 2010 i 2014 r., w których uwzględniono:

- strukturę zmian liczby mieszkańców gminy Przystajń, określoną na podstawie trendów demograficznych,
- strukturę zmian podmiotów gospodarczych,
- strukturę zmian zasobów mieszkaniowych,
- strukturę zmian pojazdów, zarejestrowanych na terenie gminy,
- zapotrzebowanie na energię ciepłą, energię elektryczną i paliwa gazowe.

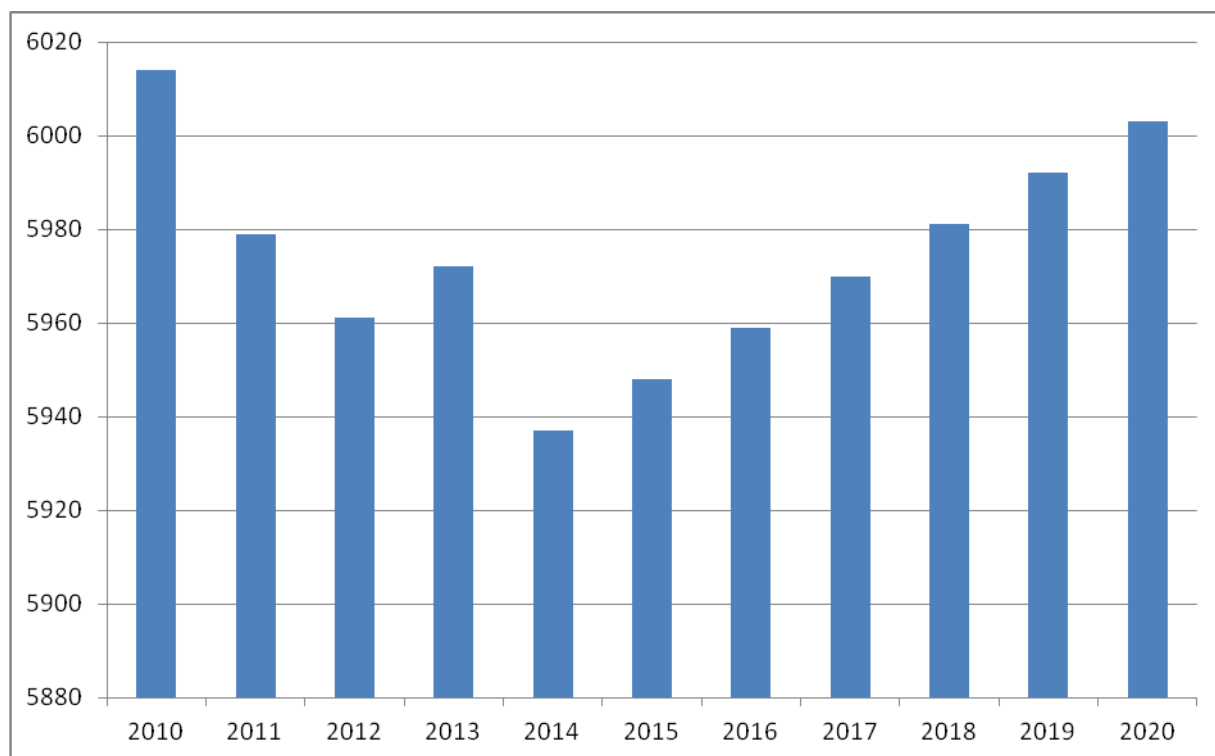

Podsumowanie prognozy liczby ludności, powierzchni użytkowej mieszkań oraz strukturę podmiotów gospodarczych przedstawiono w poniższych tabelach oraz na wykresach

Tabela 28 Prognoza ludności do 2020 r.

Ludność - prognoza										
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
6014	5979	5961	5972	5937	5948	5959	5970	5981	5992	6003

Źródło: opracowanie własne

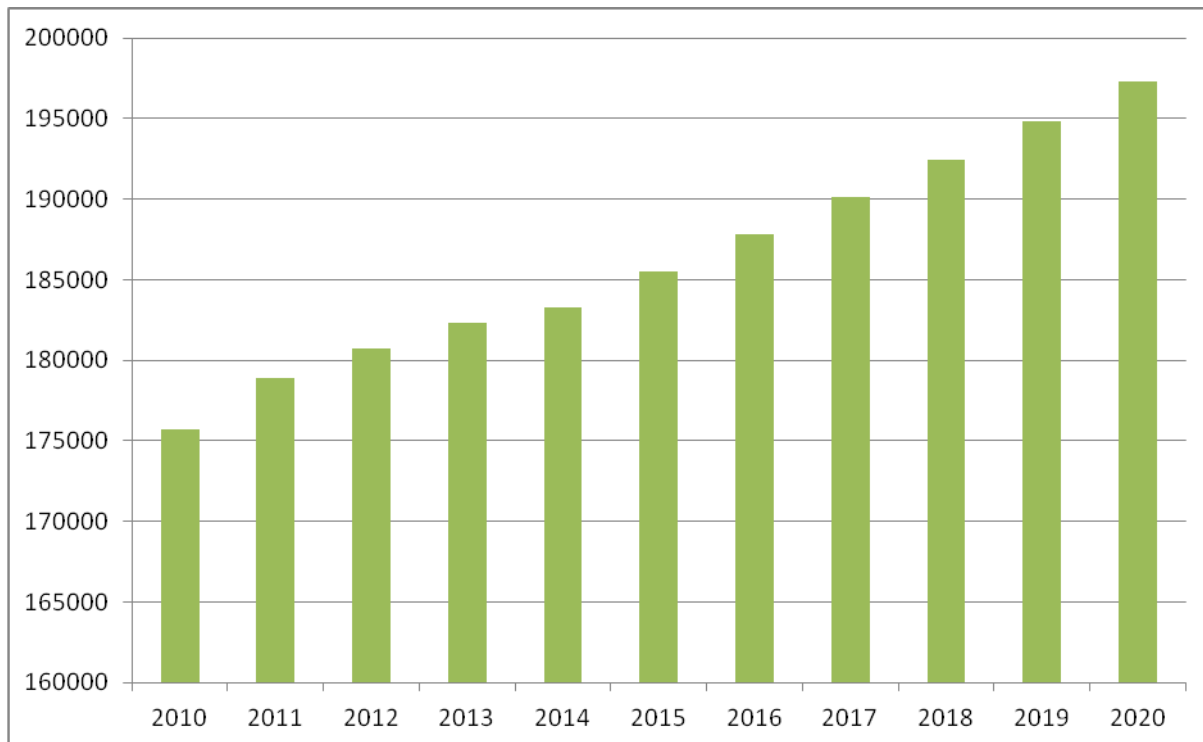
Rysunek 40 Struktura ludności do 2020 r.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 29 Prognoza powierzchni mieszkań do 2020 r.

Powierzchnia użytkowa mieszkań- prognoza										
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
m ²										
175719	178910	180757	182307	183259	185523	187814	190135	192483	194861	197268

Źródło: opracowanie własne

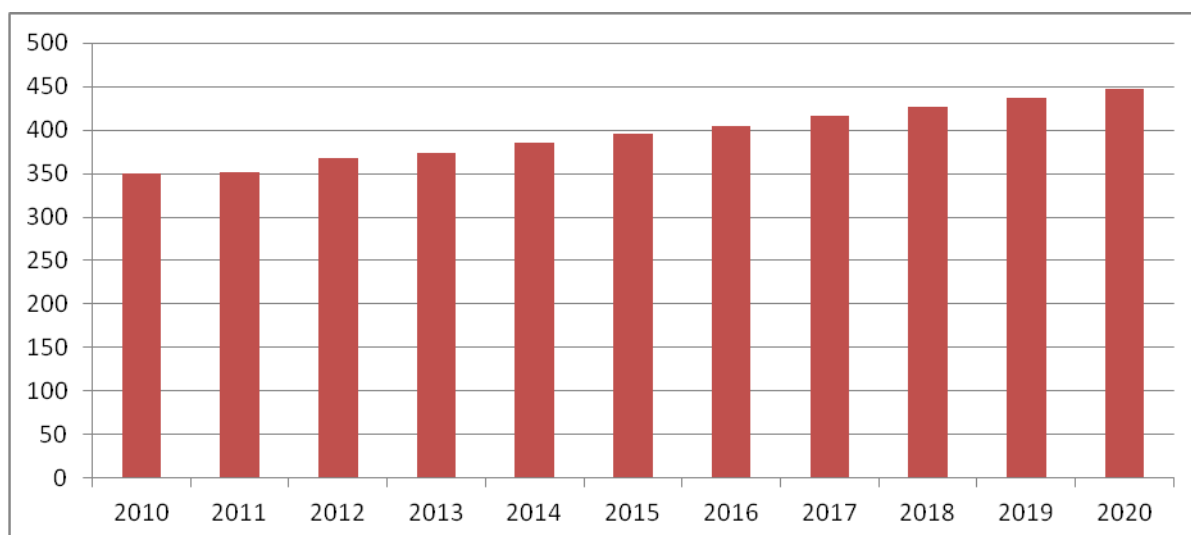
Rysunek 41 Struktura powierzchni mieszkań do 2020 r.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 30 Struktura podmiotów gospodarki narodowej

Podmioty gospodarki narodowej- prognoza										
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
350	351	367	373	386	396	405	416	426	437	447

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 42 Struktura podmiotów gospodarki narodowej do 2020 r.

Źródło: opracowanie własne

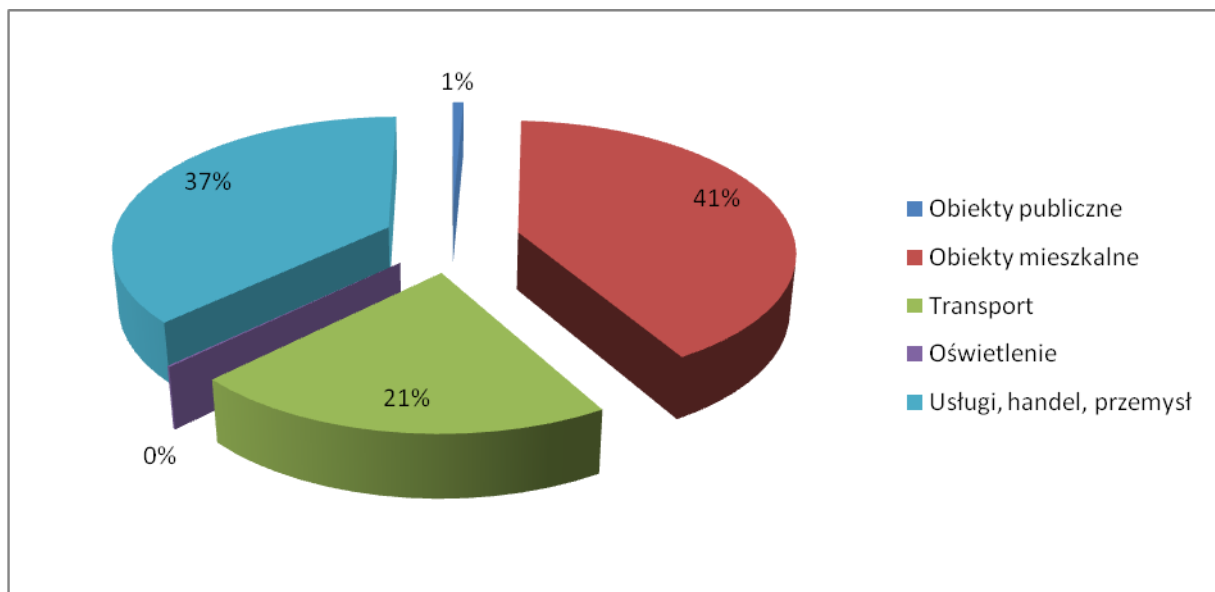

Według opracowanych prognoz zużycie energii w gminie Przystajń wzrośnie do 2020 roku do wartości 179 018,88 MWh (o 19%) co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wg prognozy ludności na 2020 r.) wyniesie 29,82 MWh. Główną grupą generującą ten wzrost będzie sektor mieszkalnictwa, publiczny, transportu i usług, handlu i przemysłu. Wynika to bezpośrednio ze zużycia energii w ruchu tranzytowego, a tym samym układu drogowego na terenie gminy. Przez gminę przebiega droga wojewódzka, która generuje wzmożony ruch tranzytowy. Wzrost w sektorze publicznym, mieszkalnictwa i usług jest z kolei naturalną konsekwencją wynikającą z tendencji wzrostu gospodarczego i dobrobytu na tle Gminy.

Tabela 31 Prognoza zużycia energii do 2020 r.

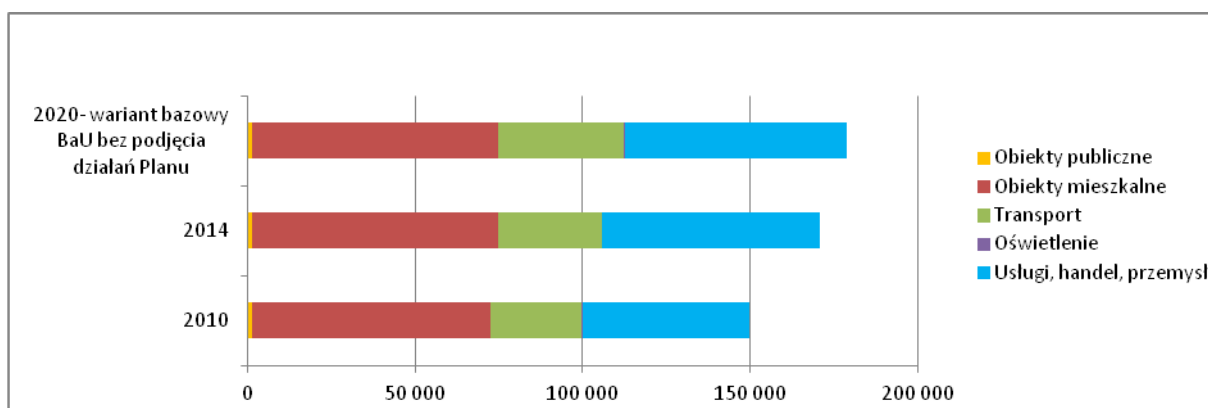
Sektor	Zużycie energii			
	MWh/rok			[%]
	2010	2014	2020- wariant bazowy BaU bez podjęcia działań Planu	Wzrost/redukcja w stosunku do roku bazowego bez podjęcia działań Planu
Obiekty publiczne	1 313,46	1 309,57	1 305,69	-1%
Obiekty mieszkalne	71 254,43	73 325,47	73 368,12	3%
Transport	27 234,74	31 012,48	37 657,13	38%
Oświetlenie	261,32	261,32	261,32	0%
Usługi, handel, przemysł	49 749,12	64 812,11	66 426,62	34%
Suma	149 813,07	170 720,95	179 018,88	19%

Źródło: opracowanie własne

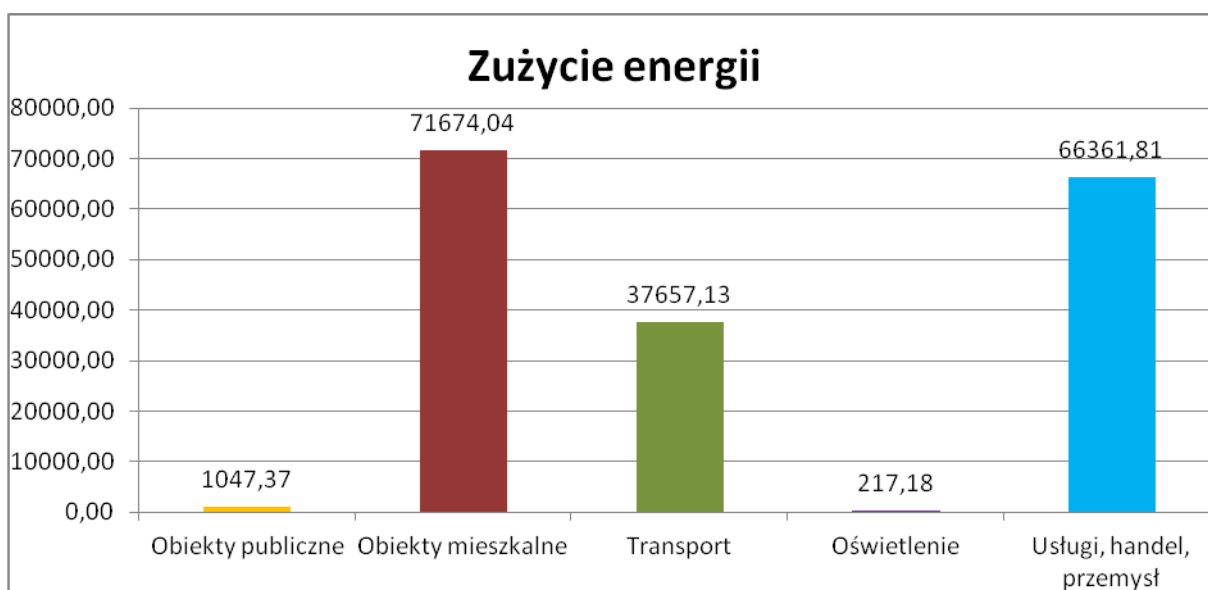
Rysunek 43 Struktura zużycia energii w gminie Przystajń w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 44 Struktura zmian zużycia energii do 2020 r.

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 45 Procentowa struktura zmian zużycia energii w 2020 r. w stosunku do 2010r.

Źródło: opracowanie własne

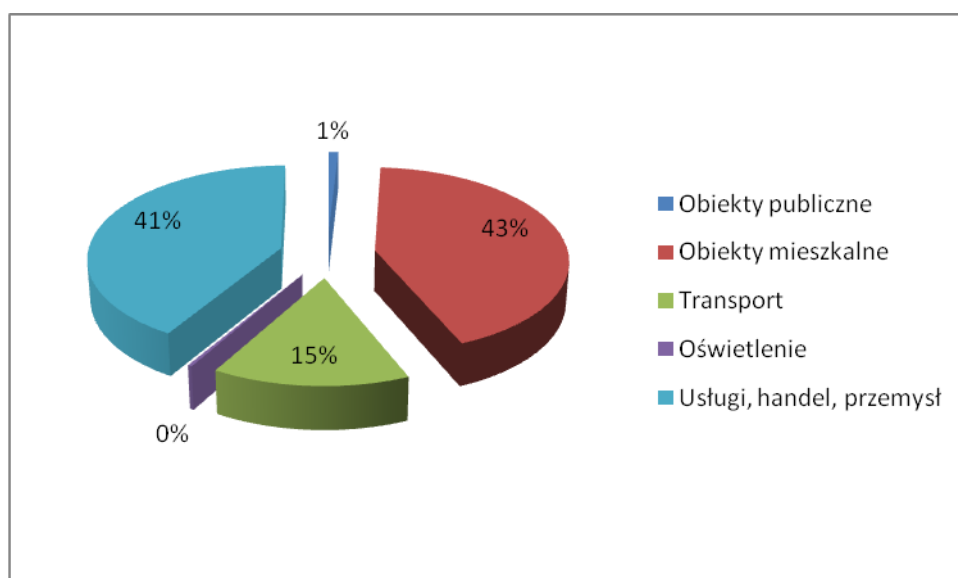
Prognozuje się wzrost emisji CO₂ w 2020 r. w stosunku do 2010 r. i wyniesie około 23%.
Poniżej przedstawiono prognozowaną emisję CO₂ w rozbiciu na poszczególne sektory.

Tabela 32 Prognoza emisji CO₂ do 2020 r.

Sektor	Emisja CO ₂			Wzrost/redukcja w stosunku do roku bazowego bez podjęcia działań Planu
	Mg CO ₂			
	2010	2014	2020- wariant bazowy BaU bez podjęcia działań Planu	
Obiekty publiczne	513,58	552,03	593,35	16%
Obiekty mieszkalne	25 022,78	25 763,82	28 334,72	13%
Transport	7 003,07	7 972,30	9 676,89	38%
Oświetlenie	217,42	217,42	217,42	0%
Usługi, handel, przemysł	21 240,57	26 729,90	27 395,76	29%
Suma	53 997,43	61 235,46	66 218,14	23%

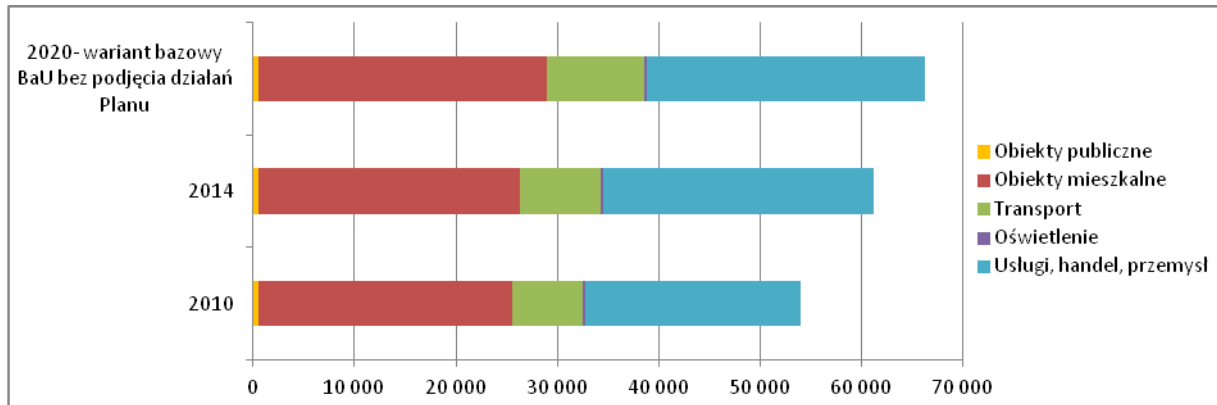
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 46 Struktura emisji CO₂ w gminie Przystajń w 2020 r.

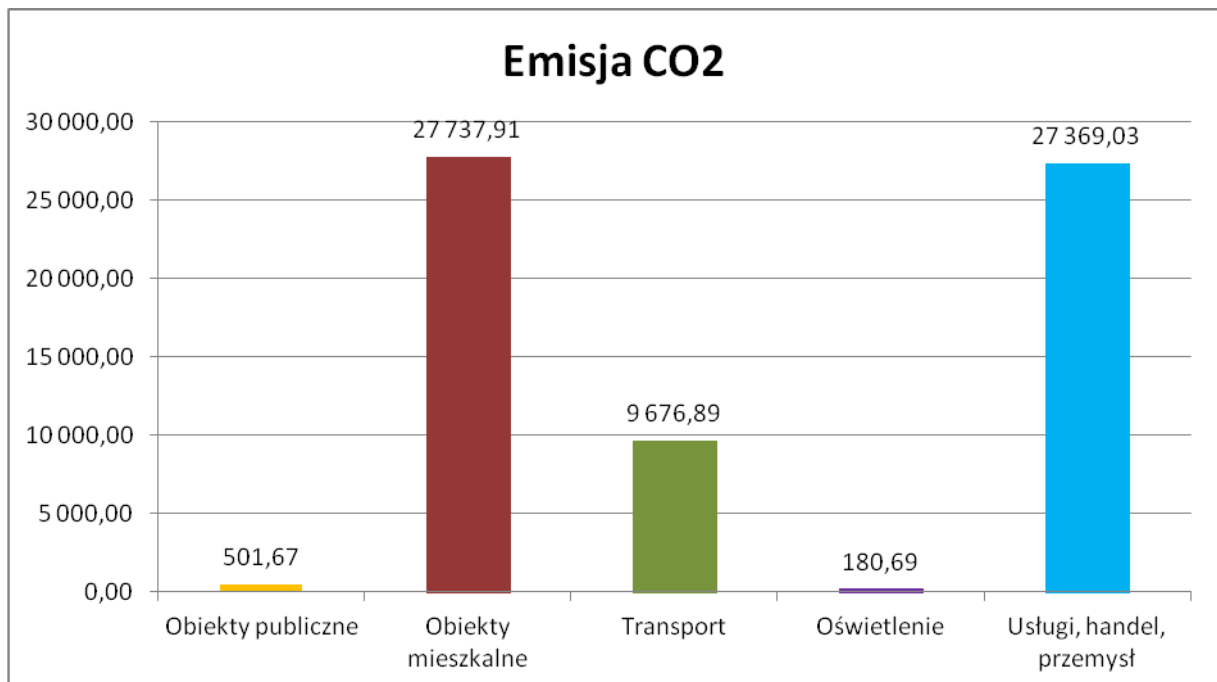
Źródło: opracowanie własne

W 2020 roku sektorem charakteryzującym się najwyższą emisją CO₂ będzie sektor obiektów mieszkalnych (43%) i usług, handlu i przemysłu (41%). Według prognozy w 2020 r. sektor transportu będzie posiadał trzeci co do wielkości największy udział w emisji CO₂ na terenie gminy (ok. 15%).

Rysunek 47 Struktura zmian emisji CO₂ do 2020 r.

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 48 Procentowa struktura zmian emisji CO₂ w 2020 r w stosunku do 2010 r.

Źródło: opracowanie własne

Odnawialne źródła energii

W 2010 roku w Przystajni nie było instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Zgodnie z planem działania do 2020 roku ilość instalacji OZE ulegnie zwiększeniu, co wynika z faktu wzrastającego zainteresowania tematyką odnawialnych źródeł energii i wzrostu gospodarczego.

Tabela 33 Prognoza wykorzystania energii z odnawialnych źródeł do 2020 r.

	Produkcja energii z OZE						
	[MWh/rok]	[%]	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]	[%]	
	2010		2014		2020- wariant bazowy BaU bez podjęcia działań Planu		Wzrost/redukcja w stosunku do roku bazowego bez podjęcia działań Planu
Zużycie energii w Gminie:	149 813,07		170 720,95		179 018,88		19%
Odnawialne źródło energii	Produkcja energii z OZE	Udział OZE	Produkcja energii z OZE	Produkcja energii z OZE	Udział OZE w stosunku do roku 2020 bez podjęcia działań Planu	Udział OZE	
Obiekty publiczne	0,00	0,00%	0,00	20,00	0,01%	2000%	
Obiekty mieszkalne	0,10	0,00%	0,15	20,00	0,01%	19900%	
Usługi, handel, przemysł	0,05	0,00%	0,05	10,00	0,01%	19900%	
Udział OZE:	0,15	0,00%	0,20	50,00	0,03%	33013%	

Źródło: opracowanie własne

W przypadku niepodjęcia działań poprawiających efektywność energetyczną i zwiększających udział ekologicznych źródeł emisji w bilansie energetycznym Gminy, struktura nośników energii kształtować się zgodnie z trendami wzrostowymi.

9 ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU

Analiza ryzyka związana z realizacją Planu opiera się na ocenie mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń, mogących mieć znaczący wpływ na realizację zadania.

Tabela 34 Mocne i słabe strony gminy

Mocne strony	Słabe strony
Doświadczenie gminy w zakresie działań podnoszących efektywność energetyczną i zmniejszających zużycie energii	Niewystarczające środki finansowe w budżecie gminy na realizację zadań
Planowanie energetyczne w zakresie oszczędnego gospodarowania energią	Brak szczegółowych danych nt. zużycia nośników energii

Determinacja gminy w zakresie realizacji zadań ujętych w Planie	Znaczne wykorzystanie węgla kamiennego w obiektach prywatnych, brak bodźców do zmiany sytuacji
Podnoszenie świadomości lokalnej społeczności	Niski procent wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gminie
Zainteresowanie lokalnych przedsiębiorców działaniami związanymi z oszczędzaniem energii, wykorzystaniem OZE	Brak sieci gazowej dystrybucyjnej na terenie gminy
Rosnące zainteresowanie wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w poszczególnych grupach odbiorców	Bariery ekonomiczne uniemożliwiające inwestycje w innowacyjne rozwiązania
Korzystne warunki dla rozwoju energetyki wodnej	Niski procent ekologicznych kotłowni, wykorzystujących olej opałowy, gaz ciekły, biomasę
Korzystne warunki do wykorzystania biomasy leśnej i rolnej, znaczny udział użytków rolnych i leśnych	Brak ciepła sieciowego
System selektywnej zbiórki odpadów	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 35 Szanse i zagrożenia związane z realizacją Planu

Szanse	Zagrożenia
Nacisk UE na ograniczenie zużycia energii i większe wykorzystanie OZE	Brak środków zewnętrznych na realizację zadań
Możliwość pozyskania funduszy na zadania związane z realizacją gospodarki niskoemisyjnej	Konkurencja w zakresie pozyskania środków zewnętrznych
Opracowany Plan i zaplanowane działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej i ograniczenia zużycia energii	Wysokie ceny ekologicznych nośników energii
Rosnące koszty energii motywujące do oszczędnego gospodarowania	Wykorzystanie paliwa niskiej jakości
Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie oszczędnego gospodarowania	Rezygnacja z wykorzystania OZE ze względu na wysokie koszty inwestycyjne

Źródło: opracowanie własne

10 IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Inwentaryzacja źródeł i wielkości emisji oraz przeprowadzona analiza SWOT pozwoliła na zdefiniowanie obszarów problemowych, czyli aspektów o największej uciążliwości dla Gminy. W związku z wynikami bazowej inwentaryzacji stwierdzić należy, że:

- Głównym emitentem CO₂ w Gminie Przystajń jest tzw. niska emisja lokalna;
- Znaczą emisję CO₂ generuje mieszkalnictwo prywatne;
- Znaczna część mieszkań ogrzewanych jest węglem – najbardziej emisyjnym nośnikiem energii;
- Największy prognozowany wzrost zużycia energii oraz emisji CO₂ nastąpi w sektorze mieszkalnictwa oraz transportu;

Głównym paliwem stosowanym w lokalnych kotłowniach jest węgiel. Uwarunkowania geograficzne sprawiają, iż przez gminę przebiegają drogi wojewódzkie o znaczeniu tranzytowym. Ruch samochodowy na drogach jest znaczny i według prognozy do roku 2020 będzie rósł. Położenie sprawia również, iż gmina jest chętnie wybierana jako miejsce do życia i pracy, a także do prowadzenia działalności gospodarczej. W związku z tym emisja z tytułu mieszkalnictwa oraz z sektora przemysłu i usług ma znaczący udział w bilansie Gminy.

11 STRATEGIA DO ROKU 2020

11.1 Strategia długoterminowa

Długoterminowa strategia gminy uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej,

Cele i zobowiązania strategii długoterminowej opierają się zarówno na czynnikach zewnętrznych jak również wewnętrznych. Realizacja wyznaczonego celu redukcji wiąże się z aktywną postawą gminy w tematyce zarządzania energią. Z drugiej strony istnieją poważne ograniczenia które utrudniają, bądź uniemożliwiają podjęcie reakcji ze strony władz

samorządowych. Ograniczenia te wynikają z braku właściwych kompetencji, lub możliwości finansowych, gdyż działania związane z ograniczeniem szkodliwej emisji do atmosfery wiążą się zazwyczaj z dużymi nakładami finansowymi, które często przekraczają możliwości gminy. Stąd też niektóre z przewidzianych działań mają charakter warunkowy, możliwych do realizacji w sytuacji pozyskania dodatkowych środków finansowych, m.in. z nowego rozdania środków pochodzących z Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

11.2 Planowane działania długo i krótkoterminowe

W ramach Planu zostały przeanalizowane uwarunkowania i możliwości redukcji zużycia energii, wraz z oceną ich efektywności ekologiczno – ekonomicznej. Jako podstawę doboru działań PGN wykorzystuje wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych dla gminy Przystajń w zakresie potencjału ekologicznego. Przeprowadzona inwentaryzacja pozwoliła zidentyfikować kluczowe obszary wysokiej emisji. Są to miejsca gdzie działania zmierzające do ograniczenia emisji dwutlenku węgla są szczególnie potrzebne.

Planowane działania obejmują okres 2015-2020. W ramach zaplanowanych działań określono:

- zakres działania,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- harmonogram uwzględniający terminy realizacji,
- szacowane koszty realizacji inwestycji,
- oszczędności energii finalnej,
- redukcję emisji CO₂,
- wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Długoterminowa strategia gminy uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej,

Zgodnie z przyjętym w 2009 r. pakietem energetyczno-klimatycznym do 2020 r. Unia Europejska:

- o 20% zredukuje emisje gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu emisji z 1990 r.
- 20% zwiększy udział energii odnawialnej w finalnej konsumpcji energii (dla Polski 15%),
- 20% zwiększy efektywność energetyczną, w stosunku do prognoz BAU (ang. business as usual) na rok 2020.

Cele i zobowiązania strategii długoterminowej opierają się zarówno na czynnikach zewnętrznych jak również wewnętrznych. Realizacja wyznaczonego celu redukcji wiąże się z aktywną postawą gminy w tematyce zarządzania energią. Z drugiej strony istnieją poważne ograniczenia które utrudniają, bądź uniemożliwiają podjęcie reakcji ze strony władz samorządowych. Ograniczenia te wynikają z braku właściwych kompetencji (np. odnośnie ruchu tranzytowego na drogach wojewódzkich), lub możliwości finansowych, gdyż działania związane z ograniczeniem szkodliwej emisji do atmosfery wiążą się zazwyczaj z dużymi nakładami finansowymi, które często przekraczają możliwości gminy. Stąd też niektóre z przewidzianych działań mają charakter warunkowy, możliwych do realizacji w sytuacji pozyskania dodatkowych środków finansowych, m.in. z nowego rozdania środków pochodzących z Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

Długoterminowa strategia gminy Przystajń do 2020 r. będzie obejmować działania inwestycyjne polegające na:

- termomodernizacji budynków, przede wszystkim budynków użyteczności publicznej,
- ograniczenie zużycia energii finalnej w obiektach użyteczności publicznej,
- zwiększenie efektywności energetycznej,
- modernizacja oświetlenia ulicznego.

oraz działania nieinwestycyjne takie jak:

- kształtowanie świadomości lokalnej społeczności w zakresie poszanowania energii i środowiska,
- uwzględnianie kryteriów efektywności energetycznej w definiowaniu wymagań dotyczących zakupu produktów i usług,

- współpraca z mieszkańcami oraz przedsiębiorstwami – prowadzenie kampanii informacyjnych i promocyjnych w zakresie efektywności energetycznej oraz zrównoważonego rozwoju,
- właściwe planowanie przestrzeni urbanistycznej,
- podejmowanie działań promujących wszelkie sposoby redukcji emisji CO₂ oraz podniesienie efektywności energetyczne,
- propagowanie transportu rowerowego.

Działania będą realizowane poprzez:

- określenie obszarów, na których przewiduje uzupełnienie infrastruktury gazowej i elektroenergetycznej,
- wykorzystanie otwartego rynku energii elektrycznej,
- zapisy prawa lokalnego,
- uwzględnianie celów i zobowiązań w dokumentach strategicznych i planistycznych.

Konieczne jest, aby wszelkie zaplanowane do realizacji działania były odpowiednio skoordynowane. Powinna zostać także zachowana spójność i ciągłość procesu wdrażania celów, co pozostaje w gestii przedstawicieli władz samorządu terytorialnego. Ponadto w realizację poszczególnych założeń powinni być zaangażowani wszyscy interesariusze Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, a w szczególności:

- Mieszkańcy Gminy Przystajń,
- Przedsiębiorstwa funkcjonujące na terenie gminy, w tym przede wszystkim przedsiębiorstwa energetyczne, komunalne, wodno-kanalizacyjne etc;
- Instytucje oświatowe, kulturalne i zdrowotne;
- Budynki użyteczności publicznej;
- Organizacje pozarządowe;

11.2.1 Cel strategiczny

Fundamentem procesu formułowania celów było założenie, iż powinny być one zgodne z koncepcją SMART – cele powinny być sprecyzowane, mierzalne, osiągalne, realistyczne i ograniczone czasowo. Cele zostały zhierarchizowane na dwóch poziomach: strategicznym (cel strategiczny) i operacyjnym (cele szczegółowe).

Cel strategiczny określa długoterminowe kierunki działania, natomiast cele szczegółowe stanowią jego uzupełnienie. Priorytetem Gminy Przystajń w kontekście ochrony powietrza jest redukcja emisji dwutlenku węgla do 2020 roku i ograniczenie zużycia energii do roku 2020, w tym wzrost udziału energii z OZE. Według dostępnych prognoz Gmina Przystajń w najbliższych latach będzie kontynuować trend rozwojowy.

Stopień redukcji emisji CO₂ oraz zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego został określony w oparciu o prognozę na rok 2020, która stanowi wariant podstawowy/bazowy przy niepodjęciu działań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej. Wariant docelowy określa możliwą wielkość redukcji emisji i zużycia energii w stosunku do roku bazowego.

Celem strategicznym jest ograniczenie zużycia energii o 1 % w stosunku roku bazowego.

Zakładana redukcja wyniesie 2 061,36 MWh, co pozwoli osiągnąć w 2020 poziom zużycia energii na poziomie 176 957,52 MWh. Szczegółowe wyliczenia przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 36 Stopień ograniczenia zużycia energii finalnej do 2020 roku

Sektor	Zużycie energii						
	MWh/rok			[%]	MWh/rok	[%]	MWh/rok
	2010	2014	2020-wariant bazowy BaU bez podjęcia działań Planu	Wzrost/redukcja w stosunku do roku bazowego bez podjęcia działań Planu	Planowana wartość redukcji	Planowana wartość redukcji	2020-wariant docelowy-cel redukcji Gminy
Obiekty publiczne	1 313,46	1 309,57	1 305,69	-1%	258,32	20%	1047,37
Obiekty mieszkalne	71 254,43	73 325,47	73 368,12	3%	1 694,08	2%	71674,04
Transport	27 234,74	31 012,48	37 657,13	38%	0,00	0%	37657,13
Oświetlenie	261,32	261,32	261,32	0%	44,14	17%	217,18
Usługi, handel, przemysł	49 749,12	64 812,11	66 426,62	34%	64,81	0%	66361,81
Suma	149 813,07	170 720,95	179 018,88	19%	2 061,36	1%	176957,52

Źródło: Opracowanie własne

Celem strategicznym jest redukcja emisji CO₂ o 1 % w stosunku roku bazowego.

Zakładana redukcja wyniesie 751,95 MgCO₂, co pozwoli osiągnąć w 2020 poziom redukcji emisji do 65 466,19 MgCO₂. Szczegółowe wyliczenia przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 37 Stopień redukcji emisji CO₂ do 2020 roku

Sektor	Emisja CO ₂						
	Mg CO ₂			[%]	Mg CO ₂	[%]	Mg CO ₂
	2010	2014	2020- wariant bazowy BaU bez podjęcia działań Planu	Wzrost/redukcja w stosunku do roku bazowego bez podjęcia działań Planu	Planowana wartość redukcji	Planowana wartość redukcji	2020- wariant docelowy- cel redukcji Gminy
Obiekty publiczne	513,58	552,03	593,35	16%	91,69	18%	501,67
Obiekty mieszkalne	25 022,78	25 763,82	28 334,72	13%	596,80	2%	27 737,91
Transport	7 003,07	7 972,30	9 676,89	38%	0,00	0%	9 676,89
Oświetlenie	217,42	217,42	217,42	0%	36,73	17%	180,69
Usługi, handel, przemysł	21 240,57	26 729,90	27 395,76	29%	26,73	0%	27 369,03
Suma	53 997,43	61 235,46	66 218,14	23%	751,95	1%	65 466,19

Źródło: Opracowanie własne

Osiągnięcie założonego celu redukcji zużycia energii i emisji CO₂ będzie możliwe jedynie dzięki systemowym działaniom władz samorządowym w zakresie zwiększenia efektywności energii, wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz edukacji społecznej.

Celem strategicznym jest wzrost udziału energii pochodzącej z OZE o **0,65%** w całkowitym bilansie energetycznym w roku 2020

Zakładany udział energii z OZE w roku 2020 wyniesie 2 130 MWh, tj. 1,28% w stosunku do roku bazowego.

Tabela 38 produkcja energii z OZE

Odnawialne źródło energii	Produkcja energii z OZE								
	[MWh/rok]	[%]	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]	[%]	[MWh/rok]	[%]	[MWh/rok]
	2010 BEI		2014	2020- wariant bazowy BaU bez podjęcia działań Planu		Wzrost/redukcja w stosunku do roku bazowego bez podjęcia działań Planu	Planowana wartość wzrostu udziału z OZE	Cel główny realizacji Planu	2020-wariant docelowy
Zużycie energii w Gminie:	149 813,07		170 720,95	179 018,88	19%		2 061,36	1%	176 957,52
	Produkcja energii z OZE	Udział OZE	Produkcja energii z OZE	Produkcja energii z OZE	Udział OZE	Udział OZE	Produkcja energii z OZE	Udział OZE w stosunku do roku bazowego	Produkcja energii z OZE
W podziale na sektory:									
Obiekty publiczne	0,00	0,00%	0,00	20,00	0,01%	2000%	117,82	0,07%	137,82
Obiekty mieszkalne	0,10	0,00%	0,15	20,00	0,01%	19900%	960,83	0,54%	980,83
Usługi, handel, przemysł	0,05	0,00%	0,05	10,00	0,01%	19900%	64,81	0,04%	74,81
Udział OZE:	0,15	0,00%	0,20	50,00	0,03%	33013%	1 143,46	0,65%	50,00
Udział OZE w roku 2020-wariant docelowy:		0,65%							

Źródło: Opracowanie własne

11.2.2 Cele szczegółowe

Cel strategiczny sformułowany jako redukcja emisji CO₂ i zużycia energii, w tym wzrost udziału energii z OZE, możliwy jest do osiągnięcia poprzez realizację celów szczegółowych, które zdefiniowane zostały następująco:

- Wzrost liczby budynków komunalnych, mieszkalnych i użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji;
- Redukcja zanieczyszczeń atmosfery przez likwidację tzw. „niskiej emisji” z sektora mieszkalnictwa;

- Podniesienie poziomu wykorzystania OZE w gospodarstwach indywidualnych i przedsiębiorstwach;
- Wzrost liczby zmodernizowanych systemów grzewczych i wprowadzonych w tym zakresie technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii;
- Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy;
- Ograniczenie zużycia i kosztów energii używanej przez odbiorców;
- Wprowadzenie nowoczesnych technologii w budownictwie;
- Poprawa bezpieczeństwa energetycznego i ekologicznego;
- Wdrożenie działań nieinwestycyjnych z zakresu efektywności energetycznej.

11.3 Zadania krótko i średnioterminowe planowane do realizacji do 2020 roku

W ramach Planu zostały przeanalizowane uwarunkowania i możliwości redukcji zużycia energii, wraz z oceną ich efektywności ekologiczno – ekonomicznej. Jako podstawę doboru działań PGN wykorzystuje wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych dla Gminy Przystajń w zakresie potencjału ekologicznego. Przeprowadzona inwentaryzacja pozwoliła zidentyfikować kluczowe obszary wysokiej emisji. Są to miejsca, gdzie działania zmierzające do ograniczenia emisji dwutlenku węgla są szczególnie potrzebne.

W ramach zaplanowanych działań określono:

- zakres działania,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- harmonogram uwzględniający terminy realizacji,
- szacowane koszty realizacji inwestycji,
- oszczędności energii finalnej,
- redukcję emisji CO₂,
- wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Osiągnięcie założonego celów strategicznych będzie możliwe dzięki realizacji konkretnych działań w wyznaczonym horyzoncie czasowym (do 2020 roku).

W ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Przystajń wyszczególniono działania:

- inwestycyjne,
- nieinwestycyjne.

Planowane przedsięwzięcia zostały przyporządkowane do poszczególnych sektorów, zgodnie z metodologią przyjętą do sporządzania bazowej inwentaryzacji dwutlenku węgla. Zadania, których realizatorem będzie Gmina Przystajń zostały wpisane do Wieloletniej Prognozy Finansowej. Przedsięwzięcia zaplanowane przez inne podmioty i przedsiębiorstwa pochodzą z aktualnych Planów Rozwoju lub innych dokumentów określających strategię ich działania na najbliższe lata i pozostają w gestii ich realizatorów.

Tabela 39 Planowane działania do 2020 roku

Sektor	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji zadania	Roczne oszczędności energii	Roczna redukcja emisji CO ₂	Szacowane koszty
				[MWh/rok]	MgCO ₂ /rok]	[zł]
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	Urząd Gminy	2015-2020	79,10	28,24	452 822,50 zł
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	Urząd Gminy	2015-2020	144,22	51,05	445 500,00 zł
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	Urząd Gminy	2015-2020	10,00	3,54	48 000,00 zł
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	Urząd Gminy	2015-2020	25,00	8,85	120 000,00 zł
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	Inwestorzy prywatni	2015-2020	366,63	128,82	nie dotyczy
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	Inwestorzy prywatni	2015-2020	733,25	257,64	nie dotyczy

	Gmina Naturalnie Słoneczna	Urząd Gminy	2015-2020	594,20	210,35	3 755 000,00 zł
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	Inwestorzy prywatni	2015-2020	64,81	26,73	nie dotyczy
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	Urząd Gminy	2015-2020	44,14	36,73	1 200 000,00 zł
Suma			2015-2020	2061,36	751,95	6 021 322,50 zł

Źródło: opracowanie własne

11.4 Szczegółowy opis działań

11.4.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

Termomodernizacja ma na celu zmniejszenie kosztów ponoszonych na ogrzewanie budynku. Obejmuje ona usprawnienia w strukturze budowlanej oraz w systemie grzewczym. Opłacalne są jednak tylko niektóre zmiany. Zakres możliwych zmian jest ograniczony istniejącą bryłą, rozplanowaniem i konstrukcją budynków. Za możliwe i realne uznaje się średnie obniżenie zużycia energii o 30-40% w stosunku do stanu aktualnego.

Planowane działania pozwolą na zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło wybranych budynków, czego wynikiem będą znaczne oszczędności kosztów eksploatacji.

Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	
Sektor	Budynki użyteczności publicznej
Podmiot odpowiedzialny	Urząd Gminy
Roczne oszczędności energii [MWh]	223,32
Roczna redukcja emisji CO₂ [MgCO₂]	79,30
Szacowany koszt inwestycji	898 322,50 zł
Źródła finansowania	Urząd Gminy/ RPO

11.4.2 Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Przystajń

Projekt obejmuje wytwarzanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych poprzez wykorzystanie możliwości montażu kolektorów słonecznych w ramach programu „Gmina Naturalnie Słoneczna”. Celem projektu jest poprawa efektywności energetycznej poprzez wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.

Planowane działania pozwolą na zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło wybranych budynków, czego wynikiem będą znaczne oszczędności kosztów eksploatacji.

Z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii jest również planowany montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim, Gminnym Przedszkolu w Przystajni, Urzędzie Gminy i w Zespole Szkół w Przystajni.

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	
Sektor	Spoleczeństwo/ Budynki użyteczności publicznej
Podmiot odpowiedzialny	Urząd Gminy
Roczne oszczędności energii [MWh]	629,20
Roczna redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂]	222,74
Szacowany koszt inwestycji	3 923 000,00
Źródła finansowania	Urząd Gminy/ RPO

Wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla działania w ramach programu „Gmina Naturalnie Słoneczna”.

Założeniem programu jest montaż 191 zestawów kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych. W skład zakładanego zestawu wchodzi zbiornik 300 litrowy i apertura 5,85 m².

Analizę szacowanego efektu ekologicznego w [tonach/rok] wykonuje się w oparciu o wyliczoną wartość oszczędności energii pierwotnej, przez pomnożenie tej wartości

oszczędności przez odpowiednie wskaźniki emisji, zależne od rodzaju zaoszczędzonej energii. Wskaźniki emisji CO₂ w [tonach/rok]) przyjęto według opracowania „Referencyjny wskaźnik jednostkowej emisyjności dwutlenku węgla przy produkcji energii elektrycznej do wyznaczania poziomu bazowego dla projektów JI realizowanych w Polsce” zalecany do stosowania przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE).

Założenia:

Rodzaj paliwa: węgiel kamienny

WO [MJ/kg]: 22,37

	Elektrownia przed modernizacją				Elektrownia po modernizacji		
	B	w	E		B	w	E
	[Mg]	[kg/Mg]	[kg]		[Mg]	[kg/Mg]	[kg]
SO _x	179,3	0,096	17,22	SO _x	83,7	0,096	8,04
NO _x		1,5	268,98	NO _x		1,5	125,55
CO		45	8069,54	CO		45	3766,43
CO ₂		1850	331747,79	CO ₂		1850	154842,17
pył		0,12	21,52	pył		0,12	10,04

Efekt ekologiczny:

	emisja przed modernizacją E [Mg]	emisja po modernizacji E [Mg]	efekt ekologiczny	
			[Mg]	%
SO _x	0,017	0,008	0,01	53,33
CO	8,070	3,766	4,30	53,33
pył	0,022	0,010	0,08	53,33
NO _x	0,269	0,126	0,14	53,33
CO ₂	331,748	154,842	176,91	53,33

W wyniku montażu kolektorów słonecznych wraz z instalacją solarną wspomagającą przygotowanie ciepłej wody użytkowej nastąpi około 53% zmniejszenia zapotrzebowania energii do podgrzania ciepłej wody użytkowej w ujęciu rocznym, co przełoży się na sumaryczne ograniczenie substancji emitowanych do atmosfery.

11.4.3 Wymiana oświetlenia ulicznego na LED

Modernizacja oświetlenia ulicznego obejmuje do roku 2020 wymianę przestarzałych 256 szt. opraw o łącznej mocy 21,94 kW na nowe oprawy LED. Inwestycja pozwala na uzyskanie spadku zużycia energii o około 45-55%, w zależności od struktury oświetlenia oraz zastosowanych rozwiązań.

Wymiana oświetlenia ulicznego na LED	
Sektor	Instalacje
Podmiot odpowiedzialny	Urząd Gminy
Roczne oszczędności energii [MWh]	44,14
Roczna redukcja emisji CO ₂ [MgCO ₂]	36,73
Szacowany koszt inwestycji	1 200 000,00 zł
Źródła finansowania	Urząd Gminy/ RPO

Po roku 2020 Gmina Przystajń będzie nadal realizowała sukcesywnie wymianę oświetlenia. Plany działań w tym sektorze zostaną wówczas zaktualizowane w dalszej prognozie po roku 2020.

12 WDROŻENIE PLANU- ASPEKTY FINANSOWE, ORGANIZACYJNE, MONITORING

12.1 Struktura organizacyjna

Realizacja „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Przystajń” podlega władzom Gminy. Zadania wskazane w Planie oraz wpisane do wieloletniego planu inwestycyjnego podlegają poszczególnym jednostkom, podległym władzom Gminy. Za koordynację i monitoring działań określonych w Planie jest odpowiedzialny /zespół Zarządzający Projektem, składający się z pracowników Gminy. W celu realizacji polityki gospodarki niskoemisyjnej zakłada się wykorzystanie personelu, pracującego w Urzędzie Gminy, co także finansowane będzie środkami własnymi Gminy.

Do zadań Zespołu Zarządzającego Projektem należy w szczególności:

- stały nadzór nad prawidłową realizacją projektu, zgodną z harmonogramem i budżetem projektu,

- podejmowanie wszelkich działań zgodnie z umową o dofinansowanie,
- bieżące kontakty z instytucją wdrażającą oraz wykonawcą projektu,
- przygotowanie kompletnej dokumentacji związanej z realizacją i rozliczeniem projektu,
- sporządzenie sprawozdawczości z realizacji projektu,
- przechowywanie i udostępnianie dokumentacji związanej z realizacją projektu.

Rola koordynatora opiera się na dopilnowaniu wypełnienia celów i kierunków wyznaczonych w Planie poprzez:

- uchwalanie ich w zapisach prawa lokalnego,
- uwzględnianie ich w zapisach dokumentów strategicznych i planistycznych,
- uwzględnianie ich w zapisach wewnętrznych regulaminów i instrukcji władz Gminy.

W szczególności:

- Kierowanie i nadzorowanie całokształtem prac Zespołu,
- Nadzór oraz delegowanie bezpośrednich poleceń do osób odpowiedzialnych za wszystkie obszary zarządzania projektem,
- Zapewnienie ciągłości realizowanych prac nad projektem,
- Zwoływanie w miarę potrzeb spotkań roboczych Zespołu Referatów,
- Kontakt z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Nadzór nad wypełnianiem obowiązków Gminy wynikających z umowy o dofinansowanie,
- Weryfikacja zgodności ponoszonych wydatków objętych wnioskiem o płatność z umową o dofinansowanie,
- Nadzór nad realizacją merytoryczną projektu zgodnie z umową o dofinansowanie i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego i wspólnotowego, w tym przepisami dotyczącymi konkurencji, pomocy publicznej, udzielania zamówień publicznych, ochrony środowiska, a także zasadami polityki równych szans i wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju,
- Nadzór nad realizacją zadań promocyjnych i informacyjnych w ramach projektu,
- Nadzór nad prawidłowym kwalifikowaniem kosztów związanych z realizacją projektu,
- Nadzór nad realizacją zawartych umów z wykonawcami, odbiór wykonanego przedmiotu zamówienia, weryfikacja zgodności wykonywanych usług,

- Nadzór nad prowadzeniem odpowiedniej dokumentacji dotyczącej realizowanych zamówień, w tym nad przygotowaniem rozliczeń rzeczowych i finansowych,
- Nadzór nad realizacją trwałości projektu w okresie 5 lat od jego zakończenia,
- Nadzór nad wdrażaniem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Zakres obowiązków Zespołu: Pracownicy poszczególnych Referatów:

- Realizacja merytoryczna projektu zgodnie z umową o dofinansowanie i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego i wspólnotowego, w tym przepisami dotyczącymi konkurencji, pomocy publicznej, udzielania zamówień publicznych, ochrony środowiska oraz polityki równych szans oraz wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju,
- Bezpośredni kontakt z wykonawcą zamówień w ramach projektu,
- Przygotowywanie i przeprowadzenie postępowań w celu udzielenia zamówienia publicznego, przygotowanie SIWZ, sporządzanie informacji dotyczącej wyboru najkorzystniejszej oferty, sporządzanie umów o zamówienie publiczne zgodnie ze stosowanymi przepisami prawa oraz wytycznymi PO IiŚ,
- Odbiór wykonanego przedmiotu zamówienia, weryfikacja zgodności wykonywanych usług, za które jest dokonywana płatność z zawartą umową z wykonawcą,
- Przygotowanie i udostępnienie dokumentów związanych z realizacją projektu niezbędnych do sporządzania wniosków o płatność i rozliczenia projektu,
- Prowadzenie odpowiedniej dokumentacji dotyczącej realizowanych zamówień, w tym przygotowanie rozliczeń rzeczowych i finansowych,
- Realizacja działań zmierzających do zapewnienia trwałości projektu w okresie 5 lat od jego zakończenia,
- Konsultacje i opinie do realizacji merytorycznej projektu w zakresie spójności z programem ochrony środowiska, planami ochrony powietrza,
- Ocena i opinia o inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych z obszaru Gminy,
- Konsultacje w zakresie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- Realizacja działań zmierzających do podjęcia przez Radę Gminy Uchwały o przyjęciu do Wieloletniej Prognozy Finansowej inwestycji wynikających z opracowanego Planu,

- Raportowanie Koordynatorowi Projektu wszelkich kwestii mogących wpłynąć na zagrożenie prawidłowej realizacji projektu w celu uzgodnienia odpowiednich działań zaradczych lub korygujących,
- Udostępnienie wszelkich informacji zgromadzonych w toku prac związanych z realizacją projektu na polecenie Koordynatora Projektu,
- Archiwizacja wszelkich dokumentów związanych z realizacją projektu,
- Informowanie Koordynatora Projektu o wszelkich nieprawidłowościach i sytuacjach mogących mieć istotny wpływ na jego dalszy przebieg w Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.

Dodatkowo osoby przeszkolone w zakresie „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Przystajń” będą służyć, jako komórka doradcza dla poszczególnych jednostek Urzędu Miejskiego, odpowiedzialnych za realizację zadań wskazanych w Planie.

12.1.1 Budżet i źródła finansowania inwestycji

Inwestycje ujęte w Planie będą finansowane ze środków własnych Gminy oraz ze środków zewnętrznych dla działań podlegających jurysdykcji Urzędu Gminy. Środki pochodzące na realizację zadań powinny być ujęte w wieloletnim planie inwestycyjnym oraz budżecie Gminy i jednostek mu podległych. Dodatkowe środki zostaną pozyskane z zewnętrznych instytucji w formie bezzwrotnych dotacji lub pożyczek na preferencyjnych warunkach w ramach dostępnych środków krajowych i unijnych.

Z uwagi na brak możliwości zaplanowania szczegółowych wydatków w budżecie długoterminowym, szczegółowe kwoty ujęte w planie będą przewidziane na realizację zadań krótkoterminowych. W przypadku zadań długoterminowych zostanie oszacowane zapotrzebowanie na środki finansowe na podstawie dostępnych danych. W związku z powyższym w ramach corocznego planowania budżetu, wszystkie jednostki odpowiedzialne za realizację wskazanych w planie zadań są zobowiązane do zabezpieczenia środków w danym roku na wskazany cel. Zadania, na które nie uda się zabezpieczyć finansów ze środków własnych powinny być rozpatrywane pod kątem realizacji z dostępnych środków zewnętrznych.

W przypadku działań prywatnych środki finansowe na realizację działań każda z osób zapewnia indywidualnie.

12.1.2 Monitoring i ocena planu

Realizacja planu powinna podlegać bieżącej ocenie i kontroli, polegającej na regularnym monitoringu wdrażania planu i sporządzaniu sprawozdania z jego realizacji przynajmniej raz na dwa lata. Sprawozdanie ma służyć do oceny, monitorowania i weryfikacji celów. Raport powinien zawierać analizę stanu istniejącego i wskazówki dotyczące działań koordynujących.

Dodatkowo, co najmniej raz na cztery lata, powinno się sporządzać inwentaryzację monitoringową, stanowiącą załącznik do raportu wdrażania planu. Opracowanie inwentaryzacji monitoringowych pozwala na ocenę dotychczasowych efektów zrealizowanych działań i stanowi podstawę do aktualizacji planu.

Raport wraz z wynikami inwentaryzacji informuje na temat działań zrealizowanych oraz ich wpływie na zużycie energii i wielkość emisji dwutlenku węgla. Uwzględnia uzyskane w ramach realizacji planu oszczędności energii, zwiększenie produkcji z energii odnawialnej oraz wielkość redukcji emisji CO₂. Dodatkowo sprawozdanie stanowi podstawę do analizy wdrażania planu, a tym samym ocenę z realizacji założonych celów.

Monitoring, sprawozdanie z wdrożenia planu opiera się na:

- otrzymanych oszczędnościach energii na podstawie audytów energetycznych,
- monitorowaniu rzeczywistego zużycia energii elektrycznej, ciepła, paliw kopalnych oraz wody w budynkach użyteczności publicznej,
- monitorowaniu zużycia energii elektrycznej zużytej na oświetlenie uliczne.

Monitoring jest bardzo ważnym elementem procesu wdrażania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Regularna ewaluacja pozwala usprawniać proces wdrażania Planu i adaptować go do zmieniających się z biegiem czasu warunków. Ocena efektów i postępów realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej wymaga ustalenia systemu monitorowania i doboru zestawu wskaźników, które to monitorowanie umożliwią.

Sam system monitoringu emisji CO₂ oraz zwiększenia udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł polega na gromadzeniu danych wejściowych, źródłowych, ich weryfikacji, porządkowaniu oraz wnioskowaniu w celu aktualizacji inwentaryzacji emisji.

Jednostką odpowiedzialną za prowadzenie takiego systemu jest Gmina Przystajń. Wójt powierzy czynności z tym związane wytypowanemu koordynatorowi monitorowania.

Koordinator, obok danych dotyczących końcowego zużycia energii, będzie również zbierał i analizował informacje o kosztach i terminach realizacji działań oraz o produktach i rezultatach.

Niezbędna przy tym będzie współpraca z podmiotami funkcjonującymi lub planującymi rozpoczęcie działalności na terenie Gminy, interesariuszami w tym z:

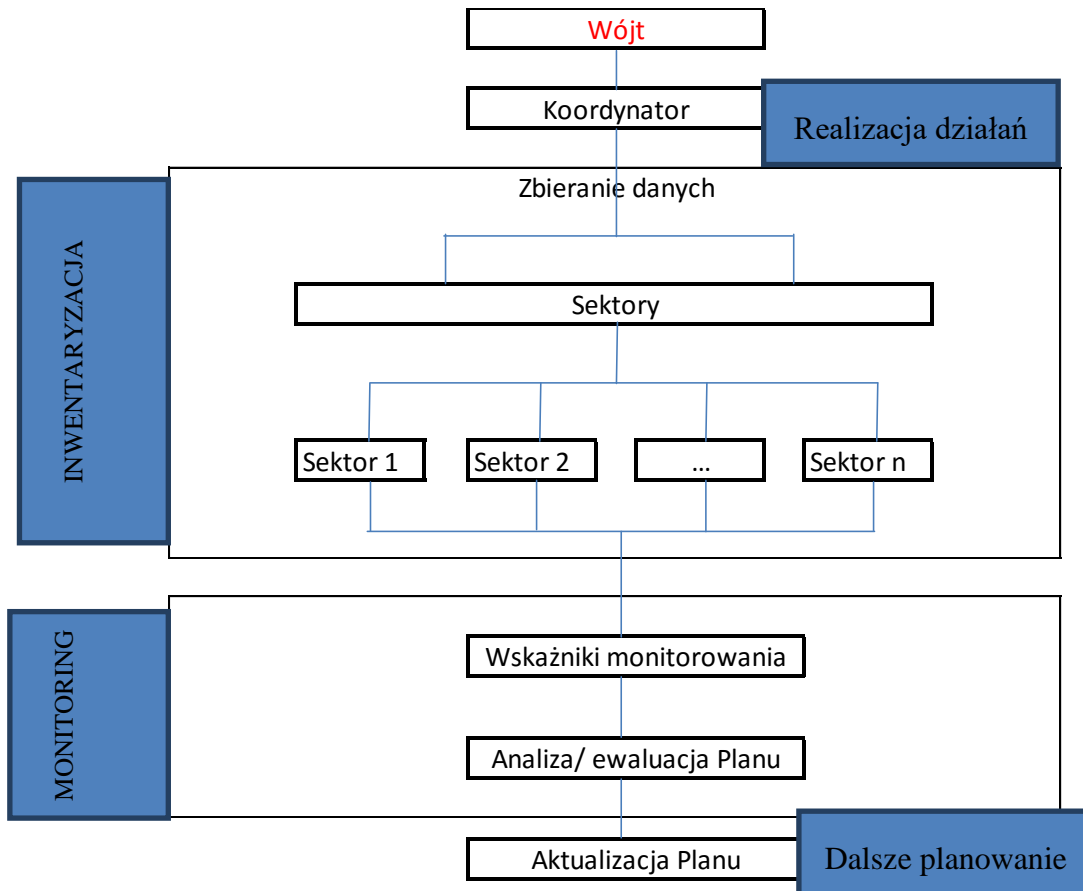
- Przedsiębiorstwami energetycznymi,
- Przedsiębiorstwami produkcyjnymi,
- Przedsiębiorstwami handlowo – usługowymi,
- Przedsiębiorstwami komunikacyjnymi,
- Wspólnotami mieszkaniowymi, Organizacjami pozarządowymi,
- Mieszkańcami miasta.

Zakres współpracy z interesariuszami w drodze ich zaangażowania w ewaluację i monitorowanie działań ujętych w Planie:

- Ankietyzacja wszystkich sektorów,
- Otwarty dialog z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami, stowarzyszeniami w zakresie potęgowania znaczenia wykorzystania OZE, ograniczenia zużycia energii i redukcji emisji gazów do atmosfery,
- Promocja działań podjętych przez Gminę i ich ocena publiczna na spotkaniach/kampaniach/sesjach,
- Możliwość zgłaszania uwag/ projektów do realizacji w zakresie konsultacji społecznych.

Skuteczne monitorowanie musi mieć charakter cykliczny. Wymaga więc ustalenia częstotliwości zbierania i weryfikacji danych. Dane te powinny być zbierane w równych odstępach czasu, nie częściej niż raz do roku (z uwagi na czasochłonność inwestycji prowadzonych w obszarze gospodarki niskoemisyjnej). Monitorowanie jest niezależne od harmonogramu wdrożenia poszczególnych inwestycji i może odbywać się zarówno w trakcie, jak i po zakończeniu przedsięwzięć, zawsze w tym samym okresie czasu. Końcowe podsumowanie efektów wdrożenia nastąpi wraz z końcem okresu planowania tj. po roku 2020. Dostarczy to kompletnych i rzetelnych danych źródłowych obrazujących postęp rzeczowy we wdrażaniu Planu i umożliwi ocenę jego skuteczności. Schemat monitorowania przedstawiony został na poniższej grafice.

Rysunek 49 Schemat monitorowania Planu

Źródło: Opracowanie własne

Ocenie efektywności podjętych działań służyć będą wskaźniki monitorowania. Zestaw wskaźników został przyjęty zgodnie z metodologią wskazaną w dokumencie „How to develop a Sustainable Energy Action Plan (SEAP) – Guidebook”. Dla każdego z typów działań przyjęto możliwy wskaźnik monitorowania. Działania w typie zaproponowanych nie muszą przyczyniać się do osiągnięcia wszystkich wyszczególnionych efektów. Mają jednak służyć realizacji określonego trendu.

Trend ten jest zaznaczony jako:

↑ - wzrost

↓ - spadek.

Wskaźniki monitorowania efektów i postępów wdrażania dla wariantu zaproponowanego w Planie ujęto w poniższej tabeli.

Tabela 40 Wskaźniki monitorowania Planu

Sektor	Nazwa zadania	Wskaźnik	Jednostka miary	Trend	
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja obiektów	Zużycie energii cieplnej	MWh/rok	↓	
		Powierzchnia obiektów poddanych termomodernizacji	m ²	↑	
		Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	szt.	↑	
	Instalacja odnawialnych źródeł energii	Zużycie energii pochodzącej ze źródeł tradycyjnych	MWh	↓	
		Ilość energii pochodzącej z OZE	MWh	↑	
		Liczba obiektów korzystających z OZE	szt.	↑	
		Powierzchnia zamontowanej instalacji solarnej / fotowoltaicznej	m ²	↑	
		Udział energii pochodzącej z OZE	%	↑	
	Budynki użyteczności publicznej	Działania nieinwestycyjne w zakresie realizacji budowania świadomości ekologicznej mieszkańców	Liczba zrealizowanych spotkań informacyjnych dla mieszkańców/ liczba działań promocyjnych	szt.	↑
	Mieszkalnictwo	Termomodernizacja budynków jednorodzinnych	Jak dla obiektów użyteczności		
Instalacje odnawialnych źródeł energii przez prywatnych właścicieli obiektów		Jak dla obiektów użyteczności			
Modernizacja indywidualnych kotłowni		Liczba zmodernizowanych kotłowni i zlikwidowanych kotłów nie ekologicznych	szt.	↑	
Usługi, Handel, Przemysł	Instalacje odnawialnych źródeł energii	Jak dla obiektów użyteczności			
Oświata	Wymiana opraw oświetleniowych ulicznych	Liczba wymienionych opraw	szt.	↑	

Źródło: Opracowanie własne

Bieżący nadzór realizacji Planu podlega osobie koordynującej i Zespołowi.

13 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Szereg obiektywnych czynników zewnętrznych pozwala stwierdzić, że pełna realizacja Planu będzie trudna bez wsparcia finansowego planowanych zadań inwestycyjnych.

Co prawda władze Gminy nie mogą narzucić mieszkańcom obowiązku wymiany źródeł ogrzewania, mogą ich jednak do tego zachęcać. Pozwalają na to znowelizowane przepisy (m.in. ustawa – prawo ochrony środowiska), które umożliwią, by takie przedsięwzięcia, jak wymiana i modernizacja kotłów, były dofinansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

13.1 Środki krajowe

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH

Programy, finansowane przez WFOŚiGW w Katowicach są skierowane do samorządów terytorialnych w celu umożliwienia realizacji zadań mających na celu poprawę stanu powietrza atmosferycznego oraz promowania odnawialnych źródeł energii. Zadania te są realizowane z korzyścią dla pojedynczego mieszkańca, jak i dla całej gminy/miasta oraz terenu województwa.

Niniejsze opracowanie stanowić może jeden z załączników do wniosku do WFOŚiGW w Katowicach o ubieganie się o dofinansowanie prac termomodernizacyjnych dla zakresu Planu. Samorząd może starać się w ten sposób o dofinansowanie dla swoich mieszkańców.

Dodatkowo o środki na termomodernizacje starać się może również przedsiębiorstwo ciepłownicze na zakres modernizacji, budowy sieci ciepłowniczej oraz przyłącza do budynków, spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty – na termomodernizację. WFOŚiGW oferuje w tym przypadku preferencyjne umarzalne pożyczki i kredyty.

NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Jako priorytetowe traktuje się w szczególności te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej.

Zgodnie z „Listą priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, planowanych do finansowania w roku 2014” Fundusz dofinansowuje następujące zadania:

5. Ochrona klimatu

5.1. Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji.

- 5.2. Współfinansowanie opracowania programów ochrony powietrza i planów działania.
- 5.3. System zielonych inwestycji (GIS - Green Investment Scheme).
- 5.4. Efektywne wykorzystanie energii.
- 5.5. Współfinansowanie IX osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna.
- 5.6. Realizacja przedsięwzięć finansowanych ze środków pochodzących z darowizny rządu Królestwa Szwecji.
- 5.7. Inteligentne sieci energetyczne.
- 5.8. Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii.

Program 3.3. Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii Część 4)

Prosument - linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii”

Program Prosument ma na celu promowanie nowych technologii OZE oraz postaw prosumenckich (podniesienie świadomości inwestorskiej i ekologicznej), a także rozwój rynku dostawców urządzeń i instalatorów oraz zwiększenie liczby miejsc pracy w tym sektorze. Program stanowić będzie kontynuację i rozszerzenie kończącego się w 2014 r. programu „Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. Część 3) Dopłaty na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych przeznaczonych na zakup i montaż kolektorów słonecznych dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych”.

W dniu 27 marca 2014 r. Rada Nadzorcza NFOŚiGW przyjęła rozszerzenie programu priorytetowego o Część 4 c) przewidzianą do realizacji poprzez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Uprawomocnienie decyzji Rady Nadzorczej w zakresie pkt. 1.5.4 w Części 4 a) i pkt.1.10 w Części 4 b) oraz Części 4 c) programu priorytetowego nastąpi w dniu 12 kwietnia 2014 r.

Dofinansowanie przedsięwzięć obejmie zakup i montaż nowych instalacji i mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii do produkcji:

- energii elektrycznej lub
- ciepła i energii elektrycznej (połączone w jedną instalację lub oddzielne instalacje w budynku),

dla potrzeb budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wielorodzinnych, w tym dla wymiany istniejących instalacji na bardziej efektywne i przyjazne środowisku.

Beneficjentami programu będą osoby fizyczne, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe oraz jednostki samorządu terytorialnego.

Efektom ekologicznym programu będzie coroczne ograniczenie emisji CO₂ w wysokości 165 000 Mg oraz roczna produkcja energii z odnawialnych źródeł 360 000 MWh. Budżet programu wynosi 600 mln zł na lata 2014-2020 z możliwością zawierania umów kredytu do 2018r.

Finansowane będą instalacje do produkcji energii elektrycznej lub ciepła wykorzystujące:

- źródła ciepła opalane biomasą, pompy ciepła oraz kolektory słoneczne o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt,
- systemy fotowoltaiczne, małe elektrownie wiatrowe, oraz układy mikrokogeneracyjne (w tym mikrobiogazownie) o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40 kWe.

Podstawowe zasady udzielania dofinansowania:

- pożyczka/kredyt preferencyjny wraz z dotacją łącznie do 100% kosztów kwalifikowanych instalacji,
- dotacja w wysokości 20% lub 40% dofinansowania (15% lub 30% po 2015 r.),
- maksymalna wysokość kosztów kwalifikowanych 100 tys. zł - 450 tys. zł, w zależności od rodzaju beneficjenta i przedsięwzięcia,
- określony maksymalny jednostkowy koszt kwalifikowany dla każdego rodzaju instalacji,
- oprocentowanie pożyczki/kredytu: 1%,
- maksymalny okres finansowania pożyczką/kredytem: 15 lat.
- wykluczenie możliwości uzyskania dofinansowania kosztów przedsięwzięcia z innych środków publicznych

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie	

	Gminy Przystajń	
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	TAK
	Gmina Naturalnie Słoneczna	
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	

Program 3.2. Poprawa efektywności energetycznej Część 4) Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach

Celem programu jest ograniczenie zużycia energii w wyniku realizacji inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i zastosowania odnawialnych źródeł energii w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. W rezultacie realizacji programu nastąpi zmniejszenie emisji CO₂.

Rodzaje przedsięwzięć:

- przedsięwzięcia inwestycyjne służące poprawie efektywności energetycznej, polegające na zakupie urządzeń wymienionych na Liście Kwalifikowalnych Maszyn i Urządzeń (List of Eligible Materials and Equipment, LEME) – lista urządzeń jest publikowana na stronie www.nfosigw.gov.pl. Dotyczy przedsięwzięć, których finansowanie w formie kredytu z dotacją nie przekracza 250 000 euro, stanowiących równowartość polskich złotych według średniego kursu NBP z dnia podpisania umowy kredytowej.
- przedsięwzięcia inwestycyjne w poprawę efektywności energetycznej, bazujące na rozwiązaniach indywidualnych i osiągające min. 20% oszczędności energii. Finansowanie w formie kredytu z dotacją tego rodzaju przedsięwzięcia nie może przekroczyć 1 000 000 euro.
- przedsięwzięcia polegające na termomodernizacji budynku/ów pozostających w dysponowaniu beneficjenta, w wyniku której zostanie osiągnięte minimum 30%

oszczędności energii. Finansowanie w formie kredytu z dotacją tego rodzaju przedsięwzięcia nie może przekroczyć 1 000 000 euro.

- inwestycje polegające na zastosowaniu odnawialnych źródeł energii, w tym m. in. fotowoltaiki, w istniejących obiektach wykorzystujących konwencjonalne źródła energii. Finansowanie w formie kredytu z dotacją tego rodzaju przedsięwzięcia nie może przekroczyć 1 000 000 euro.

Tryb składania wniosków

Nabór wniosków o dotacje NFOŚiGW wraz z wnioskami o kredyt prowadzony jest w trybie ciągłym. Wnioski składane są w bankach, które zawarły umowę o współpracy z NFOŚiGW.

Beneficjenci

Zarejestrowane w Polsce mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa (zwane dalej MŚP), tj. przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 250 pracowników, których roczne obroty nie przekraczają 50 mln EURO lub aktywa nie przekraczają wartości 43 mln EURO oraz spełniające pozostałe warunki określone w definicji mikro, małych i średnich przedsiębiorstw zawartej w załączniku I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r.

Forma dofinansowania

- dotacje na częściowe spłaty kapitału kredytów udzielane są w ramach limitu przyznanego bankowi przez NFOŚiGW.
- bank ustanawia zabezpieczenie udzielonego kredytu z dotacją. Bank gwarantuje zwrot środków z dotacji na rzecz NFOŚiGW w przypadkach określonych w umowie o współpracy zawartej między NFOŚiGW i bankiem.
- warunki współpracy, w tym tryb i terminy przekazywania bankom przez NFOŚiGW środków na dotacje na częściowe spłaty kapitału kredytów szczegółowo określają umowy o współpracy zawarte przez NFOŚiGW z bankami.

monitorowanie i kontrolę prawidłowości realizacji przedsięwzięcia i wykorzystania środków z kredytu z dotacją przeprowadza bank. w przypadku gdy dotacja stanowi pomoc publiczną, bank jako podmiot udzielający pomocy publicznej realizuje obowiązki związane z jej udzielaniem.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	
	Gmina Naturalnie Słoneczna	
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	TAK
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	

Program 3.3. Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. Część 1) BOCIAN - Rozproszone, odnawialne źródła energii

Ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ poprzez zwiększenie produkcji energii z instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Rodzaje przedsięwzięć

Budowa, rozbudowa lub przebudowa instalacji odnawialnych źródeł energii o mocach mieszczących się w następujących przedziałach:

Tabela 41 Rodzaje przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Moc minimalna	Moc maksymalna
1.	Elektrownie wiatrowe		3MWe
2.	Systemy fotowoltaiczne	200kWp	1MWp
3.	Pozyskiwanie energii z wód geotermalnych	5MWt	20MWt
4.	Małe elektrownie wodne		5MW
5.	Źródła ciepła opalane biomasą		20MWt
6.	Biogazownie rozumiane jako obiekty wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła z wykorzystaniem biogazu rolniczego	300kWe	2MWe
	Instalacje wytwarzania biogazu rolniczego celem wprowadzenia go do sieci gazowej dystrybucyjnej i bezpośredniej		
7.	Wytwarzanie energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji na biomasę		5MWe

Źródło: NFOŚiGW- Program Priorytetowy „BOCIAN”

Terminy i sposób składania wniosków

- 1) Nabór wniosków odbywa się w trybie ciągłym.
- 2) Ogłoszenia naborów z podaniem terminów składania wniosków będą zamieszczone na stronie www.nfosigw.gov.pl.

Dofinansowanie w formie pożyczki. Intensywność dofinansowania dla poszczególnych rodzajów przedsięwzięć, o których w tabeli 1 wynosi:

1. elektrownie wiatrowe – do 30 %,
2. systemy fotowoltaiczne – do 75 %,
3. pozyskiwanie energii z wód geotermalnych – do 50 %,
4. małe elektrownie wodne – do 50 %,
5. źródła ciepła opalane biomasą – do 30 %,
6. biogazownie rozumiane jako obiekty wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła z wykorzystaniem biogazu rolniczego oraz instalacji wytwarzania biogazu rolniczego celem wprowadzenia go do sieci gazowej dystrybucyjnej i bezpośredniej – do 75%,
7. wytwarzanie energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji na biomasę – do 75%; kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia;

Beneficjenci

Przedsiębiorcy w rozumieniu art. 43 (1) Kodeksu cywilnego podejmujący realizację przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	
	Gmina Naturalnie Słoneczna	
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	TAK
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

O premię termomodernizacyjną mogą się ubiegać właściciele lub zarządcy:

- budynków mieszkalnych,
- budynków zbiorowego zamieszkania,
- budynków użyteczności publicznej stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i wykorzystywanych przez nie do wykonywania zadań publicznych,
- lokalnej sieci ciepłowniczej,
- lokalnego źródła ciepła.

Premia nie przysługuje jednostkom budżetowym i zakładom budżetowym.

Z premii mogą korzystać wszyscy Inwestorzy, bez względu na status prawny, a więc np.: osoby prawne (np. spółdzielnie mieszkaniowe i spółki prawa handlowego), jednostki samorządu terytorialnego, wspólnoty mieszkaniowe, osoby fizyczne, w tym właściciele domów jednorodzinnych.

Premia termomodernizacyjna przysługuje w przypadku realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych, których celem jest:

- zmniejszenie zużycia energii na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej w budynkach mieszkalnych, zbiorowego zamieszkania oraz budynkach stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego, które służą do wykonywania przez nie zadań publicznych,
- zmniejszenie kosztów pozyskania ciepła dostarczanego do w/w budynków - w wyniku wykonania przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła,
- zmniejszenie strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych oraz zasilających je lokalnych źródłach ciepła,
- całkowita lub częściowa zamiana źródeł energii na źródła odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji - z obowiązkiem uzyskania określonych w ustawie oszczędności w zużyciu energii.

Premia termomodernizacyjna wymaga oszczędności:

1. Budynki w których modernizujemy system grzewczy – co najmniej 10% energii,
2. Budynki w których po 1984 przeprowadzono modernizację systemu grzewczego – co najmniej 15% energii,
3. Pozostałe budynki – co najmniej 25% energii,
4. Lokalne źródła ciepła i sieci ciepłownicze – co najmniej 25% energii,
5. Przyłącza techniczne do scentralizowanego źródła ciepła – co najmniej 20% kosztów.

Zmiana konwencjonalnego źródła na niekonwencjonalne lub wysokosprawnej Kogeneracji bez względu na oszczędności.

Warunkiem kwalifikacji przedsięwzięcia jest przedstawienie audytu energetycznego i jego pozytywna weryfikacja przez BGK.

Od dnia 19 marca 2009 r. wartość przyznawanej premii termomodernizacyjnej wynosi 20% wykorzystanego kredytu, nie więcej jednak niż 16% kosztów poniesionych na realizację

przedsięwzięcia termomodernizacyjnego i dwukrotność przewidywanych rocznych oszczędności kosztów energii, ustalonych na podstawie audytu energetycznego.

Podstawowym warunkiem formalnym ubiegania się o premię jest przedstawienie audytu energetycznego. Audyt taki powinien być dołączony do wniosku o przyznanie premii składanego wraz z wnioskiem kredytowym w banku kredytującym.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	TAK
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	TAK
	Gmina Naturalnie Słoneczna	
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	

Bank Ochrony Środowiska

Dla beneficjentów indywidualnych BOŚ oferuje kredyty z dopłatą z WFOŚiGW, NFOŚiGW, kredyty na urządzenia i wyroby służące ochronie środowiska, kredyty termomodernizacyjne i remontowe, kredyty na zaopatrzenie wsi w wodę.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	TAK
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	TAK
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	TAK
	Gmina Naturalnie Słoneczna	
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	TAK
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	TAK

Kredyt na urządzenia ekologiczne

Kredyt na zakup i montaż wyrobów i urządzeń służących ochronie Środowiska. W tej grupie mieszczą się takie produkty jak: kolektory słoneczne, pompy ciepła, rekuperatory, przydomowe oczyszczalnie ścieków, systemy dociepleń budynków i wiele innych.

Beneficjenci

Klienci indywidualni, mikroprzedsiębiorstwa, wspólnoty mieszkaniowe.

Maksymalna kwota kredytu wynosi do 100% kosztów zakupu i kosztów montażu, przy czym koszty montażu mogą być kredytowane w jednym z poniższych przypadków

- gdy Sprzedawca, z którym Bank podpisał porozumienie jest jednocześnie Wykonawcą

- gdy Wykonawca jest jednostką autoryzowaną przez Sprzedawcę, z którym Bank podpisał porozumienie
- gdy Bank podpisał z Wykonawcą porozumienie dotyczące montażu urządzeń i wyrobów zakupionych wyłącznie na zasadach obowiązujących dla niniejszego produktu.

Okres kredytowania do 8 lat.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	TAK
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	TAK
	Gmina Naturalnie Słoneczna	
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	TAK
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	

Kredyt Ekomontaż

Kredyt Ekomontaż daje szansę na sfinansowanie do 100% kosztów netto zakupu i/lub montażu urządzeń tj.: kolektory słoneczne, pompy ciepła, rekuperatory, systemu dociepleń budynków i wiele innych. Okres kredytowania może sięgać nawet 10 lat.

Beneficjenci

Jednostki samorządu terytorialnego, spółki komunalne, spółdzielnie mieszkaniowe, duże, średnie i małe przedsiębiorstwa.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	TAK
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	
	Gmina Naturalnie Słoneczna	
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	TAK
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	TAK

Słoneczny Ekokredyt

Słoneczny Ekokredyt daje szansę na sfinansowanie do 45% kosztów inwestycji z dotacji ze środków NFOŚiGW, polegającej na zakupie i montażu kolektorów słonecznych.

Beneficjenci

Klienci indywidualni, wspólnoty mieszkaniowe.

Ze względu na wyczerpanie limitu środków NFOŚiGW na dotacje, Bank Ochrony Środowiska S.A. zakończył przyjmowanie wniosków o kredyty na zakup i montaż kolektorów słonecznych.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	TAK
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	TAK
	Gmina Naturalnie Słoneczna	
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	

Kredyt we współpracy WFOŚiGW

Oferta kredytowa jest zróżnicowana w zależności od województwa, w którym realizowana jest inwestycja.

Informacje o kredytach preferencyjnych udzielanych we współpracy z WFOŚiGW udzielane są bezpośrednio w placówkach banku.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
--------	---------------	---

Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	TAK
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	TAK
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	TAK
	Gmina Naturalnie Słoneczna	
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	TAK
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	TAK

Kredyt EnergoOszczędny

Przedmiotem, kredytowania są inwestycje prowadzące do ograniczenia zużycia energii elektrycznej, a w tym:

- wymiana i/lub modernizacja, w tym rozbudowa, oświetlenia ulicznego,
- wymiana i/lub modernizacja oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego obiektów użyteczności publicznej, przemysłowych, usługowych itp.,
- wymiana przemysłowych silników elektrycznych,
- wymiana i/lub modernizacja dźwigów, w tym dźwigów osobowych w budynkach mieszkalnych,
- modernizacja technologii na mniej energochłonną,
- wykorzystanie energooszczędnych wyrobów i urządzeń w nowych instalacjach,
- inne przedsięwzięcia służące oszczędności energii elektrycznej.

Warunki finansowania wynoszą do 100% kosztu inwestycji dla samorządów, z możliwością refundacji kosztów audytu energetycznego i do 80% kosztu inwestycji dla pozostałych kredytobiorców. Okres kredytowania do 10 lat.

Beneficjenci

Mikroprzedsiębiorcy i wspólnoty mieszkaniowe.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	
	Gmina Naturalnie Słoneczna	
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	TAK
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	

Kredyt EKOoszczędny

Kredyt EKOoszczędny daje możliwość obniżenia zużycia energii, wody i surowców wykorzystywanych przy produkcji. Możesz zmniejszyć koszty związane ze składowaniem odpadów, oczyszczaniem ścieków i uzdatnianiem wody. Finansowanie realizowanych przedsięwzięć, o charakterze proekologicznym dla samorządów do 100% kosztów inwestycji, dla pozostałych 80% kosztów;

Beneficjenci

Samorządy, przedsiębiorstwa, spółdzielnie mieszkaniowe.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	TAK
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	
	Gmina Naturalnie Słoneczna	
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	TAK
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	TAK

Kredyt z klimatem

Kredyt z klimatem daje szansę na sfinansowanie szeregu inwestycji służących poprawie efektywności energetycznej.

Maksymalny udział w finansowaniu projektów wynosi 85% kosztu inwestycji, jednak nie więcej niż 1.000.000 EUR lub równowartość w PLN

Okres kredytowania: do 10 lat, ustalany w zależności od planowanego okresu realizacji.

Przedmiotem inwestycji mogą być:

1. Działania w obszarze efektywności energetycznej:
 - modernizacja indywidualnych systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych i obiektach wielkopowierzchniowych,
 - modernizacja małych sieci ciepłowniczych,
 - prace modernizacyjne budynków, polegające na ich dociepleniu (np. docieplenie elewacji zewnętrznej, dachu, wymiana okien), wymianie oświetlenia bądź instalacji efektywnego systemu wentylacji lub chłodzenia,
 - montaż instalacji odnawialnej energii w istniejących budynkach lub obiektach przemysłowych (piece biomasowe, kolektory słoneczne, pompy ciepła, panele fotowoltaiczne, dopuszcza się integrację OZE z istniejącym źródłem ciepła lub jego zamianę na OZE),
 - likwidacja indywidualnego źródła ciepła i podłączenie budynku do sieci miejskiej,
 - wymiana nieefektywnego oświetlenia ulicznego,
 - instalacja urządzeń zwiększających efektywność energetyczną,
 - instalacja jednostek kogeneracyjnych lub trigeneracji,
2. Budowa systemów OZE.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	TAK
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	TAK
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	TAK
	Gmina Naturalnie Słoneczna	

Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	TAK
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	TAK

Poniżej przedstawia się źródła kredytowania dla każdego rodzaju beneficjenta i przeznaczenia w zakresie efektywności energetycznej i OZE.

Kredyt EKOodnowa

Przedsięwzięcia, mające na celu zwiększenie wartości majątku trwałego przez realizację inwestycji przyjaznych środowisku (w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, termomodernizacja obiektów usługowych i przemysłowych, unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest; - możliwość łączenia różnych źródeł finansowania np. kredyt może współfinansować projekty wsparte środkami z UE

Kwota kredytu do 85 % wartości kredytowanego przedsięwzięcia, jednak nie więcej niż 250.000 EUR lub równowartość w PLN.

Okres finansowania do 10 lat, ustalany w zależności od planowanego okresu realizacji inwestycji oraz oceny zdolności kredytowej Klienta.

Kredyt inwestycyjny NIB

Kredyt inwestycyjny NIB (ze środków Nordyckiego Banku Inwestycyjnego) umożliwia rozłożenie kosztów inwestycji w czasie.

Cel inwestycji do poprawa środowiska naturalnego w Polsce w trzech strategicznych sektorach związanych z ochroną powietrza atmosferycznego, ochroną wód i gospodarką wodno-ściekową oraz gospodarką odpadami komunalnymi.

Przedmiotem inwestycji mogą być:

- projekty związane z gospodarką wodno-ściekową, których celem jest redukcja oddziaływania na środowisko
- projekty, których celem jest zmniejszenie oddziaływania rolnictwa na środowisko
- projekty dotyczące gospodarki stałymi odpadami komunalnymi
- wytwarzanie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii

- termomodernizacja, remont istniejących budynków, o ile przyczyni się do redukcji emisji do powietrza i poprawiają efektywność energetyczną budynku bądź polegają na zamianie paliw kopalnych na energię ze źródeł odnawialnych.

Okres finansowania od 3 lat, nie dłużej niż do 30 maja 2019 r. Maksymalny udział NIB w finansowaniu projektu wynosi 50%.

13.2 Środki europejskie

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2014-2020

IV Oś priorytetowa Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii, gospodarka niskoemisyjna.

Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii.

Celem działania jest przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatu oraz poprawa konkurencyjności regionalnej gospodarki poprzez zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w stosunku do energii źródeł konwencjonalnych.

Uzasadnieniem podjętego działania jest konieczność eliminacji lub ograniczenia ilości substancji zanieczyszczających wprowadzanych do powietrza. Osiągnięcie ww. celu będzie realizowane poprzez rozwiązania sprzyjające wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii a także poprawie efektywności produkcji energii.

W ramach 1. przykładowego rodzaju projektu przewidywane jest wsparcie budowy każdej instalacji/infrastruktury wykorzystującej OZE, w tym instalacji kogeneracyjnych, a także budowa/modernizacja infrastruktury służącej włączeniu źródła wykorzystującego OZE do sieci dystrybucyjnej.

Działanie 4.3 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i sektorze mieszkaniowym.

Celem działania jest przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatu oraz poprawa konkurencyjności regionalnej gospodarki, poprzez zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w stosunku do źródeł konwencjonalnych, zmniejszenie energochłonności infrastruktury publicznej i sektora mieszkaniowego, a także poprawa

jakości powietrza w regionie, poprawa efektywności produkcji zużycia energii oraz wzrost produkcji dystrybucji energii z odnawialnych źródeł.

W ramach 1. przykładowego rodzaju projektu (1. Likwidacja „niskiej emisji” poprzez wymianę/modernizację indywidualnych źródeł ciepła lub podłączanie budynków do sieciowych nośników ciepła) możliwa będzie zarówno wymiana kotłów nieefektywnych ekologicznie na kotły charakteryzujące się zwiększoną sprawnością energetyczną oraz podłączenie budynków do istniejących sieci ciepłych. Przewiduje się możliwość wsparcia projektów w formule projektów typu "słoneczne gminy" (tu: np. niskoemisyjne gminy) - realizowanych głównie na obszarze gmin o rozproszonej zabudowie jednorodzinnej (gminy małe). Na terenie gmin dużych możliwe podłączanie budynków do sieci miejskich.

W ramach 2. przykładowego (2. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych) rodzaju projektu możliwa będzie kompleksowa termomodernizacja obiektu poprzez poprawę izolacyjności przegród budowlanych, a także wymianę okien i drzwi zewnętrznych na wyroby o lepszej izolacyjności. Ponadto w ramach projektu, jako element kompleksowej modernizacji energetycznej obiektu dopuszcza się także działania związane z wymianą oświetlenia na energooszczędne (w tym systemy zarządzania oświetleniem obiektu), przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła) oraz przebudową systemów wentylacji i klimatyzacji. Zabudowa instalacji wykorzystujących OZE możliwa jest jedynie jako element szerszych działań związanych z poprawą efektywności energetycznej obiektów objętych projektem. W ramach 2 typu projektu nie przewiduje się termomodernizacji budynków jednorodzinnych.

W ramach 3. przykładowego (3. Budowa instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach) rodzaju projektu możliwe jest wsparcie budowy instalacji/infrastruktury wykorzystującej OZE wyłącznie wraz z 1. i/lub 2. przykładowym rodzajem projektu.

Działanie 4.4 Wysokosprawna kogeneracja

Celem działania jest zwiększenie efektywności produkcji energii elektrycznej i ciepłej poprzez wykorzystanie źródeł kogeneracyjnych. Uzasadnieniem podjętego działania jest konieczność eliminacji lub ograniczenia ilości substancji zanieczyszczających wprowadzanych do powietrza. Osiągnięcie ww. celu będzie realizowane poprzez rozwiązania sprzyjające poprawie efektywności produkcji i wykorzystania energii

W ramach 1. przykładowego rodzaju projektu możliwa jest realizacja projektów polegających na wykorzystaniu (budowie) jednostek kogeneracyjnych opartych o źródła energii inne niż OZE, węgiel kamienny i brunatny. Przewiduje się możliwość wsparcia zabudowy układów energetycznych wykorzystujących metan z odmetanowania kopalń.

Działanie 4.5 Niskoemisyjny transport miejski i efektywne oświetlenie

Celem działania jest promowanie zrównoważonej mobilności miejskiej i efektywnego energetycznie oświetlenia. Cel będzie realizowany przez inwestycje w infrastrukturę i tabor „czystej” komunikacji publicznej oraz kompleksowe inwestycje służące ruchowi pieszemu i rowerowemu obejmujące np. centra przesiadkowe, parkingi rowerowe, parkingi Park&Ride, a także wdrażanie inteligentnych systemów transportowych. Dodatkowo w ramach działania wspierany będzie montaż/ instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia w gminach. Uzasadnieniem podjętego działania jest ograniczenie zanieczyszczenia środowiska poprzez poprawę konkurencyjności i obniżenie emisyjności transportu zbiorowego oraz udogodnienia dla ruchu niezmotoryzowanego (pieszego, rowerowego) i montaż efektywnego energetycznie oświetlenia ulicznego.

Przykładowe rodzaje projektów:

1. Budowa, przebudowa liniowej i punktowej infrastruktury transportu zbiorowego (np. zintegrowane węzły przesiadkowe, drogi rowerowe, parkingi Park&Ride i Bike&Ride).
2. Wdrażanie inteligentnych systemów transportowych (ITS).
3. Zakup taboru autobusowego i tramwajowego na potrzeby transportu publicznego.
4. Poprawa efektywności energetycznej oświetlenia.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	TAK

	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	TAK
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	
	Gmina Naturalnie Słoneczna	TAK
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	TAK
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	TAK

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO NA LATA 2014-2020

POIiŚ 2014-2020 kontynuuje główne kierunki inwestycji określone w jego poprzedniku – POIiŚ 2007-2013. Dotyczą one przede wszystkim rozwoju infrastruktury technicznej kraju w najważniejszych sektorach gospodarki. Głównym źródłem finansowania POIiŚ 2014-2020 jest Fundusz Spójności (FS), którego podstawowym celem jest wspieranie rozwoju europejskich sieci transportowych oraz ochrony środowiska w krajach UE. Dodatkowo przewiduje się wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

W ramach Programu określono 10 osi priorytetowych, finansowanych z Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Najważniejsze priorytety dla realizacji Planu zostały ujęte w wymienionych punktach:

I. OŚ PRIORYTETOWA- *Zmniejszenie emisyjności gospodarki*

W ramach osi realizowane będą następujące priorytety:

- wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach ;
- wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym;

- rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia; promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;
- promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.

III. OŚ PRIORYTETOWA- *Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego*

W ramach osi realizowane będą następujące priorytety:

- wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T;
- rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej.

VI. OŚ PRIORYTETOWA- *Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach*

W ramach osi realizowane będzie realizowane promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

VII. OŚ PRIORYTETOWA- *Poprawa bezpieczeństwa energetycznego*

W ramach osi realizowane będzie realizowane zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Sektor	Nazwa zadania	Czy można starać się o wsparcie finansowe w ramach wskazanego konkursu?
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK

	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	TAK
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	TAK
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	
	Gmina Naturalnie Słoneczna	TAK
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	TAK
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	TAK

14 Konsultacje społeczne, uzgodnienia

Niniejszy dokument Planu podlegał konsultacjom społecznym, w wyniku których nie wprowadzono żadnych uwag czy zastrzeżeń.

Ponadto, projekt również poddano ocenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Inspektoratu Sanepidu, które odstąpiły od konieczności przeprowadzania strategicznej oceny na środowisko.

15 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN) to strategiczny dokument dla gminy, mający wpływ na lokalną gospodarkę ekologiczną i energetyczną. PGN zawiera informacje o ilości wprowadzanych do powietrza pyłów i gazów cieplarnianych na terenie gminy, podając jednocześnie propozycje konkretnych i efektywnych działań ograniczających te ilości.

Potrzeba sporządzenia i realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej wynika ze zobowiązań, określonych w ratyfikowanym przez Polskę Protokole z Kioto oraz w pakiecie klimatyczno-energetycznym, przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku.

Ponadto jest zgodna z polityką Polski i wynika z Założeń Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, przyjętych przez Radę Ministrów 16 sierpnia 2011 roku.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Przystajń pomoże w spełnieniu obowiązków

nałożonych na jednostki sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej, określonych w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551 z późn. zm.). Posiadanie Planu będzie podstawą do uzyskania dotacji m.in. na cele termomodernizacyjne z budżetu Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014-2020.

Opracowanie i realizacja zadań określonych w Planie gospodarki niskoemisyjnej pozwala na osiągnięcie celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

4. redukcję emisji gazów cieplarnianych o przynajmniej 20% w stosunku do poziomu z roku 1990 lub innego, możliwego do inwentaryzacji,
5. zwiększenie udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł do 20% w ogólnym zużyciu energii (w przypadku Polski 15%),
6. redukcję zużycia energii pierwotnej o 20% w stosunku do prognoz na 2020 rok czyli podniesienie efektywności energetycznej.

Realizacja ww. celów wymagać będzie zatem podjęcia szeregu różnorodnych i szeroko zakrojonych działań, nie tylko bezpośrednio sprzyjających ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń, ale również tych które wpływają na redukcję w sposób pośredni sprzyjając zmniejszeniu zużyciu paliw i energii.

Jak wynika z opublikowanego 24 lutego 2011 r. raportu Banku Światowego „Transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w Polsce”, krajowy potencjał redukcji emisji gazów cieplarnianych wynosi około 30% do roku 2030 w porównaniu do roku 2005. Realizacja tego potencjału może jednak nastąpić tylko w sytuacji współdziałania w ramach kluczowych sektorów gospodarczych (energetyka, transport, przemysł) oraz na różnych szczeblach administracyjnych – nie tylko krajowym i europejskim, ale także w skali regionalnej i lokalnej (gminy oraz powiatu).

W perspektywie krajowej, odpowiedzią na wyzwania w dziedzinie ochrony klimatu, jest opracowanie *Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej*. Istotą programu jest podjęcie działań zmierzających do przestawienia gospodarki na gospodarkę niskoemisyjną.

Zmiana ta powinna skutkować nie tylko korzyściami środowiskowymi ale przynosić równocześnie korzyści ekonomiczne i społeczne. W przyjętym 16 sierpnia 2011 roku przez Radę Ministrów Założeniach Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, określono cele szczegółowe sprzyjające osiągnięciu wskazanego celu głównego, a są to:

- rozwój niskoemisyjnych źródeł energii,
- poprawa efektywności energetycznej,
- poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami,
- rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych,
- zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami,
- promocja nowych wzorców konsumpcji.

Na szczeblu lokalnym, zachętą do realizacji celów wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego, mają być działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, pełniącego rolę instytucji zarządzającej i wdrażającej Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POiŚ) na lata 2014-2020. Planuje się bowiem w sposób uprzywilejowany traktować gminy, aplikujące o środki z programu krajowego POiŚ na lata 2014-2020 oraz z programów regionalnych na lata 2014-2020, które będą posiadać opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.

AKTUALNY STAN POWIETRZA NA TERENIE GMINY

Województwo śląskie zajmowało (wg Raportu o stanie środowiska 2013- WIOŚ Katowice) pierwsze miejsce w kraju pod względem emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z „zakładów szczególnie uciążliwych”. W porównaniu z rokiem poprzednim emisja zanieczyszczeń pyłowych na obszarze województwa śląskiego wzrosła o 0,4%.

W województwie śląskim, wśród zanieczyszczeń gazowych wyemitowanych w 2013 roku dominował dwutlenek węgla, stanowiący 98,3% ogólnej emisji gazów na tym terenie.

Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z 10 sierpnia 2012 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz 914). Strefy te zostały wymienione poniżej:

- 6) strefa śląska,
- 7) aglomeracja górnośląska,
- 8) aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- 9) miasto Bielsko-Biała,
- 10) miasto Częstochowa.

Zanieczyszczenie	Źródło emisji
Pył ogółem	Spalanie paliw, unoszenie pyłu przez wiatr, pojazdy, procesy technologiczne
Dwutlenek węgla	Spalanie paliw (elektrownie, elektrociepłownie, kotłownie komunalne)
Dwutlenek siarki	Spalanie paliw zawierających siarkę, procesy technologiczne, (elektrownie, elektrociepłownie, kotłownie komunalne)
Tlenek azotu	Spalanie paliw i procesy technologiczne przy wysokiej temperaturze
Dwutlenek azotu	Spalanie paliw i procesy technologiczne
Suma tlenków azotu	Sumaryczna emisja tlenków azotu (NO, NO ₂) - działalność przemysłowa, transport
Tlenek węgla	Powstaje podczas niepełnego spalania paliw (zakłady produkujące metale i wyroby z metali)
Metan	Górnictwo i kopalnictwo
Ozon	Powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń (utleniaczy)

Na stan powietrza w gminie Przystajń mają wpływ różnorodne źródła emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Źródła te można podzielić na:

- Punktowe - są to głównie emisje przemysłowe, powstające w trakcie procesów technologicznych, odprowadzane emitorami o średniej i dużej wysokości. Emisja z tego typu źródeł ma najszerszy zasięg oddziaływania.
- Obszarowe - są to głównie emisje ze spalania na cele ciepłownicze w lokalnych oraz indywidualnych kotłowniach. Skupiska domków z indywidualnym ogrzewaniem tworzą obszary będące źródłem tzw. niskiej emisji. Innymi źródłami obszarowymi są np. składowiska odpadów ze względu na możliwą emisję metanu lub pylenie.
- Liniowe - przede wszystkim transport drogowy.

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. Nr 25 z 2008 roku, poz. 150) oceny jakości powietrza są dokonywane w strefach, w tym aglomeracjach. Pod kątem oceny poziomów substancji w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia w zakresie SO₂, NO₂, CO, PM_{2,5}, PM₁₀, C₆H₆ i O₃ w powietrzu oraz Pb, As, Cd, Ni i BaP w pyłe zawieszonym PM₁₀. Gmina Przystajń leży w strefie śląskiej (PL2405). Strefa ta obejmuje obszar całego województwa z wyjątkiem

aglomeracji górnośląskiej, aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, miasta Bielsko-Biała i miasta Częstochowa.

WIOŚ w Katowicach dokonuje oceny jakości powietrza i obserwacji zmian w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowią dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031).

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, arsen, benzo(a)piren, ołów, kadm oraz nikiel.

Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Klasyfikacja według zanieczyszczeń polega na przypisaniu każdej strefie jednej klasy dla każdego zanieczyszczenia oddzielnie ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin.

W ramach „Dwunastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmującej 2013 rok” wykonanej przez WIOŚ w Katowicach strefę śląską, a więc i gminę Przystajń zakwalifikowano:

- uwzględniając kryteria ze względu na ochronę zdrowia:
 - do klasy A – dla zanieczyszczeń takich jak: dwutlenek azotu, dwutlenku siarki, benzen, ołów i tlenek węgla, arsen, kadm, nikiel, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie
 - dla klasy C – dla zanieczyszczeń: pył zawieszony PM10, benzo(a)piren, ozonu (cała strefa śląska)
- uwzględniając kryteria ze względu na ochronę roślin:
 - klasa D2 - przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego w Złotym Potoku (gm. Janów) wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł $16728 (\mu\text{g}/\text{m}^3)*\text{h}$,

- klasa A - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki w strefie śląskiej.

Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu na wszystkich stanowiskach zostały przekroczone i wyniosły (wartość docelowa 1 ng/m^3):

- aglomeracja górnośląska od 5 do 8 ng/m^3 ,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska – od 6 do 11 ng/m^3 ,
- Bielsko-Biała miasto – 5 ng/m^3 ,
- Częstochowa miasto – 3 ng/m^3 ,
- •strefa śląska od 5 do 11 ng/m^3 .

Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 mieściły się w przedziale od 74% do 145% poziomu dopuszczalnego.

Wartości średnie stężeń pyłu PM10 w 2013 roku wyniosły (wartość dopuszczalna $40 \text{ } \mu\text{g/m}^3$):

- w aglomeracji górnośląskiej od 43 do $48 \text{ } \mu\text{g/m}^3$,
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 45 do $54 \text{ } \mu\text{g/m}^3$,
- w Bielsku-Białej - $41 \text{ } \mu\text{g/m}^3$,
- w Częstochowie - $35 \text{ } \mu\text{g/m}^3$,
- w strefie śląskiej od 30 do $58 \text{ } \mu\text{g/m}^3$.

Wartość dopuszczalna stężenia pyłu zawieszonego PM2,5, powiększona o margines tolerancji, wynosząca $26 \text{ } \mu\text{g/m}^3$ wyniosła:

- w aglomeracji górnośląskiej – $33 \text{ } \mu\text{g/m}^3$ w Katowicach ul. Kossutha, $35 \text{ } \mu\text{g/m}^3$ w Gliwicach i $37 \text{ } \mu\text{g/m}^3$ w Katowicach al. Górnośląska (stacja komunikacyjna),
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej - $31 \text{ } \mu\text{g/m}^3$,
- w strefie Bielsko-Biała miasto - $34 \text{ } \mu\text{g/m}^3$,
- w strefie Częstochowa miasto - $29 \text{ } \mu\text{g/m}^3$,
- w strefie śląskiej - od 23 do $38 \text{ } \mu\text{g/m}^3$ w Godowie.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń.

INWENTARYZACJA EMISJI DWUTLENKU WĘGLA

Celem bazowej inwentaryzacji emisji jest wyliczenie ilości CO₂ wyemitowanego wskutek zużycia energii na terenie gminy Przystajń w roku bazowym. Inwentaryzacja emisji CO₂ (bazowa oraz prognoza do roku 2020) została wykonana zgodnie z wytycznymi Porozumienia Burmistrzów (Covenant of Mayors) określonymi m.in. w dokumencie „How to develop a Sustainable Energy Action Plan” („Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii”). Dokument opracowano zgodnie z wytycznymi Porozumienia Burmistrzów przedstawionymi na początku roku 2010, zawierającymi m.in. nowe wskaźniki emisji CO₂ dla poszczególnych nośników. W celu obliczenia emisji CO₂ w roku bazowym wyznacza się zużycie energii finalnej dla poszczególnych sektorów odbiorców w tych latach na inwentaryzowanym obszarze.

Sektorami tymi są:

- budynki mieszkalne,
- budynki użyteczności publicznej,
- oświetlenie uliczne,
- transport,
- przemysł i usługi.

Zużycie energii finalnej związane jest z wykorzystaniem:

- energii elektrycznej,
- paliw transportowych,
- gazu sieciowego,
- paliw opałowych.

Zebrane dane dla obszaru gminy Przystajń odnoszą się do stanu na koniec roku 2010, dlatego też rok 2010 jest dla naszej inwentaryzacji **rokiem bazowym**, natomiast rokiem docelowym dla którego będą przeprowadzane prognozy emisji ustala się na 2020. Rok 2010 wybrano ze względu na możliwość zebrania jednorodnych danych z poszczególnych sektorów, jak również możliwość dalszego monitorowania na podstawie danych z tego samego źródła.

Dane wykorzystane w opracowaniu pochodzą od:

- 8) Urząd Gminy Przystajń w zakresie:
 - sytuacji energetycznej budynków użyteczności publicznej,

- działań prowadzonych przez urząd w ostatnich latach dotyczących efektywności energetycznej,
- danych dotyczących wykorzystania energii z źródeł odnawialnych w budynkach oraz instalacjach na terenie gminy,
- informacji dotyczących systemu transportowego,
- danych na temat stanu oświetlenia ulicznego,
- informacji dotyczących planów działań na najbliższe lata.

9) Przedsiębiorstwa energetyczne:

- Tauron Dystrybucja S.A.
- Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.
- Gaz-System S.A.
- Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo obrót detaliczny Sp. z o.o.

10) Starostwo Powiatowe w Kłobucku,

11) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

12) Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,

13) Główny Urząd Statystyczny.

14) Ankietyzacja mieszkalnictwa indywidualnego, oraz sektora usług i przemysłu.

Wskaźniki emisji opisują ile ton CO₂ przypada na jednostkę zużycia poszczególnych nośników energii. W niniejszym opracowaniu wykorzystano standardowe wskaźniki według wytycznych IPPC, które obejmują całość emisji CO₂ wynikłej z końcowego zużycia energii na terenie gminy.

Paliwo	Wartość opałowa		Wskaźnik emisji CO ₂	
	MWh/Mg	GJ/Mg	Mg/MWh	Mg/GJ
Węgiel kamienny	7,40	26,7	0,354	0,098
Gaz ziemny	13,30	48,0	0,202	0,056
Olej opałowy	11,19	40,4	0,279	0,077
Biomasa (drewno)	4,32	15,6	0,395	0,109
Olej napędowy	11,91	43,0	0,267	0,074

Benzyna silnikowa	12,27	44,3	0,249	0,069
LPG	13,10	47,3	0,227	0,063
Energia elektryczna	-	-	0,832	0,230

Energia elektryczna jest wykorzystywana w każdej gminie, choć główne zakłady ją produkujące są zlokalizowane na obszarze jedynie niektórych z nich. Zakłady te są często znaczącymi emitentami CO₂ (jeżeli jako źródło energii wykorzystują paliwa kopalne), lecz wyprodukowana przez nie energia elektryczna zaspokaja nie tylko zapotrzebowanie na energię elektryczną gminy, na której terenie zostały wybudowane, ale także zapotrzebowanie większego obszaru. Innymi słowy, energia elektryczna wykorzystywana w danej gminie zwykle pochodzi z różnych zakładów i instalacji, zarówno tych zlokalizowanych w jej granicach administracyjnych, jak i tych leżących poza jej granicami. W konsekwencji CO₂ wyemitowany w związku ze zużyciem energii elektrycznej na terenie gminy w rzeczywistości pochodzi z tych różnych zakładów i instalacji. Wyliczenie jego ilości przypadającej na każdą gminę byłoby bardzo trudnym zadaniem, jako że fizyczne przepływy energii elektrycznej przekraczają granice administracyjne i zmieniają się w zależności od szeregu czynników. Co więcej, wspomniane gminy zwykle nie mają kontroli nad emisjami takich zakładów.

Z wymienionych powodów, jak również mając na uwadze, że głównym obszarem zainteresowania jest strona popytu na energię (strona konsumpcyjna), zaleca się wykorzystanie krajowego wskaźnika emisji jako punktu wyjścia do wyznaczenia lokalnego wskaźnika emisji. Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami opublikował w grudniu 2014 r. komunikat na temat rekomendowanego przez KOBIE wskaźnika emisyjności CO₂ przy produkcji energii elektrycznej dla Polski. W ten sposób ustalono wskaźnik emisji dla energii elektrycznej wielkości 0,832 Mg CO₂/MWh.

Podsumowanie bazowej inwentaryzacji emisji CO₂ dla obszaru Gminy Przystajń

W niniejszym rozdziale podsumowano informacje o zużyciu energii i związanej z tym emisji dwutlenku węgla w poszczególnych sektorach, grupach użytkowników energii w roku 2010 i 2014. Łącznie zużycie energii końcowej w gminie Przystajń w roku 2010 wyniosło 149 813,07 MWh. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na poszczególne sektory odbiorców:

Sektor	Zużycie energii	
	MWh/rok	
	2010	2014
Obiekty publiczne	1 313,46	1 309,57
Obiekty mieszkalne	71 254,43	73 325,47
Transport	27 234,74	31 012,48
Oświetlenie	261,32	261,32
Usługi, handel, przemysł	49 749,12	64 812,11
Suma	149 813,07	170 720,95

Największy udział w całkowitym zużyciu energii stanowił w 2010 r. sektor obiektów mieszkalnych (48%) oraz sektor usług, handlu i przemysłu stanowiący ok 33% całkowitego zużycia. Ok. 18% całkowitego zużycia energii przypada na sektor transportu. Obiekty publiczne stanowiły 1% całkowitego zużycia energii, natomiast oświetlenie uliczne 0,2%.

Sumaryczna wartość emisji CO₂ w roku 2010 wynosiła 53 997,43 MgCO₂. W poniższej tabeli przedstawiono wartość emisji w podziale na poszczególne sektory odbiorców energii.

Sektor	Emisja CO ₂	
	Mg CO ₂ /rok	
	2010	2014
Obiekty publiczne	513,58	552,03
Obiekty mieszkalne	25 022,78	25 763,82
Transport	7 003,07	7 972,30
Oświetlenie	217,42	217,42
Usługi, handel, przemysł	21 240,57	26 729,90
Suma	53 997,43	61 235,46

Najwyższą wartością emisji CO₂ w 2010 r. charakteryzował się sektor mieszkalnictwa i sektor usług, handlu i przemysłu, stanowiące odpowiednio 46% i 39%. Sektor transportu odpowiadał za 13% emisji. Najmniejszy udział w całkowitej emisji CO₂ na terenie gminy stanowiło oświetlenie uliczne i sektor obiektów publicznych, które odpowiadały z 1% całkowitej emisji.

W ramach przeprowadzonej analizy określono zużycie energii i emisję CO₂ dla poszczególnych paliw. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii w podziale na rodzaj paliwa.

Rodzaj paliwa	Zużycie energii	
	MWh/rok	
	2010	2014
Węgiel kamienny	96 288,67	110 834,50
Biomasa	3 663,25	3 773,29
Olej opałowy	8 668,64	10 488,16
Energia elektryczna	13 957,76	14 612,52
Benzyna	6 475,49	7 478,73
Olej napędowy	16 958,19	19 198,34
LPG	3 801,06	4 335,40
Suma	149 813,07	170 720,95

Największy udział w całkowitym zużyciu energii stanowił węgiel kamienny (64%) oraz olej napędowy stanowiący ok 11% całkowitego zużycia. Ok. 9% całkowitego zużycia energii pochodzi ze zużycia energii elektrycznej, 6% ze spalania oleju opałowego, 4% ze spalania benzyny, 3% ze spalania biomasy i LPG.

Rodzaj paliwa	Emisja CO ₂	
	Mg/rok	
	2010	2014
Węgiel kamienny	34 086,19	39 235,41
Biomasa	1 446,98	1 490,45
Olej opałowy	2 418,55	2 926,20
Energia elektryczna	9 042,63	9 611,11
Benzyna	1 612,40	1 862,20
Olej napędowy	4 527,84	5 125,96
LPG	862,84	984,14
Suma	53 997,43	61 235,46

Największy udział całkowitej emisji CO₂ stanowiła w 2010 r. emisja związana ze spalaniem węgla kamiennego (63%). 17% całkowitej emisji było związane ze zużyciem energii elektrycznej, 8% ze spalania oleju napędowego a 4% z oleju opałowego. Emisja związana ze zużyciem benzyny stanowiła 3% całości, biomasy 3% a LPG 2%.

ASPEKTY ORGANIZACYJNE

Realizacja „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Przystajń” podlega władzom gminy. Zadania wskazane w Planie oraz wpisane do wieloletniego planu inwestycyjnego podlegają poszczególnym jednostkom, podległym władzom gminy. Za koordynację i monitoring działań

określonych w Planie jest odpowiedzialny zespół, składający się z pracownika ds. ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego i pracownika ds. działalności gospodarczej, gospodarki lokalowej, kultury sportu i zdrowia.

Rola koordynatora opiera się na dopilnowaniu wypełnienia celów i kierunków wyznaczonych w Planie poprzez:

- uchwalanie ich w zapisach prawa lokalnego,
- uwzględnianie ich w zapisach dokumentów strategicznych i planistycznych,
- uwzględnianie ich w zapisach wewnętrznych regulaminów i instrukcji władz gminy.

W celu realizacji polityki gospodarki niskoemisyjnej zakłada się wykorzystanie personelu, pracującego w Urzędzie Gminy.

W skład zespołu zarządzającego projektem wchodzi pracownicy Urzędu Gminy Przystajń m.in. Pani Agnieszka Zabawa zajmująca stanowisko ds. ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego.

Do zadań zespołu zarządzającego projektem należy w szczególności:

- stały nadzór nad prawidłową realizacją projektu, zgodną z harmonogramem i budżetem projektu,
- podejmowanie wszelkich działań zgodnie z umową o dofinansowanie,
- bieżące kontakty z instytucją wdrażającą oraz wykonawcą projektu,
- przygotowanie kompletnej dokumentacji związanej z realizacją i rozliczeniem projektu,
- sporządzenie sprawozdawczości z realizacji projektu,
- przechowywanie i udostępnianie dokumentacji związanej z realizacją projektu.

Inwestycje ujęte w Planie będą finansowane ze środków własnych gminy oraz ze środków zewnętrznych. Środki pochodzące na realizację zadań powinny być ujęte w wieloletnim planie inwestycyjnym oraz budżecie gminy i jednostek mu podległych. Dodatkowe środki zostaną pozyskane z zewnętrznych instytucji w formie bezzwrotnych dotacji lub pożyczek na preferencyjnych warunkach w ramach dostępnych środków krajowych i unijnych.

Z uwagi na brak możliwości zaplanowania szczegółowych wydatków w budżecie długoterminowym, szczegółowe kwoty ujęte w Planie będą przewidziane na realizację zadań

krótkoterminowych. W przypadku zadań długoterminowych zostanie oszacowane zapotrzebowanie na środki finansowe na podstawie dostępnych danych. W związku z powyższym w ramach corocznego planowania budżetu, wszystkie jednostki odpowiedzialne za realizację wskazanych w Planie zadań są zobowiązane do zabezpieczenia środków w danym roku na wskazany cel. Zadania, na które nie uda się zabezpieczyć finansów ze środków własnych powinny być rozpatrywane pod kątem realizacji z dostępnych środków zewnętrznych.

Realizacja Planu powinna podlegać bieżącej ocenie i kontroli, polegającej na regularnym monitoringu wdrażania Planu i sporządzaniu sprawozdania z jego realizacji przynajmniej raz na dwa lata. Sprawozdanie ma służyć do oceny, monitorowania i weryfikacji celów. Raport powinien zawierać analizę stanu istniejącego i wskazówki dotyczące działań koordynujących.

Dodatkowo, co najmniej raz na cztery lata powinno się sporządzać inwentaryzację monitoringową, stanowiącą załącznik do raportu wdrażania Planu. Opracowanie inwentaryzacji monitoringowych pozwala na ocenę dotychczasowych efektów realizowanych działań i stanowi podstawę do aktualizacji Planu.

Raport wraz z wynikami inwentaryzacji informuje na temat działań zrealizowanych oraz ich wpływie na zużycie energii i wielkość emisji dwutlenku węgla. Uwzględnia uzyskane w ramach realizacji Planu oszczędności energii, zwiększenie produkcji z energii odnawialnej oraz wielkość redukcji emisji CO₂. Dodatkowo sprawozdanie stanowi podstawę do analizy wdrażania Planu, a tym samym ocenę z realizacji założonych celów.

Monitoring, sprawozdanie z wdrożenia Planu opiera się na:

- otrzymanych oszczędnościach energii na podstawie audytów energetycznych,
- monitorowaniu rzeczywistego zużycia energii elektrycznej, ciepła, paliw kopalnych oraz wody w budynkach użyteczności publicznej,
- monitorowaniu zużycia energii elektrycznej zużytej na oświetlenie uliczne.

PROGNOZA NA 2020 ROK

W celu określenia zużycia energii oraz emisji CO₂ na terenie gminy Przystajń przeprowadzono prognozę bazową do 2020 r. W prognozie zostały wykorzystane dane inwentaryzacyjne pozyskane dla 2010 i 2014 r., w których uwzględniono:

- strukturę zmian liczby mieszkańców gminy Przystajń, określoną na podstawie trendów demograficznych,
- strukturę zmian podmiotów gospodarczych,
- strukturę zmian zasobów mieszkaniowych,
- strukturę zmian pojazdów, zarejestrowanych na terenie gminy,
- zapotrzebowanie na energię ciepłą, energię elektryczną i paliwa gazowe.

Według opracowanych prognoz zużycie energii w gminie Przystajń wzrośnie do 2020 roku do wartości 179 018,88 MWh (o 19%) co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wg prognozy ludności na 2020 r.) wyniesie 29,82 MWh. Główną grupą generującą ten wzrost będzie sektor mieszkalnictwa, publiczny, transportu i usług, handlu i przemysłu. Wynika to bezpośrednio ze zużycia energii w ruchu tranzytowy, a tym samym układu drogowego na terenie gminy. Przez gminę przebiega droga wojewódzka, która generuje wzmożony ruch tranzytowy. Wzrost w sektorze publicznym, mieszkalnictwa i usług jest z kolei naturalną konsekwencją wynikającą z tendencji wzrostu gospodarczego i dobrobytu na tle Gminy.

Sektor	Zużycie energii			
	MWh/rok			[%]
	2010	2014	2020- wariant bazowy BaU bez podjęcia działań Planu	Wzrost/redukcja w stosunku do roku bazowego bez podjęcia działań Planu
Obiekty publiczne	1 313,46	1 309,57	1 305,69	-1%
Obiekty mieszkalne	71 254,43	73 325,47	73 368,12	3%
Transport	27 234,74	31 012,48	37 657,13	38%
Oświetlenie	261,32	261,32	261,32	0%
Usługi, handel, przemysł	49 749,12	64 812,11	66 426,62	34%
Suma	149 813,07	170 720,95	179 018,88	19%

Prognozuje się wzrost emisji CO₂ w 2020 r. w stosunku do 2010 r. i wyniesie około 23%.

Sektor	Emisja CO ₂			[%]
	Mg CO ₂			
	2010	2014	2020- wariant bazowy BaU bez podjęcia działań Planu	Wzrost/redukcja w stosunku do roku bazowego bez podjęcia działań Planu
Obiekty publiczne	513,58	552,03	593,35	16%

Obiekty mieszkalne	25 022,78	25 763,82	28 334,72	13%
Transport	7 003,07	7 972,30	9 676,89	38%
Oświetlenie	217,42	217,42	217,42	0%
Usługi, handel, przemysł	21 240,57	26 729,90	27 395,76	29%
Suma	53 997,43	61 235,46	66 218,14	23%

W 2020 roku sektorem charakteryzującym się najwyższą emisją CO₂ będzie sektor obiektów mieszkalnych (43%) i usług, handlu i przemysłu (41%). Według prognozy w 2020 r. sektor transportu będzie posiadał trzeci co do wielkości największy udział w emisji CO₂ na terenie gminy (ok. 15%).

W 2010 roku w Przystajni nie było instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Zgodnie z planem działania do 2020 roku ilość instalacji OZE ulegnie zwiększeniu, co wynika z faktu wzrastającego zainteresowania tematyką odnawialnych źródeł energii i wzrostu gospodarczego.

	Produkcja energii z OZE						
	[MWh/rok]	[%]	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]	[%]	
	2010		2014		2020- wariant bazowy BaU bez podjęcia działań Planu		
					Wzrost/redukcja w stosunku do roku bazowego bez podjęcia działań Planu		
Zużycie energii w Gminie:	149 813,07		170 720,95		179 018,88		19%
Odnawialne źródło energii	Produkcja energii z OZE	Udział OZE	Produkcja energii z OZE	Produkcja energii z OZE	Udział OZE w stosunku do roku 2020 bez podjęcia działań Planu	Udział OZE	
Obiekty publiczne	0,00	0,00%	0,00	20,00	0,01%	2000%	
Obiekty mieszkalne	0,10	0,00%	0,15	20,00	0,01%	19900%	
Usługi, handel, przemysł	0,05	0,00%	0,05	10,00	0,01%	19900%	
Udział OZE:	0,15	0,00%	0,20	50,00	0,03%	33013%	

W przypadku niepodejmowania działań poprawiających efektywność energetyczną i zwiększających udział ekologicznych źródeł emisji w bilansie energetycznym Gminy, struktura nośników energii kształtować się zgodnie z trendami wzrostowymi.

ANALIZA RYZYK REALIZACJI PLANU

Analiza ryzyka związana z realizacją Planu opiera się na ocenie mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń, mogących mieć znaczący wpływ na realizację zadania.

Mocne strony	Słabe strony
Doświadczenie gminy w zakresie działań podnoszących efektywność energetyczną i zmniejszających zużycie energii	Niewystarczające środki finansowe w budżecie gminy na realizację zadań
Planowanie energetyczne w zakresie oszczędnego gospodarowania energią	Brak szczegółowych danych nt. zużycia nośników energii
Determinacja gminy w zakresie realizacji zadań ujętych w Planie	Znaczne wykorzystanie węgla kamiennego w obiektach prywatnych, brak bodźców do zmiany sytuacji
Podnoszenie świadomości lokalnej społeczności	Niski procent wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gminie
Zainteresowanie lokalnych przedsiębiorców działaniami związanymi z oszczędzaniem energii, wykorzystaniem OZE	Brak sieci gazowej dystrybucyjnej na terenie gminy
Rosnące zainteresowanie wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w poszczególnych grupach odbiorców	Bariery ekonomiczne uniemożliwiające inwestycje w innowacyjne rozwiązania
Korzystne warunki dla rozwoju energetyki wodnej	Niski procent ekologicznych kotłowni, wykorzystujących olej opałowy, gaz ciekły, biomasę
Korzystne warunki do wykorzystania biomasy leśnej i rolnej, znaczny udział użytków rolnych i leśnych	Brak ciepła sieciowego
System selektywnej zbiórki odpadów	

Szanse	Zagrożenia
Nacisk UE na ograniczenie zużycia energii i większe wykorzystanie OZE	Brak środków zewnętrznych na realizację zadań
Możliwość pozyskania funduszy na zadania	Konkurencja w zakresie pozyskania środków

związane z realizacją gospodarki niskoemisyjnej	zewnętrznych
Opracowany Plan i zaplanowane działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej i ograniczenia zużycia energii	Wysokie ceny ekologicznych nośników energii
Rosnące koszty energii motywujące do oszczędnego gospodarowania	Wykorzystanie paliwa niskiej jakości
Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie oszczędnego gospodarowania	Rezygnacja z wykorzystania OZE ze względu na wysokie koszty inwestycyjne

Inwentaryzacja źródeł i wielkości emisji oraz przeprowadzona analiza SWOT pozwoliła na zdefiniowanie obszarów problemowych, czyli aspektów o największej uciążliwości dla Gminy. W związku z wynikami bazowej inwentaryzacji stwierdzić należy, że:

- Głównym emitentem CO₂ w Gminie Przystajń jest tzw. niska emisja lokalna;
- Znaczą emisję CO₂ generuje mieszkalnictwo prywatne;
- Znaczna część mieszkań ogrzewanych jest węglem – najbardziej emisyjnym nośnikiem energii;
- Największy prognozowany wzrost zużycia energii oraz emisji CO₂ nastąpi w sektorze mieszkalnictwa oraz transportu;

Głównym paliwem stosowanym w lokalnych kotłowniach jest węgiel. Uwarunkowania geograficzne sprawiają, iż przez gminę przebiegają drogi wojewódzkie o znaczeniu tranzytowym. Ruch samochodowy na drogach jest znaczny i według prognozy do roku 2020 będzie rósł. Położenie sprawia również, iż gmina jest chętnie wybierana jako miejsce do życia i pracy, a także do prowadzenia działalności gospodarczej. W związku z tym emisja z tytułu mieszkalnictwa oraz z sektora przemysłu i usług ma znaczący udział w bilansie Gminy.

STRATEGIA DO ROKU 2020

Długoterminowa strategia gminy uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej,

Cele i zobowiązania strategii długoterminowej opierają się zarówno na czynnikach zewnętrznych jak również wewnętrznych. Realizacja wyznaczonego celu redukcji wiąże się z aktywną postawą gminy w tematyce zarządzania energią. Z drugiej strony istnieją poważne ograniczenia które utrudniają, bądź uniemożliwiają podjęcie reakcji ze strony władz samorządowych. Ograniczenia te wynikają z braku właściwych kompetencji, lub możliwości finansowych, gdyż działania związane z ograniczeniem szkodliwej emisji do atmosfery wiążą się zazwyczaj z dużymi nakładami finansowymi, które często przekraczają możliwości gminy. Stąd też niektóre z przewidzianych działań mają charakter warunkowy, możliwych do realizacji w sytuacji pozyskania dodatkowych środków finansowych, m.in. z nowego rozdania środków pochodzących z Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

W ramach Planu zostały przeanalizowane uwarunkowania i możliwości redukcji zużycia energii, wraz z oceną ich efektywności ekologiczno – ekonomicznej. Jako podstawę doboru działań PGN wykorzystuje wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych dla gminy Przystajń w zakresie potencjału ekologicznego. Przeprowadzona inwentaryzacja pozwoliła zidentyfikować kluczowe obszary wysokiej emisji. Są to miejsca gdzie działania zmierzające do ograniczenia emisji dwutlenku węgla są szczególnie potrzebne.

Planowane działania obejmują okres 2015-2020. W ramach zaplanowanych działań określono:

- zakres działania,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- harmonogram uwzględniający terminy realizacji,
- szacowane koszty realizacji inwestycji,
- oszczędności energii finalnej,
- redukcję emisji CO₂,
- wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Długoterminowa strategia gminy uwzględnia zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,

- redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej,

Zgodnie z przyjętym w 2009 r. pakietem energetyczno-klimatycznym do 2020 r. Unia Europejska:

- o 20% zredukuje emisje gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu emisji z 1990 r.
- 20% zwiększy udział energii odnawialnej w finalnej konsumpcji energii (dla Polski 15%),
- 20% zwiększy efektywność energetyczną, w stosunku do prognoz BAU (ang. business as usual) na rok 2020.

Cele i zobowiązania strategii długoterminowej opierają się zarówno na czynnikach zewnętrznych jak również wewnętrznych. Realizacja wyznaczonego celu redukcji wiąże się z aktywną postawą gminy w tematyce zarządzania energią. Z drugiej strony istnieją poważne ograniczenia które utrudniają, bądź uniemożliwiają podjęcie reakcji ze strony władz samorządowych. Ograniczenia te wynikają z braku właściwych kompetencji (np. odnośnie ruchu tranzytowego na drogach wojewódzkich), lub możliwości finansowych, gdyż działania związane z ograniczeniem szkodliwej emisji do atmosfery wiążą się zazwyczaj z dużymi nakładami finansowymi, które często przekraczają możliwości gminy. Stąd też niektóre z przewidzianych działań mają charakter warunkowy, możliwych do realizacji w sytuacji pozyskania dodatkowych środków finansowych, m.in. z nowego rozdania środków pochodzących z Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

Długoterminowa strategia gminy Przystajń do 2020 r. będzie obejmować działania inwestycyjne polegające na:

- termomodernizacji budynków, przede wszystkim budynków użyteczności publicznej,
- ograniczenie zużycia energii finalnej w obiektach użyteczności publicznej,
- zwiększenie efektywności energetycznej,
- modernizacja oświetlenia ulicznego.

oraz działania nieinwestycyjne takie jak:

- kształtowanie świadomości lokalnej społeczności w zakresie poszanowania energii i środowiska,

- uwzględnianie kryteriów efektywności energetycznej w definiowaniu wymagań dotyczących zakupu produktów i usług,
- współpraca z mieszkańcami oraz przedsiębiorstwami – prowadzenie kampanii informacyjnych i promocyjnych w zakresie efektywności energetycznej oraz zrównoważonego rozwoju,
- właściwe planowanie przestrzeni urbanistycznej,
- podejmowanie działań promujących wszelkie sposoby redukcji emisji CO₂ oraz podniesienie efektywności energetyczne,
- propagowanie transportu rowerowego.

Działania będą realizowane poprzez:

- określenie obszarów, na których przewiduje uzupełnienie infrastruktury gazowej i elektroenergetycznej,
- wykorzystanie otwartego rynku energii elektrycznej,
- zapisy prawa lokalnego,
- uwzględnianie celów i zobowiązań w dokumentach strategicznych i planistycznych.

Konieczne jest, aby wszelkie zaplanowane do realizacji działania były odpowiednio skoordynowane. Powinna zostać także zachowana spójność i ciągłość procesu wdrażania celów, co pozostaje w gestii przedstawicieli władz samorządu terytorialnego. Ponadto w realizację poszczególnych założeń powinni być zaangażowani wszyscy interesariusze Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, a w szczególności:

- Mieszkańcy Gminy Przystajń,
- Przedsiębiorstwa funkcjonujące na terenie gminy, w tym przede wszystkim przedsiębiorstwa energetyczne, komunalne, wodno-kanalizacyjne etc;
- Instytucje oświatowe, kulturalne i zdrowotne;
- Budynki użyteczności publicznej;
- Organizacje pozarządowe;

Cel strategiczny

Fundamentem procesu formułowania celów było założenie, iż powinny być one zgodne z koncepcją SMART – cele powinny być sprecyzowane, mierzalne, osiągalne, realistyczne i ograniczone czasowo. Cele zostały zhierarchizowane na dwóch poziomach: strategicznym (cel strategiczny) i operacyjnym (cele szczegółowe).

Cel strategiczny określa długoterminowe kierunki działania, natomiast cele szczegółowe stanowią jego uzupełnienie. Priorytetem Gminy Przystajń w kontekście ochrony powietrza jest redukcja emisji dwutlenku węgla do 2020 roku i ograniczenie zużycia energii do roku 2020, w tym wzrost udziału energii z OZE. Według dostępnych prognoz Gmina Przystajń w najbliższych latach będzie kontynuować trend rozwojowy.

Stopień redukcji emisji CO₂ oraz zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego został określony w oparciu o prognozę na rok 2020, która stanowi wariant podstawowy/bazowy przy niepodjęciu działań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej. Wariant docelowy określa możliwą wielkość redukcji emisji i zużycia energii w stosunku do roku bazowego.

Celem strategicznym jest ograniczenie zużycia energii o 1 % w stosunku roku bazowego.

Zakładana redukcja wyniesie 2 061,36 MWh, co pozwoli osiągnąć w 2020 poziom zużycia energii na poziomie 176 957,52 MWh. Szczegółowe wyliczenia przedstawiono w poniższej tabeli:

Sektor	Zużycie energii						
	MWh/rok			[%]	MWh/rok	[%]	MWh/rok
	2010	2014	2020-wariant bazowy BaU bez podjęcia działań Planu	Wzrost/redukcja w stosunku do roku bazowego bez podjęcia działań Planu	Planowana wartość redukcji	Planowana wartość redukcji	2020-wariant docelowy-cel redukcji Gminy
Obiekty publiczne	1 313,46	1 309,57	1 305,69	-1%	258,32	20%	1047,37
Obiekty mieszkalne	71 254,43	73 325,47	73 368,12	3%	1 694,08	2%	71674,04
Transport	27 234,74	31 012,48	37 657,13	38%	0,00	0%	37657,13
Oświetlenie	261,32	261,32	261,32	0%	44,14	17%	217,18
Usługi, handel, przemysł	49 749,12	64 812,11	66 426,62	34%	64,81	0%	66361,81
Suma	149 813,07	170 720,95	179 018,88	19%	2 061,36	1%	176957,52

Celem strategicznym jest redukcja emisji CO₂ o 1 % w stosunku roku bazowego.

Zakładana redukcja wyniesie 751,95 MgCO₂, co pozwoli osiągnąć w 2020 poziom redukcji emisji do 65 466,19 MgCO₂. Szczegółowe wyliczenia przedstawiono w poniższej tabeli.

Sektor	Emisja CO ₂						
	Mg CO ₂			[%]	Mg CO ₂	[%]	Mg CO ₂
	2010	2014	2020- wariant bazowy BaU bez podjęcia działań Planu	Wzrost/redukcja w stosunku do roku bazowego bez podjęcia działań Planu	Planowana wartość redukcji	Planowana wartość redukcji	2020- wariant docelowy-cel redukcji Gminy
Obiekty publiczne	513,58	552,03	593,35	16%	91,69	18%	501,67
Obiekty mieszkalne	25 022,78	25 763,82	28 334,72	13%	596,80	2%	27 737,91
Transport	7 003,07	7 972,30	9 676,89	38%	0,00	0%	9 676,89
Oświetlenie	217,42	217,42	217,42	0%	36,73	17%	180,69
Usługi, handel, przemysł	21 240,57	26 729,90	27 395,76	29%	26,73	0%	27 369,03
Suma	53 997,43	61 235,46	66 218,14	23%	751,95	1%	65 466,19

Osiągnięcie założonego celu redukcji zużycia energii i emisji CO₂ będzie możliwe jedynie dzięki systemowym działaniom władz samorządowym w zakresie zwiększenia efektywności energii, wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz edukacji społecznej.

Celem strategicznym jest wzrost udziału energii pochodzącej z OZE o **0,65%** w całkowitym bilansie energetycznym w roku 2020

Zakładany udział energii z OZE w roku 2020 wyniesie 2 130 MWh, tj. 1,28% w stosunku do roku bazowego.

Odnawialne źródła energii	Produkcja energii z OZE								
	[MWh/rok]	[%]	[MWh/rok]	[MWh/rok]	[%]	[%]	[MWh/rok]	[%]	[MWh/rok]
	2010 BEI		2014	2020- wariant bazowy BaU bez podjęcia działań Planu	Wzrost/redukcja w stosunku do roku bazowego bez podjęcia działań Planu	Planowana wartość wzrostu udziału z OZE	Cel główny realizacji Planu	2020- wariant docelowy	
Zużycie energii w Gminie:	149 813,07		170 720,95	179 018,88	19%	2 061,36	1%	176 957,52	
	Produkcja energii z OZE	Udział OZE	Produkcja energii z OZE	Produkcja energii z OZE	Udział OZE	Udział OZE	Produkcja energii z OZE	Udział OZE w stosunku do roku bazowego	Produkcja energii z OZE
W podziale na sektory:									
Obiekty publiczne	0,00	0,00%	0,00	20,00	0,01%	2000%	117,82	0,07%	137,82
Obiekty mieszkalne	0,10	0,00%	0,15	20,00	0,01%	19900%	960,83	0,54%	980,83

Usługi, handel, przemysł	0,05	0,00%	0,05	10,00	0,01%	19900%	64,81	0,04%	74,81
Udział OZE:	0,15	0,00%	0,20	50,00	0,03%	33013%	1 143,46	0,65%	50,00
Udział OZE w roku 2020-wariant docelowy:		0,65%							

Źródło: Opracowanie własne

W ramach Planu zostały przeanalizowane uwarunkowania i możliwości redukcji zużycia energii, wraz z oceną ich efektywności ekologiczno – ekonomicznej. Jako podstawę doboru działań PGN wykorzystuje wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych dla Gminy Przystajń w zakresie potencjału ekologicznego. Przeprowadzona inwentaryzacja pozwoliła zidentyfikować kluczowe obszary wysokiej emisji. Są to miejsca, gdzie działania zmierzające do ograniczenia emisji dwutlenku węgla są szczególnie potrzebne.

W ramach zaplanowanych działań określono:

- zakres działania,
- podmioty odpowiedzialne za realizację,
- harmonogram uwzględniający terminy realizacji,
- szacowane koszty realizacji inwestycji,
- oszczędności energii finalnej,
- redukcję emisji CO₂,
- wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Osiągnięcie założonych celów strategicznych będzie możliwe dzięki realizacji konkretnych działań w wyznaczonym horyzoncie czasowym (do 2020 roku).

W ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Przystajń wyszczególniono działania:

- inwestycyjne,
- nieinwestycyjne.

Planowane przedsięwzięcia zostały przyporządkowane do poszczególnych sektorów, zgodnie z metodologią przyjętą do sporządzania bazowej inwentaryzacji dwutlenku węgla. Zadania, których realizatorem będzie Gmina Przystajń zostały wpisane do Wieloletniej Prognozy Finansowej. Przedsięwzięcia zaplanowane przez inne podmioty i przedsiębiorstwa pochodzą z aktualnych Planów Rozwoju lub innych dokumentów określających strategię ich działania na najbliższe lata i pozostają w gestii ich realizatorów.

Sektor	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji zadania	Roczne oszczędności energii	Roczna redukcja emisji CO ₂	Szacowane koszty
				[MWh/rok]	MgCO ₂ /rok]	[zł]
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja Gminnego Przedszkola w Przystajni (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	Urząd Gminy	2015-2020	79,10	28,24	452 822,50 zł
	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Przystajni (wymiana stolarki okiennej, montaż kolektorów słonecznych)	Urząd Gminy	2015-2020	144,22	51,05	445 500,00 zł
	Montaż kolektorów słonecznych na Urzędzie Gminy Przystajń	Urząd Gminy	2015-2020	10,00	3,54	48 000,00 zł
	Montaż kolektorów słonecznych w Publicznej Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Borze Zajacińskim	Urząd Gminy	2015-2020	25,00	8,85	120 000,00 zł
Społeczeństwo	Modernizacja prywatnych kotłowni	Inwestorzy prywatni	2015-2020	366,63	128,82	nie dotyczy
	Termomodernizacja budynków prywatnych wraz z prywatnymi instalacjami OZE	Inwestorzy prywatni	2015-2020	733,25	257,64	nie dotyczy

	Gmina Naturalnie Słoneczna	Urząd Gminy	2015-2020	594,20	210,35	3 755 000,00 zł
Usługi, handel, przemysł	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach prywatnych przedsiębiorstw	Inwestorzy prywatni	2015-2020	64,81	26,73	nie dotyczy
Instalacje	Modernizacja oświetlenia ulicznego. Wymiana 256 szt. oświetlenia ulicznego o łącznej mocy 21,94 kW na LED.	Urząd Gminy	2015-2020	44,14	36,73	1 200 000,00 zł
Suma			2015-2020	2061,36	751,95	6 021 322,50 zł

Ocenie efektywności podjętych działań służyć będą wskaźniki monitorowania. Zestaw wskaźników został przyjęty zgodnie z metodologią wskazaną w dokumencie „How to develop a Sustainable Energy Action Plan (SEAP) – Guidebook”. Dla każdego z typów działań przyjęto możliwy wskaźnik monitorowania. Działania w typie zaproponowanych nie muszą przyczyniać się do osiągnięcia wszystkich wyszczególnionych efektów. Mają jednak służyć realizacji określonego trendu.

Trend ten jest zaznaczony jako:

↑ - wzrost

↓ - spadek.

Wskaźniki monitorowania efektów i postępów wdrażania dla wariantu zaproponowanego w Planie ujęto w poniższej tabeli.

Sektor	Nazwa zadania	Wskaźnik	Jednostka miary	Trend
Budynki użyteczności publicznej	Termomodernizacja obiektów	Zużycie energii cieplnej	MWh/rok	↓
		Powierzchnia obiektów poddanych termomodernizacji	m ²	↑
		Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	szt.	↑
	Instalacja odnawialnych źródeł energii	Zużycie energii pochodzącej ze źródeł tradycyjnych	MWh	↓
		Ilość energii pochodzącej z OZE	MWh	↑
		Liczba obiektów korzystających z OZE	szt.	↑
		Powierzchnia zamontowanej instalacji solarnej / fotowoltaicznej	m ²	↑
Udział energii pochodzącej z OZE	%	↑		
Budynki użyteczności publicznej	Działania nieinwestycyjne w zakresie realizacji budowania świadomości ekologicznej mieszkańców	Liczba zrealizowanych spotkań informacyjnych dla mieszkańców/ liczba działań promocyjnych	szt.	↑
Mieszkalnictwo	Termomodernizacja budynków jednorodzinnych	Jak dla obiektów użyteczności		
	Instalacje odnawialnych źródeł energii przez prywatnych właścicieli obiektów	Jak dla obiektów użyteczności		
	Modernizacja indywidualnych kotłowni	Liczba zmodernizowanych kotłowni i zlikwidowanych kotłowni nie ekologicznych	szt.	↑

Usługi, Handel, Przemysł	Instalacje odnawialnych źródeł energii	Jak dla obiektów użyteczności		
Oświetle nie	Wymiana opraw oświetleniowych ulicznych	Liczba wymienionych opraw	szt.	↑

Źródło: Opracowanie własne

Bieżący nadzór realizacji Planu podlega osobie koordynującej i Zespołowi.

Spis Tabel

Tabela 1 Liczba podmiotów działających na terenie gminy Przystajń z podziałem na kategorie PKD.....	22
Tabela 2 Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy	23
Tabela 3 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy	24
Tabela 4 Wykaz stacji transformatorowych na terenie gminy Przystajń	30
Tabela 5 Źródła emisji zanieczyszczeń powietrza	33
Tabela 6 Zasoby wiatru w Polsce.....	47
Tabela 7 Właściwości poszczególnych rodzajów biomasy.....	54
Tabela 8 Potencjał wykorzystania energii z biomasy	55
Tabela 9 Potencjał wykorzystania energii biogazu ze ścieków	57
Tabela 10 Potencjał energetyczny	58
Tabela 11 Wskaźniki emisji dla stosowanych typów paliw na terenie gminy Przystajń	60
Tabela 12 Zużycie energii w obiektach publicznych w podziale na poszczególne nośniki energii.....	62
Tabela 13 Roczna emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem poszczególnych nośników energii w obiektach użyteczności publicznej	63
Tabela 14 Zużycie energii w sektorze budynków mieszkalnych w podziale na poszczególne nośniki energii	64
Tabela 15 Roczna emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem poszczególnych nośników energii w sektorze mieszkalnictwa.....	66
Tabela 16 Zużycie energii oraz emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii elektrycznej na potrzeby oświetlenia ulicznego	67
Tabela 17 Pomiary natężenia ruchu tranzytowego w 2010 r. i 2014 r.	68
Tabela 18 Emisja CO ₂ i zużycie energii w ruchu tranzytowym przez gminę Przystajń w 2010 r.....	68

Tabela 19 Emisja CO ₂ i zużycie energii w ruchu tranzytowym przez gminę Przystajń w 2014 r.....	69
Tabela 20 Pojazdy zarejestrowane na koniec 2010 r. i 2014 r. na terenie gminy Przystajń	70
Tabela 21 Emisja CO ₂ i zużycie energii w ruchu lokalnym w gminie Przystajń w 2010r.	70
Tabela 22 Emisja CO ₂ i zużycie energii w ruchu lokalnym w gminie Przystajń w 2014 r.....	71
Tabela 23 Zużycie energii w sektorze handlu, usług i przemysłu w podziale na poszczególne nośniki energii	73
Tabela 24 Roczna emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem poszczególnych nośników energii w sektorze handlu, usług i przemysłu	74
Tabela 25 Zużycie energii końcowej w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2010 .	75
Tabela 26 Emisja CO ₂ związana z wykorzystaniem energii w poszczególnych sektorach odbiorców w roku 2010 i 2014	77
Tabela 27 Zużycie energii końcowej dla poszczególnych paliw w roku 2010 i 2014.....	78
Tabela 31 Prognoza ludności do 2020 r.	84
Tabela 32 Prognoza powierzchni mieszkań do 2020 r.....	84
Tabela 33 Struktura podmiotów gospodarki narodowej	85
Tabela 34 Prognoza zużycia energii do 2020 r.	86
Tabela 35 Prognoza emisji CO ₂ do 2020 r.	88
Tabela 36 Prognoza wykorzystania energii z odnawialnych źródeł do 2020 r.	90
Tabela 29 Mocne i słabe strony gminy	90
Tabela 30 Szanse i zagrożenia związane z realizacją Planu	91
Tabela 32 Stopień ograniczenia zużycia energii finalnej do 2020 roku.....	96
Tabela 33 Stopień redukcji emisji CO ₂ do 2020 roku.....	97
Tabela 34 produkcja energii z OZE	98
Tabela 28 Planowane działania do 2020 roku.....	101
Tabela 37 Wskaźniki monitorowania Planu.....	113

Tabela 37 Rodzaje przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii..... 120

Spis Rysunków

Rysunek 1 Położenie Gminy Przystajń	18
Rysunek 2 Struktura użytkowania terenów	19
Rysunek 3 Liczba ludności gminy Przystajń w latach 2010-2013.....	20
Rysunek 4 Podział ludności uwzględniający zdolność do pracy – 2013 rok.....	20
Rysunek 5 Struktura ludności według wieku	21
Rysunek 6 Struktura zmian długości sieci wodociągowej na terenie gminy	24
Rysunek 7 Struktura zmian długości sieci kanalizacyjnej na terenie gminy	25
Rysunek 8 Obszar NATURA 2000 w odniesieniu do gminy Przystajń	27
Rysunek 9 Strefy w województwie śląskim, dla których dokonano ocenę jakości powietrza za 2013 rok.....	34
Rysunek 10 Obszary przekroczeń średnich stężeń rocznych benzo(a)pirenu- kryterium ochrona zdrowia ludzi	36
Rysunek 11 Obszary przekroczeń średnich stężeń rocznych PM10- kryterium ochrona zdrowia ludzi	37
Rysunek 12 Obszary przekroczeń średnich stężeń rocznych PM2,5- kryterium ochrona zdrowia ludzi	38
Rysunek 13 Prognozowany przyrost mocy elektrycznych zainstalowanych w OZE w latach 2011-2020 w [MW],.....	40
Rysunek 14 Rozkład sum nasłonecznienia na jednostki powierzchni poziomej,	42
Rysunek 15 Mapa usłonecznienia Polski –średnie roczne sumy (godziny),.....	43
Rysunek 16 Potencjał rynkowy poszczególnych województw pod względem wykorzystania kolektorów słonecznych do roku 2020,.....	44
Rysunek 17 Symulacja wykorzystania kolektorów słonecznych, jako wspomaganie układu c.w.u. dla wspomaganie kotła węglowego,.....	45
Rysunek 18 Energia wiatru,	47
Rysunek 19 Potencjał energii geotermalnej	49

Rysunek 20 Zasada działania pompy ciepła,	50
Rysunek 21 Obieg pośredni pompy ciepła,.....	50
Rysunek 22 Energia wodna,.....	52
Rysunek 23 Systematyka energetycznego wykorzystania biomasy,.....	53
Rysunek 24 Udział poszczególnych nośników energii wykorzystywanych w sektorze użyteczności publicznej.....	62
Rysunek 25 Zmiana zużycia energii w podziale na poszczególne nośniki w budynkach użyteczności publicznej.....	63
Rysunek 26 Udział emisji CO ₂ z nośników energii wykorzystywanych w sektorze użyteczności publicznej.....	64
Rysunek 27 Udział poszczególnych nośników energii wykorzystywanych w sektorze mieszkalnictwa	65
Rysunek 28 Zmiana zużycia energii w podziale na poszczególne nośniki w budynkach użyteczności publicznej.....	66
Rysunek 29 Udział emisji CO ₂ z nośników energii wykorzystywanych w sektorze mieszkalnictwa	67
Rysunek 30 Udział emisji CO ₂ z nośników energii wykorzystywanych w sektorze transportu na terenie gminy	72
Rysunek 31 Udział poszczególnych nośników energii wykorzystywanych w sektorze handlu, usług i przemysłu w 2010 r.	73
Rysunek 32 Zmiana zużycia energii w podziale na poszczególne nośniki w sektorze handlu, usług i przemysłu	74
Rysunek 33 Udział emisji CO ₂ z nośników energii wykorzystywanych w sektorze handlu, usług i przemysłu w 2010r.	75
Rysunek 34 Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2010.....	76
Rysunek 35 Zmiana zużycia energii w podziale na poszczególne sektory w gminie Przystajń	77

Rysunek 36	Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku 2010.	78
Rysunek 37	Udział poszczególnych paliw w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2010.....	79
Rysunek 38	Zmiana zużycia energii w podziale na poszczególne nośniki w gminie Przystajń	80
Rysunek 39	Udział poszczególnych grup odbiorców w całkowitej emisji CO ₂ w roku 2010	81
Rysunek 40	Struktura ludności do 2020 r.	84
Rysunek 41	Struktura powierzchni mieszkań do 2020 r.	85
Rysunek 42	Struktura podmiotów gospodarki narodowej do 2020 r.	85
Rysunek 43	Struktura zużycia energii w gminie Przystajń w 2020 r.....	86
Rysunek 44	Struktura zmian zużycia energii do 2020 r.....	87
Rysunek 45	Procentowa struktura zmian zużycia energii w 2020 r. w stosunku do 2010r. ...	87
Rysunek 46	Struktura emisji CO ₂ w gminie Przystajń w 2020 r.....	88
Rysunek 47	Struktura zmian emisji CO ₂ do 2020 r.....	89
Rysunek 48	Procentowa struktura zmian emisji CO ₂ w 2020 r w stosunku do 2010 r.....	89
Rysunek 45	Schemat monitorowania Planu	112